

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Papež Pij XI. poziva svet k miru

S tresočim glasom je sveti oče ob usodni uri kot poglavar Cerkve naročil svetu, naj ohrani mir, nato je vsemu človeštvu podelil blagoslov

V dneh mednarodne napetosti

Takšni dnevi izredne politične napetosti, kakor jih trenutno preživljamo, morejo iti mimo zbeganega človeštva le tedaj, brez katastrofe in brez trajnega zastrupljenja mednarodnih odnošajev, ako so si vodilni državniki, v katerih rokah je usoda miru ali vojne, svesti, da ho edinole na pravičnosti mogoče zgraditi »novo« Evropo, o kateri smo zadnji čas slišali tako pogosto govoriti. Ako se v teh odločilnih dneh ne bo upoštevalo, da je le pravičnost trajen temelj sporazuma in miru med evropskimi narodi, — potem bo tudi v temelje nove evropske zgradbe položena klica razpada, ki bo čez nekaj let ali celo že prej znova pritirala odnošaje med evropskimi narodi na ostrino bajonetov. Razumemo, da si vsaka država skuša zagotoviti dobre strateške meje in tem bolj zavarovati svojo politično in gospodarsko veljavo. Toda to teženje ne sme iti tako daleč, da ustvarjamo nova ognjišča sporov in sovraštva, ki daje podlago za novo oboroževanje in novo vojno nevarnost.

Konkretno imamo pred očmi odnos med Nemci in Čehi. Nemci so se s trdimi pogoji verskega miru čutili prizadete in ponižane. Le težko so prenašali to, kar so oni nazivali »mirovni diktat«. Ko zdaj gre za novo ureditev razmerja med Nemci in Čehi, je čas, da Nemci pokažejo, da jih je lastna bolečina izučila in da za odnose med Nemci in Čehi ne more biti edino merodajno dejstvo, »da je Nemcev 75 milijonov, Čehov pa 7 milijonov«, kakor je rekel Hitler. To bi se reklo, da odločuje sila in ne pravica. Žal, da zemljevidi, ki so jih Nemci priložili svojim zahtevam glede Sudetov in jih objavili v listih, kažejo, da se stremi za »rešitvijo«, ki ne bi bila nobena rešitev.

Ce se ne motimo, se je prav v nemški miselnosti porodila ideja o posebnem poslanstvu, ki ga ima vsak narod v zgodovini in sredi ostalih narodov. To zgodovinsko in človečansko poslanstvo daje slehernemu narodu, pa naj bo številčno velik ali majhen, pravico, da ga drugi narodi spoštujejo in mu priznavajo svobodno narodno življenje. Narodi namreč niso proizvod kakave srečnega ali nesrečnega slučajja, niso produkt slepih naravnih sil, ampak se morajo za svojo eksistenco zahvaliti božjemu stvariteljnemu načrtu. Božja modrost ima z vsakim narodom svoje namene, prav tako kakor s posrednim človekom. Zato tudi slehernemu narodu daje poseben značaj in sredstva, ki naj se jih poslužuje, da si ohrani svoje mesto pod soncem. Teh naravnih pravic, ki so mu potrebne za narodni obstanek in rast, mu noben drug narod po pravici vzeti ne more in ne sme, ne da bi bil kršen naraven zakon. Razen tega pa tudi ne smemo prezreti, da je vsak narod organsko povezan z vsemi svojimi sosedi in s celotno človeško družbo, katere član je. Poedini narodi so kakor udje človeškega telesa, od katerih ima vsak posebno nalogo, ki pa naj po svoje prispevajo k skupni blaginji.

V tej luči naravnih zakonov je pa tudi jasno, da ima vsak narod pravico do svobode in da je vsako zatiranje njegovega naravnega in upravičenega narodnega delovanja zločin nad naravo in da je to zločin pred Bogom, ki je hotel imeti različne narode na zemlji — sicer jih ne bi ustvaril. Taki grehi nad drugimi narodi se prej ali slej bridko maščujejo nad lastno krvjo...

Toda tudi narodi kot celota zapadejo prav tako radi sebičnosti nagonom kakor poedini ljudje. Ta sebičnost more, ko zavzame skrajne oblike, postati leglo sporov in silnega sovraštva med narodi. Zaradi tega je Bog dal človeštvu še višjo družbo, ki naj jih duhovno veže med seboj, ki naj jih navaža k obzirnosti in prizanesljivosti, ko jim zlasti predočuje, da niso nacionalni interesi najvišji, za katere naj bi ljudje živeli na zemlji. Ta družba se imenuje Cerkve, ki želi biti mati vsemu narodom, ki naj bi se pod njenim plaščem počutili kakor rodni bratje. Cerkve veže narode v eno duhovno celoto, pri čemer skrbno spoštuje vsako narodnost posebej, jezik, značaj in navade ter se trudi, da bi bila kakor očetova hiša, v kateri je po božji besedi mnogo bivališč.

Tudi oni, ki žive izven cerkvenega duhovnega občestva, morajo danes priznati, da je bilo za človeštvo in za našo Evropo še prav posebno velika nesreča, da je čezmeren, pretiran in poganski nacionalizem tako globoko razklal človeško družbo in pomandral krščansko duhovno vez, ki naj bi spajala narode v eno družino. Imeli smo že razne »svete alianse« in tudi zveze narodov, toda nobena od teh mednarodnih ustanov ni mogla in ne more nadomestiti ideje o eni družini narodov, kakor jo je dalo in jo še daje krščanstvo, kjer je globoko zasidrana v človeških srcih. Toda v isti meri,

Vatikansko mesto, 29. sept. TG. Nocoj ob pol osmih je govoril po radiu sv. oče papež Pij XI. Ves svet je z veliko napetostjo pričakoval besede vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve ob tako usodnem trenutku, ko bo padla odločitev o vojni in miru. Sveti oče je s tresočim glasom imel na svet sledeči ganljivi poziv:

Ko milijoni in milijoni živijo v veliki napetosti in strahu spriču nevarnosti, da ne bi izbruhnila vojna s svojim nepopisnim razdejanjem in uničenjem, čutimo tudi mi v svojem očetovskem srcu hude skrbi in stisko vseh svojih otrok.

Zato pozivamo vse šole, duhovščino, redovnike in laike, naj se združijo z nami v goreči molitvi za ohranitev miru in pravici in ljubezni.

K tej moči zaupne in neomahujoče molitve naj se zateče vse verno ljudstvo in vsi narodi, naj bi v tem trenutku Bog podprl vse vladaje države ter krmari njihove usode, da okrepi njihova miroljubna čustva in namene, da bi jim navdihnil besede miru in vodil njihovo mišljenje in dejanje tako, da bi se zasigural

mir in postavil na trdno podlago pravice in evangelijskega nauka.

Hvaležni za molitve vernikov, ki so se opravljale in opravljajo po vsem svetu za naše življenje in zdravje, ki nam ga je Bog dal in obnovil, smo ga vsak čas pripravljeni žrtvovati za mir in blagor tega sveta. Naj Bog razpolaga z nami, kakor hoče, ali naj nam ga vzame, ali pa naj še podaljša delovnik Svojega skromnega delavca na tej zemlji.

Potem, ko se je sveti oče v tem tako slovesnem in ganljivem trenutku spomnil praznika tako milega in obenem odločnega mučeniškega vladarja sv. Vavilava (28. septembra) ter bližajočega se meseca sv. rožnega venca, ki je bil vpeljan v prav tako važnem in resnem času, kakor je današnji, ko je preblašena Mati božja rešila krščanski kulturni svet najhujšega gorja vojske in splošnega prevrata, je v popolnem zaupanju, da se bo tako zgodilo tudi zdaj, podelil sv. oče vsemu katoliškemu svetu in vsej veliki človeški družini sploh svoj očetovski blagoslov:

Blagoslovi vas vsemogočni Bog, Oče in Sin in Sveti Duh!

Papežev govor so takoj nato ponovili v angleškem, francoskem, nemškem in češkem jeziku.

Nihče, ki je poslušal papeža, se ni mogel ubraniti globokega ginjenja in vtisa, ki so ga napravile besede starčka na prestolu sv. Petra. Kipele so iz srca, polnega goreče ljubezni in skrbi za usodo ne samo velike katoliške družine, ampak vsega sveta sploh. Govoril jih je oče, ki se bliže skrajni meji življenja, z velikim naporom utrujenega telesa in dobro se je čutilo, da so mu solze pretrgovale besedo, ko je pozival svoje sinove k spravi in miru. Nihče ne bo mogel preslišati tega opomina iz ust najvišjega predstavnika krščanskega sveta in kulture, predvsem ne odgovorni državniki, ki jih je Bog postavil, da vladajo narode v pravici in ljubezni. To je poziv v zadnji uri, da se prepreči največja katastrofa, ki bi mogla zadeti svet po dva tisoč letih kulturnega razvoja na podlagi Evangelija. Kdo bi si ga upal prezreti? Kdo nakopati nase odgovornost za vse gorje, ki bi ga rodila taka slepota?

Konferenca štirih v Monakovem

Mussolini hoče urediti vsa sporna vprašanja med velesilami Češkoslovaška vlada je pripravila nove ponudbe

Pariz, 29. sept. TG. V Parizu so nocoj dali sledeče poročilo o konferenci štirih velesil v Monakovem:

Razpeloženje današnjega dne je mnogo bolj mirno, kot je bilo včeraj, in povsod se kažejo znaki, da je napetost znatno popustila. Iz Monakovega o vsebini razgovorov med štirimi državniki niso prišla nobena obvestila. Časopisne agencije in časnikarji večinoma samo ugibajo. Uradna poročila o razgovorih niso bila izdana. Zato se je treba omejiti zgolj na časovni pregled dogodkov.

Francoski predsednik vlade Daladier, ki je odpotoval ob 8.45 iz Bourgeta, je prišel ob 11.15 na letališče v Monakovem, kjer ga je sprejel nemški zun. minister v. Ribbentrop. Nastanil se je v hotelu »Vier Jahreszeiten«. Chamberlain je odletel iz Londona ob 8.35 in je prišel v Monakovo ob 11.57, kjer je bil sprejet od zunanjega ministra v. Ribbentropa in maršala Göringa. Z letališča je takoj odšel v Führerbau, kjer je bila pripravljena konferenca. Mussolini je odpotoval z vlakom že sinoči iz Rima in je prišel danes ob 11 v Monakovo. Na bavorski postaji Kufstein ga je pričakoval Hitler. V Monakovem ga je sprejel maršal Göring. Hitler je tako podprl izredno prijateljstvo, ki ga veže z Mussolinijem.

Takoj po prihodu državnikov je bil prvi predsestanek. Za Chamberlainom je prišel v Führerbau najprej Daladier in spremstvu maršala Göringa. Za njim so govorili Chamberlain, Daladier in Mussolini. Potem so prekinili zborovanje in so državniki odšli na kosilo. Hitler je samo Mussolinija povabil k sebi na kosilo.

Prvi sestanek

Ob 12.45 se je začela konferenca, ki je trajala do 15. ure, ki so ji razen državnikov prisostvovali še italijanski zunanji minister grof Ciano, francoski delegat Leger, nemški zunanji minister v. Ribbentrop ter angleški diplomat sir Horace Wilson. Na konferenci je najprej Hitler obrazložil svoje stališče zaradi češkoslovaškega vprašanja. Za njim so govorili Chamberlain, Daladier in Mussolini. Potem so prekinili zborovanje in so državniki odšli na kosilo. Hitler je samo Mussolinija povabil k sebi na kosilo.

Drugi sestanek

Ob 16.40 so se štirje državniki s svojimi svetovalci zopet zbrali v Führerbau in nadaljevali posvetovanja. Do 7. ure so še vedno zborovali. Nikdo ne ve, kako dolgo še bo posvet trajal. Tudi o vsebini razgovorov ni prišla v javnost niti najmanjša vest. Glede vsebine razgovorov smo ob tej uri navezani samo na domnevanja angleških

diplomatskih dopisnikov, ki trdijo, da je glavni predmet današnjih posvetov stremljenje Chamberlaina in Daladiera, da dosežeta pri Hitlerju, da se ultimativni rok 1. oktobra za izvedbo nemških zahtev preloži. Francosko-angleški predlog predlaga počasno in postopno zasedbo sudetsko-nemškega ozemlja in prav tako začasen in postopen umik češkoslovaške vojske. Nadalje predlaga Francija in Anglija, da naj bi nemške čete zasedle takoj samo nekatere obmejne čisto nemške kraje, vendar pa bi zasedba ne smela doseči trdnjaviških naprav Češkoslovaške.

Tudi o Mussoliniju govorijo, da je prinesel na monakovo konferenco zelo obsežne predloge, ki daleč presegajo češko-nemski spor. V prvi vrsti bo baje Mussolini predlagal, da naj se položaj Madžarske in poljske manjšine na Češkoslovaškem reši še končnoveljavno na monakovski konferenci, drugič pa bo predlagal obsežen načrt za bodoče sodelovanje štirih velesil na gospodarskem polju in na polju razorožitve.

Tudi Češkoslovaška je poslala v Monakovo svoje zastopnike, čeprav niso bili povabljeni. Objavljeno je bilo, da je angleška vlada dovolila njihovo prisotnost, tako da bi štirje državniki ob vsakem trenutku imeli priložnost zvedeti za stališče praške vlade, če bi to bilo potrebno.

Veliko senzacijo je vzbudila tudi vest, da se je danes nenadoma z letalom pripeljal v Monakovo tudi madžarski zunanji minister Kanya.

Pred pričetkom konference štirih so Nemci uradno sporočili, da sta na konferenci zastopana po dva predstavnika demokratek in dva predstavnika avtoritativnih držav. Nad njimi ni arbitra, ki bi odločeval, temveč se bodo vsi sklepi

lahko sprejeli le v sporazumu vseh štirih prizadetih strank. Obetaji torej samo možnost častnega iskrnega in trajnega sporazuma, ali pa definitivnega razhoda in s tem tudi dokončnega razkola Evrope v dve nasprotujoči si taborišči.

Nov predlog praške vlade

Monakovo, 29. septembra. m. Tukajšnji dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da je berlinski-češkoslovaški poslanik gospod Mastny, ki je odpotoval v Monakovo, za primer, če bi francoska ali pa angleška delegacija rabila kakšne podatke od češkoslovaške vlade, prinesel s seboj tudi predlog češkoslovaške vlade za mirno rešitev sudetsko-nemškega problema. Po teh informacijah je češkoslovaška vlada pripravljena izprazniti sudetsko-nemške pokrajine, v katerih živi nad 50% Nemcev, do 1. decembra t. l., ter umakniti tudi svojo vojsko. To ozemlje bi po češkoslovaškem predlogu zasedle britanske in francoske legije. Češkoslovaška pa je tudi pripravljena spremeniti smer svoje zunanje politike. Češkoslovaška pa zahteva zase strateške linije in mednarodno konferenco ali arbitražo v smislu predlogov g. Roosevelta. Češkoslovaška vlada je istočasno naložila vsem svojim diplomatskim zastopnikom, da o tej odločitvi češkoslovaške vlade obvestijo vlade prijateljskih in zaveznikov držav.

Kako dolgo bo trajala konferenca Mussolinijev pakt štirih velesil na vidiku

Kako dolgo bo trajala konferenca še ni znano. Vsem pa je jasno, da se na njej ne bo govorilo le o Češkoslovaški in o formalnosti za mirno ureditev formalnega spora, temveč bodo ministri in šefi držav govorili na tej konferenci tudi o splošnem evropskem položaju. Iz krogov konference prihajajo zagotovila, da bo drugi del konference mnogo važnejši od prvega. V nemških krogih ne taje, da ima glavne zasluge, da je prišlo do tega sestanka, še italijanske vlade Mussolini. Tu gre za njegovo staro idejo, ki jo je hotel izvesti že v Stresi, da se namreč štirje velesile najprej sporazumejo med seboj o vseh važnih problemih in da

zagotove mir ne le za par let, temveč za desetletja. Mussolini je vedno zagovarjal stališče, da med štirimi velesilami lahko in tudi mora priti do sporazuma, ker bi šla drugače Evropa nasproti težki in temni bodočnosti. Mussolini je vedno poudarjal potrebo sklenitve pakta med temi štirimi državami, ki naj bi omogočili, da se vsi problemi rešujejo na miren način in da se interesi velesil zavarujejo v vsakem oziru. Ta pakt naj bi določal tudi redne sestanke predstavnikov velesil, na katerih bi se odstranili vsi eventualni spori ne le med velesilami, temveč bi bile velesile tudi razsodniki in spori med malimi državami.

V Londonu katoličani molijo, ko traja konferenca

London, 29. sept. Z ozirom na vest o konferenci štirih v Monakovem so takoj zelo poskočile vrednote na borzah. Nekateri listi, ki imajo svoje dopisnike v Monakovem, podrtavajo, da je bilo posebno opaziti prijateljske in prirčne razgovore med Chamberlainom in Mussolinijem, ki sta osebna prijatelja. Drugi listi omenjajo, da je dobro, da ni na konferenci sovjetske Rusije, ki bi gotovo intrigirala proti miru. Londonski kardinal Hinsley je odredil neprestane molitve za uspeh konference štirih.

kakor je krščanstvo in bratska ljubezen izginjala iz src poedincev, tako je izginjala tudi iz narodnih običajev in iz mednarodne morale, ki svojih odnosov do sosedov ne gradi več na temelju pravičnosti, ampak na temelju sile in moči. Sila pa rodi silo in se zato ne smemo čuditi, da smo od leta do leta zapleteni v večje narodnostne boje. Narodne manjšine na primer, ki bi ob pravičnosti vladajočih narodov mogle postati vez in most med narodi, so postale nasprotno izvor narodnostnega sovraštva in dinamit za obstoječi mednarodni red. Bratska enakost med narodi pa se je umaknila v kraljestvo lepih, a pri sedanjih miselnosti narodov — neuresničljivih sanj.

Vendar tudi sedanje žalostne razmere ne odvežejo nobenega človeka, ki se še priznava k duhovnemu krščanskemu občestvu, težke odgovornosti in naloge. Vsak naj bi na svojem mestu in v svojem poklicu gojil idejo pravičnosti in sporazumevanja med tako usodno sprtimi narodi. Vsako sovraštvo, pa tudi nacionalno sovraštvo je popolnoma nasprotno krščanskemu, torej tudi božjemu duhu. Onim, ki trpe krivico, skušajmo nuditi vsaj moralno oporo. Gojiti je treba vse ono, kar nas druži in veže kot ljudi in kot narode, da nas zastavimo pot pogubni miselnosti, ki v sovraštvu in v neprestanem boju vseh proti vsem vidi rešenje razbičanega človeštva.

Dria.

Državniki prihajajo

Hitler je šel Mussoliniju nasproti do Kulsteina

Mussolini

Monakovo, 29. septembra. b. Posebni vlak s kanclerjem Hitlerjem ter predstavnikom Mussolinijem in grofom Cianojem je prispel v Monakovo ob 10.30. Kancler Hitler je odšel s posebnim vlakom iz Monakovega v Kufstein ter osebno pričakoval Mussolinija. Hitler je prišel nekaj trenutkov pred Mussolinijevim prihodom ter Mussolinija počakal na peronu. Srečanje med obema državnikoma je bilo zelo pristržno. Oba sta takoj pregledala častno četo, potem pa sta ob klicanju velikega števila prebivalstva odšla proti Hitlerjevemu posebnemu vlakcu, v katerega so stopili Mussolini, Hitler in grof Ciano. V Hitlerjevem spremstvu sta bila novi namestnik generalnega štaba general Brauchitsch in Himmler. Ko sta Mussolini in Hitler stopila na vlak, je ta oddrjal z največjo brzino proti Monakovemu. Za časa vožnje sta imela Mussolini in Hitler daljši razgovor glede programa konference štirih, ki jo smatrajo kot najvažnejši politični dogodek v Evropi po svetovni vojni. V Monakovem je na kolodvoru pričakoval Hitlerja in Mussolinija maršal Göring, ki ju je pristržno pozdravil. V njegovem spremstvu je pregledal Mussolinij častno četo, nakar so šli državniki na trg pred kolodvor, kjer jih je pričakovala ogromna množica ljudstva. Mussolini in Hitler sta se zahvalila za burne ovacije, nakar sta se podala med špalirjem množice proti palači, kjer je konferenca štirih zapadnih vellesil. Hitler je spremljal Mussolinija do dvorca princa Karla, v katerem je bil že enkrat, ko je bil gost v Nemčiji. Kmalu nato je vrnil Mussolinij obisk Hitlerju v domu narodno-socialistične stranke. Vse priprave za konferenco štirih so bile opoldne že gotove.

Chamberlain

London, 29. septembra. b. Ministrski predsednik Chamberlain je odpotoval v Nemčijo ob 8.35 zjutraj. Na letališče so prišli vsi člani vlade, veliko število višjih državnih funkcionarjev ter poslanci Francije, Italije in Nemčije, ki so se poslovili od Chamberlaina. Prav tako so se od njega poslovili tudi predstavniki britanskih dominionov. Na letališču se je zbrala ogromna množica ljudstva, ki je želela Chamberlainu srečno pot in uspešni povratek z njegove tretje poti v Nemčijo, za katero mislijo vsi, da bo rodila ugoden izid za mir v Evropi. V imenu vlade je Chamberlaina pozdravil mi-

nister za javna dela Brown s sledečimi besedami: »Snoči smo sklenili, da vas korporativno sprejmemo na tej vaši tretji poti v Nemčijo z željo, da dosežete popoln uspeh.«

Chamberlain se je za par besed, ki jih je izrekel minister za javna dela, zahvalil vsem ministrom za pozornost, ki so mu jo izkazali, ter dejal: »Ko sem bil še otrok, mi je moj oče dejal: »Sin, če kdaj ne boš uspel v kakšni stvari takoj, ne vrzi puške v koruzo, temveč poskusi ponovno, in če ne uspeš vdrugič, poskusi še enkrat!« Vidite, tudi sedaj neprestano poskušam, da bom uspel v svojih prizadevanjih. Ko se vrnem iz Nemčije, bom sigurno lahko rekel kakor Shakespeare: »Iz gozda nevarnosti smo iztrgali ta cilj.«

Daladier

Monakovo, 29. septembra. AA. (DNE). Francoski ministrski predsednik Daladier je prispel z letalom v Monakovo ob 11.20. Na letališču so ga pozdravili med drugimi tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop, francoski veleposlanik Poncet, državni tajnik von Weissäcker, šef protokola, poslanik von Dornberg, pokrajinski vodja Wagner, vrhovni načelnik mesta Münchena, Füller ter francoski generalni konzul v Münchenu. Daladier je obšel častno četo nemške vojske, godba pa je zaigrala francosko in nemško državno himno. Nato se je francoski ministrski predsednik odpeljal z avtomobilom v hotel »Vier Jahreszeiten«. — Ko se je po svojem prihodu na münchensko letališče usedel francoski predsednik vlade Daladier v avtomobil, mu je zbrana množica ljudstva priredila navdušene ovacije, ki so se ponavljale ves čas, ko se je peljal Daladier z letališča v hotel »Vier Jahreszeiten«. Tja se je pripeljal tudi maršal Göring, ki je potem Daladiera spremljal v Führerhaus.

Čehoslovaki

London, 29. sept. AA. (Havas). V čehoslovaskih diplomatskih krogih v Londonu poudarjajo, da zastopniki praške vlade niso poklicani na konferenco v München niti od strani nemške vlade, niti ne od Velike Britanije. Kljub temu je praška vlada v soglasju z vestmi, ki so bile objavljene v večerajšnji beli knjigi, sklenila po pristanku Londona, da bo Chamberlaina in Daladiera spremljala tudi čsl. zastopstvo, ki ju bo stalno obveščalo o stališču Praga.

Razodetja Bele knjige

Anglija, Francija, Rusija, Romunija skupno v to Litva dovolila rdečim četam prehod v Nemčijo

London, 29. sept. TG. Angleško zunanje ministrstvo je izdalo Belo knjigo o nemško-čehoslovaskem sporu, v kolikor se je v njega vmešala angleška vlada sprva neuradno po svojem zastopniku lordu Runcimanu, kasneje pa neposredno po ministrskem predsedniku Chamberlainu samem. Bela knjiga vsebuje vse listine, ki jih je predsednik vlade Chamberlain omenil v svojem večerajšnjem govoru v londonski poslanski zbornici. Bela knjiga potemtakem ne navaja ničesar, kar bi že ne bilo znanega in samo potrjuje dejstva, ki jih je v svojih dveh govorih navedel Chamberlain.

Časopisje posveča veliko pozornost Beli knjigi, predvsem pa tistemu delu, ki razodeva vzroke, zakaj se je angleška vlada na nasvet lorda Runcimana odločila, da pristane na oddaljanje težave med Nemčijo in Čehoslovasko. Lord Runciman je Chamberlaina prepričal, da gola samouprava ne bi predstavljala nobene trajne rešitve ter bi dala samo povod za nadaljnje težave med Nemčijo in Čehoslovasko in da bi bilo najbolj pametno s stališča evropskega mira, če bi se sudetsko ozemlje enkrat za vselej odrezalo od Čehoslovške in oddalo v območje meja nemške države.

Listi niso vsi mnenja, da je angleška vlada pravilno postopala. Nekateri listi hvalijo Chamberlaina, drugi pa izražajo mnenje, da ni bilo modro predlagati tako temeljite spremembe meja v trenutku, ko se bile politične strasti najbolj razpihane. Priznavajo pa, da je bila angleška vlada v hudem precepu, ko je Hitler zavrnil četrti Runcimanov predlog (kantonizacija Čehoslovške) in zavrgel tudi angleško-francoski predlog (odcepitev ozemlja z več kot 50% nemškega prebivalstva).

Poljska, Litva...

Iz Bele knjige pa jasno izhaja, kako globoko je bil Chamberlain razočaran nad spremenjenim stališčem Nemčije med sestankom v Berchtesgaden in v Godesbergu. Bela knjiga točno navaja, kako se je Chamberlain po tej ugotovitvi, ki ga je zabolela, odločil, da bo trdo udaril in preprečil, da bi se nemške zahteve še stopnjevale ali da bi se namesto pogajanj uvelnel nasilni postopek s pomočjo orožja. Chamberlain je odredil jasne mobilizacijske ukrepe, ki so bili zadosti razumljivi diplomatski pritiski na Nemčijo in ki so nadalje nemško vlado mogli prepričati, da bo imela, ako se odloči za vojno, takoj proti sebi Anglijo, Francijo, sovjetsko Rusijo in Romunijo. Glede Poljske pa so bila na razpolago zanesljiva poročila, da bo nekaj časa ostala nevtralna ob strani, a da se bo kasneje postavila na stran Anglije in Francije. Iz Bele knjige izhaja tudi, da so bila verodostojna poročila o zadržanju Litve v primeru vojnega spopada angleškim državnikom na razpolago. Litva bi bila brez nadaljnjega dovolila sovjetskim četam, da bi prekorajčile njeno ozemlje in vdrle v ozemlje Vzhodne Prusije. Zato se je Chamberlain uprl nadaljnjim nemškim zahtevam, in če je v svojem radio govoru omenil »spor v daljni doželi med dvema narodoma, o katerih ne vem ničesar«, je s tem hotel povedati, da se Anglija ne vmešava zaradi tega spora, ampak zaradi večjih odločitev, in to na osnovi čisto jasnih informacij, ki jih je imela na razpolago.

Zemunska vremenska napoved: V večji meri se bo pooblašilo skoro po vsej državi. Jasno bo samo še v vzhodnih in jugovzhodnih krajih. Deževalo bo v severnih predelih in posebno še na zahodu. Jugovzhodni in južni veter spremenljive jakosti. Temperatura se bo še dvignila.

Tako je tudi umljivo, da je bil Chamberlain v tej borbi močnejši in da je nemška vlada popustila.

Zadnje Chamberlainovo pismo Hitlerju

»Ne morem verjeti, da bi hoteli prevzeti odgovornost za svetovno vojno...«

V Beli knjigi je bilo objavljeno tudi zadnje pismo, ki ga je predsednik vlade Chamberlain poslal nemškemu kanclerju Hitlerju in ki je — podprto od šefa italijanske vlade Mussolinija — povzročilo srečni preobrat v mednarodno napetosti ter sprožilo zamisel o četvrti konferenci v Monakovem. Pismo se glasi:

Ko sem prebral pismo, ki ste mi ga poslali po siru Horaciju Wilsonu, sem postal trdno prepričan, da boste lahko brez vojne in brez odlašanja dosegli bistveni del svojih zahtev. Pripravljen sem takoj priti v Berlin, če vi tako želite in se pogovarjati z Vami, in — če je takšna tudi vaša volja s predstavnikom Italije, Francije in Čehoslovške o vseh podrobnostih. Ne morem verjeti, da bi vi hoteli prevzeti odgovornost za svetovno vojno, ki bi pogoltnila vso civilizacijo samo zaradi tega, ker se je rešitev vprašanje zavlekla samo za nekaj dni.

Snoči so razne kulturne organizacije v Angliji na skupni seji sprejele sklepe, ki naj služijo Chamberlainu kot smernice na pot v Monakovo na konferenco 4 vellesil. Iz teh sklepov zveni odločna želja, da naj angleška vlada pod nobenim pogojem ne pusti Nemčiji, da bi izvila še večje ugodnosti od Čehoslovške. Angleško-francoski predlog, na katerega je praška vlada pristala, navaja, da »pridejo pod Nemčijo okrajji, kjer nemško prebivalstvo presega 50%«. Chamberlain je v parlamentu to besedilo že nekoliko spremenil, ko je dejal, da »pridejo pod Nemčijo vsi kraji z več kakor 50% nemškega prebivalstva. Zgoraj omenjeni sklepi kulturnih in miroljubnih organizacij navajajo, da je to prevelik umik, kajti, če bi Čehoslovška morala odstopiti vse kraje, kjer je več kakor 50% nemškega prebivalstva, potem po z vojaškega stališča ni mogoče več braniti, z gospodarskega stališča pa je nesposobna živeti. Vsako mednarodno jamstvo za njeno bodočo varnost bi bilo čisto navadno zasmehovanje.

Četvorni pakt?

Nekateri današnji listi trdijo, da so na mero-dajnih mestih zvedeli, da bodo na konferenci v Monakovem izkopal staro Mussolinijevo zamisel o četvornem paktu med Anglijo, Francijo, Italijo in Nemčijo, ki naj bi odslej nadzirale Evropo. Toda ti listi sami pristavljajo, da to skoraj ni mogoče, kajti četvorni pakt, ki bi na eni strani izključil sovjetsko Rusijo, na drugi strani pa potisnil ob stran Poljsko, Jugoslavijo in Romunijo, bi ne služil nobenemu, najmanj pa Franciji in Angliji, ker bi vzhodno in srednjo Evropo prepustil nemškemu vplivu, to je tisti nevarnosti, ki jo želi Chamberlain predvsem preprečiti.

Kopenhagen, 29. septembra. AA. (DNE). Ker so bile v zadnjem času zaradi vznemirjenosti v mednarodnem političnem svetu izvožene iz Danske nenavadno velike količine blaga, je danska vlada prepovedala nadaljnji izvoz za več vrst blaga. Ministrski svet je sklenil, da se olajša uvoz nekaterih vrst blaga na ta način, da se izda dovoljenje za devize.

Haag, 29. sept. Havas: Zaradi napetega mednarodnega položaja je nizozemska vlada prepovedala izvoz nekaterih predmetov, zlasti pa kovin, mineralij in nafte.

Sporazum dosežen

Izročitev sudetsko-nemškega ozemlja bo izvedena od 1. do 10. oktobra

Monakovo, 29. sept. DNE poroča: Iz krogov konference se je zvedelo, da so štirje državniiki dosegli praktični sporazum glede odst-pitve sudetsko-nemškega ozemlja. Dalje se je izvedelo, da bi se izročitev sudetsko-nemških krajev imela začeti že 1. oktobra in da bi to trajalo do 10. oktobra. Uradne ali poluradne potrditve teh informacij še ni, mislijo pa, da

se bo to zgodilo okrog 22. Konferenca je trajala štiri ure, nakar je bila prekinjena in se bo v kratkem spet nadaljevala.

Monakovo, 29. sept. »Reuter« poroča: Današnja popoldanska konferenca državnikov štirih vellesil je trajala skoraj 4 ure in se je končala pred 20.30. Poročilo o njej izide ob 22.

Poljska še čaka na odgovor

Varšava, 29. sept. Tukajšnji uradni krogi izjavljajo, da do sedaj še niso prejeli zadovoljivega odgovora iz Prage glede zahtev, ki se tičejo tešinskega okraja. Zaradi tega bo Poljska prisiljena postopati tako, kakor ji bodo narekovale njene koristi.

Varšava, 29. sept. AA. PAT: O večeraj se na vsem svetu širijo vesti, da je problem Tješina baje urejen in da je Praga dala zadovoljiv odgovor. Ti glasovi so danes v zvezi z monakovskim sestankom še bolj ožileli. Še več, v Varšavi so jih celo razširjala nekatera tuja zastopstva ter navajala besedilo in podrobnosti češkoslovaške note. Te glasove je treba smatrati za neresnične, ker čsl. vlada doslej še ni odgovorila. Ni težko odkriti cilj širjenja takih glasov. Poljska vlada bo zavzela svoje stališče izključno na temelju resnice in dejanskega stanja.

Madžarska pričakovanja

Budimpešta, 29. sept. AA. MTI: V pooblaščenih krogih v zvezi s Chamberlainovim govorom ugotavljajo sledeče: Ko je Chamberlain govoril o madžarski in poljski manjšini na Čehoslovosk, je izjavil, da je madžarska vlada dobila pogum po obisku, ki ga je naredil kraljevski namestnik Hortly 20. septembra pri maršalu Göringju in po obisku predsednika vlade Imre-dyja ter šefa madžar. generalštaba v Berchtesgaden 21. septembra. Ta trditev izhaja iz nekega nesporazuma, ki ga je treba obžalovati, ker je madžarska vlada, kakor je na drugem mestu ugotovil Chamberlain, stavila svoje znane zahteve po madžarskem poslaniku v Londonu že 19. septembra. Tako je jasno, da je akcija madžarske vlade za uresničenje zahtev glede madžarske manjšine na Čehoslovoskem prišla že pred obiskom v Berchtesgaden. V zvezi s tem pooblaščenim krogi ugotavljajo, da ukrepi, ki jih je Madžarska storila, niso v nobenem oziru

prekorajili onih mej, ki jih je podvzela Češko-slovaška ob madžarski meji, in da je absolutno potrebno, da se zavaruje madžarska meja.

Avstralija se ne bo vojskovala

Leipzig, 29. sept. TG. Predstavnik Avstrali-je je izjavil britanskemu zunanjemu ministru, da se Avstralija v slučaju vojne ne namerava udeležiti borbe.

Fašistični svet preložen

Rim, 29. sept. TG. Fašistični svet, ki se navadno sestane 1. oktobra, je odgođen na 6. okt. zaradi razvoja češkoslovaškega vprašanja.

Nagli sod v ČSR

Praga, 29. sept. AA. Havas: Danes je objavljen odlok vlade, s katerim se uvaja preki sod za vso Češkoslovaško.

Varnostni ukrepi v Franciji

Pariz, 29. sept. AA. Havas: Uredba z zakoni močjo o organiziranju naroda za primer vojne — uredba je izšla v današnjem uradnem listu — določa, da lahko vlada izda naredbе o ureditvi ali ukinitvi uvoza in izvoza, prometu raznega blaga, o obdavčenju tega blaga in o omejitvi njegovega konzuma. Uredba določa tudi, da se sedeži upravne in zakonodajne oblasti, to je vlade, poslanske zbornice in parlamenta lahko prenese tudi izven Pariza.

Pariz, 29. septembra. AA. (Havas). Uradni list objavlja danes odlok o organizaciji narodne obrambe za primer vojne. Ta odlok je izdala vlada na podlagi pooblastil, ki jih določa zakon od 11. julija 1938. Po tem zakonu morejo biti poklicani na službo za pasivno obrambo vsi oni, ki so stari nad 18 let, kakor tudi državni upokojeanci.

Kriza v japonski vladi

Tokio, 29. septembra. TG. Reuter poroča iz Tokia, da se je zunanji minister general Ugaki odločil, da odstopi, ker se z ostalimi člani vlade ni mogel sporazumeti glede politike na Kitajskem. Armada bi sprito naraščajoči težavi na Kitajskem rada ustanovila poseben veččlanski odbor ministrov, ki bi nadziral kitajske zadeve, čemur se general Ugaki upira, češ, da v vmešavanje vojske v kitajsko politiko škodovalo diplomatskemu delovanju zunanjega ministrstva. V ozadju pa so še drugi vzroki, med katerimi ni najmanjši ta, da japonska vojska na Kitajskem ne more doseči nobenih odločilnih uspehov, medtem ko velikanski stroški vojskovanja nalagajo japonskemu narodu čedalje večje denarne žrtve. Odstop zunanjega

ministra je povzročil velikanško presenečenje na borzi v Tokiu so hudo padli vsi japonski vrednostni papirji.

Tokio, 29. sept. AA. Reuter: Japonske čete so dopolne zavzele trdnjavo Tjenkjančen. Tako so zdaj skoraj vse utrbe ob reki Jangce do Hankova v japonskih rokah.

Japonska cesarica pričakuje poroda

Tokio, 29. sept. AA. Stefani: Ministrstvo cesarskega dvora poroča, da japonska cesarica spet pričakuje veselega dogodka v mesecu januarju prihodnjega leta.

Skupščina Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug

Belgrad, 29. septembra. AA. V veliki dvorani nove univerze je bila danes 36. redna skupščina Glavne zveze srbskih kmečkih zadrug.

Skupščine se je udeležil tudi kraljev zastopnik podpolkovnik Kereković, dalje zastopnik patriarha škof Dionizij, od strani vlade pa so bili navzoči minister za socialno politiko Dragiša Cvetković, pravosodni minister Milan Simonović, finančni minister Dušan Letica, minister brez listnice Voja Gorgjčević, poštni minister Vojko Cvrkić in trgovinski minister Nikolaj Kabalin.

Skupščina se je začela ob 9.30, takoj po prihodu kraljevega zastopnika. Predsednik zveze minister brez listnice Voja Gorgjčević je ugotovil sklepčnost in predlagal, da se pošlje udanostna brzojavka kralju Petru II., kar so vsi navzočni sprejeli z dolgotrajnim vzklikanjem kralju Petru II. Zatem je predlagal udanostno brzojavko kr. namestniku knezu Pavlu. Navzočni so to spet sprejeli z navdušenim vzklikanjem »Živel knez!«

Pozdravne brzojavke so bile poslane tudi kr. namestnikom dr. Radenu Stankoviću in dr. Ivu Peroviću, ter predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću, notranjemu ministru dr. Antonu Korošču, kmetijskemu ministru dr. Stankoviću, prostvetnemu ministru Dimitriju Mağaraševiću, ministru brez listnice dr. M. Kreku in gradbenemu ministru Stošoviću.

Predsednik je nato v svojem govoru dal besedo ministru Dragiši Cvetkoviću, ki je dejal med drugim:

Bratje zadrugniki! Danes moramo ugotoviti, da enn del naše kmetijske nacionalne proizvodnje še gre na tiste, ki se mnogo ne trudijo, ampak samo posredujejo. Mi se moramo truditi in delati na to, da naše kmečko narodno gospodarstvo in proizvodnjo usmerimo na zadrugništvo (odobravanje).

Zadrugništvo je nosilec blagostanja in kulture po naših vaseh. Zadrugništvo je nosilec tudi boljših zdravstvenih pogojev naše vasi. Našo vas moramo materialno in kulturno dvigniti edino po zadrugništvu. Morem pa vam reči, da boste pri članih vlade, pa naj bodo zadrugniki ali ne, vedno naleteli na popolno razumevanje, podporo in veliko ljubezen (živeli!).

Zatem je predsednik Gorgjčević dal besedo romunskemu zastopniku dr. Mladenovu ter sled-nji še bolgarskima zastopnikoma Josipovu in Georgijevu. Posebno govor Georgijeva je vzbudil veliko pozornost.

In opravičila nekaterih, ki niso mogli priti na to skupščino. Med njimi je bilo tudi opravičilo predsednika vlade dr. M. Stojadinovića in notranjega ministra dr. Korošca ter nekaterih drugih.

Po izvolitvi častnih članov je bila nazadnja skupščina zaključena ob navdušenih vzklilikih vseh navzočih.

Uredba o tekočem gorivu

Belgrad, 29. sept. AA. Upravni odbor Uprava državnih monopolov je odredil, da se na podlagi uredbe o tekočem gorivu ima na takšno gorivo, če se bo uvažalo, od 1. oktobra t. l. dalje pobirati uvozna pristojbina po tehle stopnjah: 1. na ostanke nafte 2.50 din za 100 kg; 2. na sirovko nafte 3.50 din za 100 kg; 3. na bencin, bencol, petrolej, plinsko olje in olje za mažo 5 din od 100 kg.

Z istim odlokom je odrejeno, da bodo pristojbino pobirale carinarne, preko katerih se takšno gorivo uvozi. Pristojbino bo treba plačati tudi za vsa gori navedena tekoča goriva, ki jih do včetega 30. sept. ne bodo dvignili s carinarn.

Tudi bojovníki za mir

Pariz, 29. sept. Organizacija francoskih bojovníkov, ki ji je ime »Tovariši ognja« in v kateri je veliko število odlikovanih s častno legijo za vojaške zaslugе, je poslala ministrskemu predsedniku Daladieru, svojemu tovarišu iz verdunskih okopov, javno pismo.

V tem pismu se spominjajo ogromnih žrtev, ki so jih francoski bojovníki prenašali in minuli vojni in ki jih prenašajo tudi danes ter pravijo, da hočejo oni, ki so rešili Francijo v minuli vojni, danes rešiti Francijo s častnim mirom. Najo-pozarjajo, da hujskajo v sedanjem trenutku na vojno predvsem židovski člani framasonskih lod in da se noben domoljuben Francoz ne sme vdati temu pritisku, ki hoče žrtvovati dragoceno življenje Francije za protinardne namene svetovne revolucije. Francoski narod ne sme v klavnico, v katero bi ga rado poglajalo židovstvo, in poziva predsednika vlade, naj nastopi proti tisku, ki je skoraj izključno v židovskih rokah, da preneha s hujskanjem. Inozemske ekstremiste in žide pa naj pošlje v koncentracijske tabore, ker v fronto bi itak ne šli, če bi izbruhnila vojska, ali pa bi se lepo poskrili v ozadju ter se dobro prekrbili v dobičkanosnih mestih s pomočjo protekcije, ki jo uživajo v nekaterih krogih.

Pamet

Ljubljana, 29. septembra.

Večinoma po krivdi neke vrste brezvestnega časopisja so nekateri ljudje te dni tudi pri nas tako zelo zbegani, da delajo velike neumnosti sami sebi v škodo. To je tembolj neupravičeno, ker vemo, da se naša država, ki ima prav v sedanjem času tako vlado, za katero jo lahko vsi narodi v Evropi zavidajo, ne namerava vmešati v spore, ki vznemirjajo danes nekatere države, dokler ne bi bila naša država sama ogrožena, kar pa hvala Bogu ni in tudi ne bo. Menda pa prav to ni vse izvestni krogom, ki želijo svetu največje ne-sreče ali vsaj zmede, ki bi pomagale raznim večim kandidatom do vodilnih mest v državi ali pa vsaj do bolj plačanih položajev in lepše eksistence ter brezdelnega in udobnega življenja, ko bi mogli komandirati v človeški družbi po svoji ljubi volji. Da tiči v vsem tem neka organizirana propaganda, to vidimo zadnje dni na vsakem koraku, v vseh javnih prostorih, kjer si gotovi ljudje predrzno izmišljajo največje laži o položaju in o raznih ukrepih oblasti in o dogodkih, ki se nikoli niso zgodili, ter ljudem dopovedujejo, da so to izvedeli »iz prvega vira« in od »najvišjih predstavnikov oblasti«.

Ljudje, ki včasih kljub svoji izobrazbi in zdravi pameti nasledajo takim trozilcem nemira, razburjenosti in katastrofalnega razpoloženja, je treba dopovedati, da naj bodo veseli in ponosni na zadržanje naše vlade, ki nas je do zdaj obvarovala in nas bo tudi v bodoče tako nesreče, kakor bi bila vojska ter naj ji zato neomajno zaupajo. Le če bodo ljudje v tem oziru vlado in vse javne oblasti podpirali, ostali mirni in trezni, kakor so to vedno bili Slovenci, bo vlada mogla vzdrževati svojo tako dragoceno strogo nevtiralnost v sedanjem vrvežu. Vsakdo, naj sam izmišlja razne bedastoče ali pa jih samo lahkoverno veruje in prenaša, je kriv, če bo imela od tega škodo država in vsak posameznik in če zaradi tega trpi tudi gospodarsko življenje in napredek. Pravi zločinci pa so razni provokaterji, ki se te dni naravnost poklicno bavijo s fabriciranjem in razširjanjem laži, izvijajo po javnih lokalih ali pa tudi na cesti mirne državljane in jih obdelujejo s svojimi nazori o sedanjem položaju, ki se mora po njihovem mnenju končati le s svetovno vojno ter v ljudeh sistematično skušajo izpodkopati vero v mir in v poštena prizadevanja vseh državljanov, da se ohrani. Vse, kar oni povedo in za kar skušajo ustvarjati razpoloženje, tako na primer, da je padla ali da bo že jutri padla vlada, da se vršijo priprave na vojno, da nas hoče napasti zdaj ta, zdaj oni sosed, da ne delamo prave politike, vse to je — tega naj se ljudje zavedajo — iz skrivnega ozadja sistematično vodena propaganda znanega tabora, ki hoče vojno in prevrat.

Tudi v drugih državah se urejajo in ukrepajo gotove stvari, ki so potrebne za vsak slučaj, recimo za obrambo proti zračnim napadom in podobno, toda iz tega niti najmanj ne sledi, da se bo zgodilo res kaj resnega in da bo začela goreti tudi lastna hiša, če gori sosedova. Dejansko pa je zdaj v Evropi položaj tak, da govori skoraj vse za mir in da sploh ne bo začelo nikjer goreti, čeprav je ozračje zelo vroče. In upanje, ter pričakovanje miru bo tudi tem bolj upravičeno, čim bolj bodo ljudje k miru pripomogli sami s treznim razsodkom, mirnim zadržanjem in trdnjo voljo, da se ne dajo begati in prestrašiti od raznih, bodisi preprostih, bodisi inteligentnih raznašalcev katastrofalnih novic, ki ima vsaka na sebi pečat namenoma na debelo skuhanih laži, ki naj ovirajo delo vlade in javne oblasti, da se varuje naš mir in pripomore k pomirjenju vsega sveta sploh. To delajo ljudje, ki jim je do tega, da se izpodkoplje mir in red in da pride enkrat do splošnega nereda, na katerem bi se ustoličili kot diktatorji vsi stremuhi, nemirneži in nezadovoljnejši ter čvakači v našem mestu in na deželi. Pravi Slovenci in resnično patriotični Jugoslavlani bodo to prevratno delovanje popolnoma onemogočili, če ostanejo trezni, mirni in preudarni, raznašalce alarmantnih vesti pa odločno zavrnejo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 29. septembra. m. Dne 31. oktobra bo občni zbor PRIZAD-a. Na občnem zboru bodo tudi volitve članov uprave in nadzorne odbora. Na povratku iz Ljubljane se je danes ustavil v Belgradu »kopljanski škof« prevzvišeni dr. Gnidovec. Popoldne je bil sprejet tudi pri ministru dr. Kreku.

Iz Rogaske Slatine poročajo, da se dr. Maček, ki se tam tudi na oddihu in zdravljenju, namerava v soboto vrniti v Zagreb.

Zakon o bolnišnicah bo izšel

Belgrad, 29. septembra. Ministarstvo za socialno politiko in narodno zdravje je sestavilo posebno komisijo za končno izdelavo zakona o bolnišnicah. Komisiji predseduje dr. Jovan Klisić, inspektor za bolnišnice, za člane pa so postavljeni: šef oddelka za bolnišnice dr. Velimir Mihajlović, šef pravnega oddelka Velimir Teofanović, primarij notranjega oddelka splošno državne bolnišnice in predsednik jugoslovanskega združenja zdravnikov dr. Nikodije Blagojević, primarij kirurškega oddelka splošno državne bolnišnice kot zastopnik Zveze zdravniških zbirk dr. Ivan Jovanović. Za dokončni predlog zakona o bolnišnicah ima komisija na razpolago nekaj načrtov dr. Ivanovića in dr. Klisića. Poleg tega ima komisija na razpolago tudi razne kritike in pripombe, ki so jih poslale razne zdravstvene ustanove. Po štiritidnevni zasedanju je bilo sprejeto besedilo, ki se nanaša na razdelitev države na bolniška področja. Na vsakem področju bo po ena bolnišnica.

Pa tem sklepu komisije bo imela država 32 osrednjih bolnišnic. Na ozemlju vsake osrednje bolnišnice bodo še druge stalne bolnišnice, začasne in pomožne bolnišnice postaje bodo ukinjene. Osrednja bolnišnica v sedežu banovine ba strokovni organ bana dotične banovine. Poleg tega bodo pri vsaki banski upravi stalni bolniški odbori, ki bodo razpravljali o vseh bolniških vprašanjih. V teh odborih bodo tudi upravni osrednje bolnišnice, ravnatelji higienskih zavodov, zastopniki banske uprave in po en predstavnik okrajnih zdravnikov. Pri ministarstvu za socialno politiko in narodno zdravje bo tudi poseben bolniški odbor, v katerega bo prišel upravnik splošne državne bolnišnice v Belgradu, predstavniki ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, zastopnik finančnega ministrstva in zdravnikov po bolnišnicah. Z ozirom na ogromno gradivo bo komisija zasedala več kot mesec dni.

Zadnji črnogorski vojni minister umrl

Iz Slavonskega Šamca poročajo, da je tam umrl upokojeni general Radomir Vešović. Rodil se je l. 1871. v vasi Leva reka pri Vasojevićih iz družine, ki je bila med Črnogorci vedno znana kot vojska in junaka. Po končanih vojaških šolah v Italiji je postal poročnik in kmalu za tem adjutant takratnega črnogorskega dvora. Odlikoval se je zlasti v balkanskih vojnah, ko je s svojo brigado Turkom zavzel mesta Plav, Gusinje, Djakovico in Peč S prietankom svoje vlade, pa proti volji veselil se l. 1915. zavzel Skader, v katerem je imel vso oblast do 20. decembra 1915, ko je postal črnogorski vojni minister. Po okupaciji Albanije s strani veselil se l. 1916. s svojimi ljudmi pobegnil v gore, pozneje pa se je vdal in je bil do prevrata interniran, ob prevratu pa se je spet vrnil v svojo domovino. Po vojni je kmalu postal divizijski general, l. 1921. pa je bil prijet kot veleizdajalec, češ da je pripravil upor. Belgrajsko sodišče pa je na javni razpravi ugotovilo, da je bila obtožba neosnovana in ga je oprostil vsake krivde in kazni. Od tedaj je živel v pokojju, dasi se je do zadnjega zelo zanimal za politično življenje in je enkrat tudi kandidiral za poslanca na listi črnogorske kmečke stranke. Z Vešovičem lega v grob zadnji črnogorski vojni minister.

Muslimani proti mešanim zakonom

»Muslimanska svijest« se vedno tešče peča z vprašanjem zakonov, ki jih sklepajo muslimani z drugoverkami. Muslimanskim verskim pravkom to dela hude skrbi, ker muslimanska dekleta ostajajo neporočene, otroci iz mešanih zakonov (ki so malokdaj srečni in pravni — pravi omenjeni list) pa v hiši ne dobivajo potrebne islamske vzgoje, kar je sicer razumljivo, ker so matere nemuslimanke. Zato se poklicani krogi pečajo z vprašanjem, kako bi bilo mogoče zakone med muslimani in nevestami drugih ver popolnoma zabraniti. Islam sicer dopušča, ali bolje rečeno, trpi zakone muslimanov z drugoverkami, toda samo pod pogojem, da so otroci iz takih zakonov muslimanske vere. Žena more sicer do smrti ostati v svoji veri, otroci pa morajo biti muslimani. Širši svet vrhovnega staršinstva islamske verske zajednice, ki se bo takoj po letošnjem prazniku Ramazana sestal v Sarajevu, se bo pečal zlasti s tem vprašanjem in muslimanski krogi pričakujejo, da bo sprejel tudi take primerne sklepe.

Sokolske cigarete

Uprava državnih monopolov je na prošnjo uprave Sokola kraljevine Jugoslavije začela izdelovati posebne cigarete in sicer »Ibar«, »Zeta«, »Morava«, »Drina« in »Vardar«, ki bodo imele po dolgem po cigareti napis v cirilici »Sokolska Petrova petoletnica«, na enem koncu poez po cigareti pa sliko ptiča sokola z ročkami, nad njim pa letnici 1936—1941. Te cigarete se bodo prodajale na sokolskih prireditvah ves čas »sokolske Petrove petletke«. Vsako sokolsko društvo si bo moglo te cigarete naročiti in jih v propagando sokolske petletke prodajati na svojih prireditvah, dokler ne bodo vse razprodane, tudi če bi medtem določena doba že minula.

60 let nemške priseljenosti v Daruvar

»L'Echo de Belgrade« poroča iz Daruvara, da je nemška manjšina v Milanovcu (blizu Daruvara) te dni slovesno obhajala 60 letnico svoje naseljenosti v teh krajih. Prišli so s sudetskimi gora v Slavonijo, kjer so našli svojo drugo domovino in so

danes ena izmed najbolj organiziranih nemških kolonij v Slavoniji. »L'Echo de Belgrade« poudarja, da je zlasti značilno, da so pripadniki te nemške kolonije ob teh slovesnostih izjavili, da se čutijo prave Jugoslavlance, čeprav nikoli ne skrivajo svojih prirojenih simpatij do Nemcev v Nemčiji. Nimajo niti svojih lastnih šol in tudi ne čutijo nobene potrebe po njih, ker vedo, da bi jih lahko imeli. Svoje otroke uče zasebno nemškega jezika, sicer pa se v vsakdanjem življenju poslužujejo srbsko-hrvatskega jezika. Predsednik nemških kulturnih društev v Jugoslaviji g. Altgeier je ob slovesni proslavi 60 letnice v svojem govoru priznaval, da se z nemško manjšino v Jugoslaviji postopa povsem po načelu enakopravnosti.

Pravniki v naši državi

»Zagrebske Novosti« priobčujejo statistiko o diplomiranih pravnikih, iz katere povzemamo: od l. 1919. do 1936. je na naših pravnih fakultetah diplomiralo:

	moških	ženskih	skupaj
Belgrad	3670	289	3959
Zagreb	2385	106	2491
Ljubljana	691	15	706
Subotica	924	52	976

Skupaj 8120 462 8582

Pravniški naraščaj v Zagrebu in Ljubljani napreduje še nekoliko normalno, v Belgradu in Subotici pa je nenavadno velik. V Belgradu je od 1930-31 do 1935-36 narastal za 280,6%, v Subotici pa za 277,8%. Zlasti je čimdalje več ženskih diplomiranih pravnih. L. 1920. je bilo od vseh diplomiranih pravnih 2% žensk, l. 1928 že 6,3%, l. 1935. pa 8,1%. Ker se zgornja statistika nanaša na 16 let, je povprečno na leto diplomiralo okrog 540 pravnih, število za pripravnike primernih mest v državni službi pa znaša na leto komaj polovico tega. Zasebni pravniški poklici pa tudi niso mogli zaposliti vsega preostalega števila diplomiranih pravnih in tako se število brezposelnih med njimi stalno povečuje.

Naš zračni promet v 10 letih

Družba »Aeroput« je izdala statistiko, iz katere povzemamo, da je v zadnjih 10 letih s svojimi letali prepeljala 30.713 potnikov, 249.388 kg prtljage, 15.688 kg pošte in 297.279 kg robe. Vsega skupaj so aparati te družbe napravili pot 3.038.246 km, ali 21.202 km na uro.

Gesto Jeperca—Laborce prevzela tvrdka »Ing. Dedek«

Belgrad, 29. septembra. m. V gradbenem ministrstvu je bila večeraj druga licitacija za rekonstrukcijo državne ceste II. Jeperca—Laborce za zgraditev nadvoza na 640.530 km. Na licitacijo sta se prijavila dva ponudnika in to Bricej in inž. Dedek. Ponudba inž. Dedeka je bila ugodnejša. Licitacija je uspeša.

Osebnosti

Belgrad, 29. septembra. m. Z odlokom finančnega ministra so napredovali pri tobačni tovarni v Ljubljani Anton Lajovec, monopolski oficial IX. skupine, za višjega monopolskega oficiala VIII. skupine, Edvard Kovačič, pomožni monopolski oficial X. skupine, za monopolskega oficiala IX. skupine.

V III/2 stopnje je napredoval Ivan Dolenec, ravnatelj učiteljskega v Ljubljani. Z odlokom poštnega ministra je prestavljena na pošto Ljubljana I. Cilka Mežan, dosedanja poštna uradnica v Radovljici.

Pogled v tisk

»Samoupravac« piše o nameri Delovnega kluba v skupščini (v katerem so zlasti Došen, dr. Baričević, dr. Jevremović), da se pridruži k Aci Stanojeviću in da se to preskakovanje iz ene politične smeri v drugo more meriti s samim Ivanom Pucljem. Nato pa nadaljuje: »Zato je potrebna samo ena manjkost: da priznajo, da so Srbi, Hrvati in Slovenci trije narodi, da priznajo, da so za konfederacijo in proti Jugoslaviji. Samo to se zahteva od sladkobesednega dr. Janka Baričevića, ki mu ni bilo usojeno, da bi postal Jevtičev pravosodni minister. Njega so lahko lansko leto kot medveda vlačili od cerkve do cerkve in po dvoranih, bilo je to ob priliki agitacije proti konkordatu, in on je, kot da je najel, govoril pred cerkvami po 12 do 15 ur na dan (on sploh ne more govoriti manj kot po 7 ur) in ganljivo je govoril o Jugoslaviji in narodnem edinstvu. In ker mu beseda tako sladko teče, so mnoge snuhe jokale. In sedaj bodo spet jokale, ko bo 7—8 ur govoril, da smo trije narodi in da nam Jugoslavije ni treba. Poleg tega pa nosi ta zlatousti Janko s seboj svoj sigurni okraj in zagotovil si je v narodni skupščini mesto — na galeriji.«

»Hrvatski dnevnik«: »Čeprav smo idealisti — samo idealisti se znajo tako vztrajno in pošteno boriti — smo obenem tudi največji realisti. Računamo v vsem delu in si pred nobenim ne zakrivamo oči. Bili so časi, ko nas mnogi niso razumeli. Danes je položaj mnogo bolj. Danes nas razume tudi mnogo takih, ki so nekdanj bili naši nasprotniki, ali ki so nam iz svojih posebnih razlogov delali težave. Danes nihče izven naših vrst ne more nastopati kot nekakšen specialist za Hrvate ali Hrvatsko. Mi smo sami tolmači svoje volje in svojih zahtev. Ve se, da nihče drugi ne zna in ne more te volje predstavljati, kakor tisti, ki smo jih mi sami izbrali. Predsednik dr. Vladko Maček, predstavnik hrvatskega naroda, je danes splošno priznan kot najbolj avtoritativen tolmač te volje. On ne spada med ljudi, ki mnogo govorijo. Zato pa tudi nikoli ne laide v zmagro, da bi zaradi morebitnih izprememb prišel v protislovje s svojimi izjavami. Pri nas je torej identičnost v namenih, pa tudi glede na način, kako naj se ti nameni dosežejo, so pogledi isti.«

Nekdanje tedensko glasilo Ivana Puclja piše: »Čas pa zahteva, da naj vsak kmetijski fant in vsako dekle po svojem poudarku ukrene in po svoji volji pristopa ali odstopa iz organizacije v organizacijo.«

»Mi se zavedamo, da v naših vrstah ni vsiljenec in klečaplaznik, kakor tudi primanjkuje mnogostevilnih hinavcev.«

»Paroles de France« v zadnjem poročilu z dne 25. septembra govore o upadanju komunizma v Franciji in pravijo: »Nevarnost boljševizma, ki je, kakor je bilo videti nekaj zadnjih let sem, vsekda nad Francijo, se vsak dan bolj oddaljuje. Globoke kreposti dežele sv. Ludvika, dežele, ki po zgledu svojih kraljev hoče vedno delati s pametjo, so pregnale rdečo zverino. Komunisti sami morajo sedaj priznati upadanje svojih vrst, ki vsak dan bolj drse navzdol proti katastrofi. M. Thorez, glavni tajnik komunistične stranke, priznava v »L'Humanite«, da je komunistična stranka zgubila do 17. maja letošnjega leta nad 20.000 svojih pristavev, 5 tednov pred tem pa so morali zabeležiti 5000 izstopov. Te številke je dala komunistična stranka sama. Moremo jih smatrati za mnogo nižje, kot pa bi bile v resnici... Francija se bo osvobodila... Svet prihaja do sape.«

»Magdeburgische Zeitung« piše o delu in namenih »Narodne zveze za Nemce v inozemstvu«. Članek se toplo zavzema, da bi Nemci iz rajha, ki žive v inozemstvu, ohranili svoje nemško pripadništvo, bodisi v priznanju porekla, bodisi v običajih stare domovine. Tej notranji potrebi Nemca v inozemstvu je treba pomagati, zato je ustanovljena »Narodna zveza za Nemce v inozemstvu«. Ker zveza nima v svojem kulturnem delu nobenih državno-političnih namenov, ji večina tujih vlad rada ustreže. Glavna naloga zveze je ustanavljanje in vzdrževanje nemških šol po inozemstvu. Vsa nemška šolska mladina spada pod to zvezo, ki dela vzajemno s Hitlerjevo mladino in nacionalno-socialistično zvezo učiteljev. Članek na koncu pravi, da zveza, ki je letos v aprilu prenesla svoj sedež iz Dessaua v Magdeburg, posveča največjo pozornost podpiranju Nemcev v Jugoslaviji.

Kr. namestnik dr. Stanković zdrav

Kr. namestnik dr. Radenko Stanković je v zadnjem času stalno obiskoval Novi Sad, kjer je v enem izmed tamkajšnjih kopališč jemal zdravilne kopeli. To zdravljenje je trajalo skoraj dva meseca in se je te dni z uspehom zaključilo.

KULTURNI OBZORNIK

Razvoj in pomen Aškerčeve socialne miselnosti in socialne pesmi

Disertacija dr. Marje Boršnik

Danes bo na ljubljanski univerzi promovirana za doktorico filozofije ga. prof. Marja Boršnik na podlagi disertacije, katere odlomek je izdal pod naslovom »Razvoj in pomen Aškerčeve socialne miselnosti in socialne pesmi« (str. 46). Ga. dr. Boršnikova se je za to svoje delo temeljito pripravila, saj je iz tega obdobja slovenske začetne moderne izdala temperamentno pisano študijo o pesnici Vidi Jerajevi, še posebej pa se je bavila dolgo časa z Aškercem: sestavila je njegov rodovnik, priobčila njegova pisma žnaveu, pregled njegovih budističnih knjig ter izdala bibliografijo virov o Aškercu v posebni knjigi »Aškerčeva bibliografija«, kar ji je dalo pregled čez vso kritično literaturo o tem našem najbolj problematičnem pesniku. Ko je tako vestno in marljivo sestavila vse potrebno kritično ogrodje, se je spustila na pisanje kritične monografije o Aškercu sploh, o njem kot človeku in pesniku, ter je prvi plod tega sintetičnega pogleda na Aškerčovo delo pričujoča študija, ki je prav za prav samo odlomek iz njenega večjega dela, ki je ostal v rokopisu.

Disertacija ge. dr. Marje Boršnikove predstavlja analizo socialnega mišljenja pesnika Aškerca, ki je prav za prav osrednji problem njegove pesmi ter njegove duhovne orientacije sploh. Znano je namreč, da je Aškerca katoliška idejna kritika (Eugen Lampe, Mahnič in drugi) naravnost krstila za pesniškega »glas-

nika slovenskih socialnih demokratov«. Gospa Boršnikova si je stavila za nalogo, pregledati kritično in v današnjem času, ki je že toliko oddaljen od Aškerca, da je mogoče mirno, brezstrastno in objektivno presojati v tej zadevi, zlasti še, ko je nam tudi že sam pojem socialne demokracije, ki je tedaj bila še v začetku, postal jasnejši, opredeljevali in tudi v posledicah raznih revolucij konkretnější, presoditi, v koliko je bil Aškerce resnično pristaš socialne demokracije, oziroma označiti njegovo socialno mišljenje sploh. Komu bi se morda zdelo, da tako razglabljanje ne spada v področje literarne zgodovine, toda iz analize same se vidi, da je prav ta problem oblikoval Aškerca v tako osebnost, kakršna je bila, pa tudi v izrazito socialnega pesnika, ter je prav v tej točki prišel v razpor s svojim poklicem, pa tudi z liberalizmom, ki ga je skušal premagati, pa ga premagal ni. Razvoj njegovega socialnega mišljenja je v malem razvoj njegove pesmi sploh: ob njem je rasel in padel, segal za največjo slavo in bil deležen največjega ponižanja in omalovaževanja.

Boršnikova se je v svoji analizi naslonila na trditve profesorja Prijatelja ter na oznako, kakor jo je Aškerca dala slovenska moderna s Cankarjem. Prvemu je Aškerce propadel v strankarskem socializmu, drugemu pa je bil simbol preživelega liberalizma: »liberalizem je šel v arhiv in Aškerce je njegov arhivar«. Ti dve sintetično izrečeni oznaki je sprejela tudi Boršnikova za glavni oporni točki v delu, samo da jih je hotela in tudi utemeljila s podrobno analizo ter psihološko prepričljivo spravila v sklad. In v tem je njeno znanstveno delo, njegova pomen in zanimivost. Njena teza je, da je Aškerce v svoji prvi zbirki »Balad in romanc« bil še čisto breztenedenčni umetnik, ves še v ljudstvu, iz katerega je zrastle, in zato poln pristne moči in čustva. Že tu ima precej socialnih motivov, toda kmečko socialnih. Dokler

je žel priznanje, je rasel, ko pa je naletel na odpor pri Mahniču in njegovih, je zaslutil, da je njegovo delo in njegova misel ogrožena ter je za vsako ceno hotel zmagati. Tedaj je rasel v svojem socialnem razvoju v vedno radikalnejšo smer, vedno bliže je bil socialni demokraciji, kar se je videlo v njegovem sodelovanju z delavci, v njegovem zaničljivem komentarju in katoliški kritiki modernih nemških socialnih pesmi, ki so dobivale vedno bolj proletarski značaj, — delavca pa ni poznal kot kmeta — ter postale borbene prota vsem avtoritetam v tedanjem javnem in duhovnem življenju. »Lirske in epske pesnitve« in ciklus »Pavliha na Jutrovem« pomenijo sicer največji napon njegovih socialnih težajev in odkrite borbne s socialno in miselno »nesvobodno« sedanostjo, z njimi je stopil — še duhovnik — najbliže socialni demokraciji nasproti. Z njenimi socialnimi idejami si je odbil katoliško občinstvo, toda pridobil simpatije radikalne Masarykovske mladine, ki si ga je postavila na piedestal — toda v pesniškem oziru je že z drugo zbirko prekorajšil zenit in drvel vedno bolj navzdol, v kolikor bolj je zamenjal smoter s sredstvom, to je — kolikor bolj mu je bilo pesništvo samo orožje za boj s sovražniki. Živo čustvo je postala abstraktna shema, didaktika, retorika, gol monolog v eksotični paraboli brez eksotizma. Ko pa je odločil duhovništvu (1898) in postal odvisen od svojih liberalnih dobrotnikov, je njegovo socialno demokratsko navdušenje splahnelo, postal je samo borec za naprednost, svobodno misel in slovanstvo, tipičen predstavnik liberalnega mišljenja in stranke, ter kot tak tarča mladega pokolenja, svojih lastnih pesniških sinov. To ni bil samo boj dveh generacij ali dveh literarnih struj, to je bil obračun s slovenskim liberalizmom sploh. Mahnič je sprožil s svojim napadom Aškerčovo socialistično pesem, liberalizem jo je zavrnil in pokopal. Aškerčeva zvezda je tako

naglo padla, kakor je vstala, ter je v sedanjem času njegov vpliv manjši, kakor pa bi zaslužil tako po svoji krepki epiki kakor tudi po svojih socialnih idejah. Toda zadnja leta XIX. veka moramo imenovati dobo Aškerčevega realizma.

Boršnikova je to svojo analizo postavila po zgledu svojega učitelja prof. Prijatelja v sodobni socialno politični okvir, povezala njegovo rast z vsem okoljem, v propad slovenskega liberalizma, s snovanjem slovenske socialne demokracije, slovenskega svetovnega narodnega razkola s Mahničem ter organizacije slov. krščanskih socialcev s Krekom, ki so deloma v Aškercu gledali ne socialno demokratskega, temveč socialno krščanskega pesnika (str. 25). Postavila ga je v slovenske razmere in mu dala pognati iz njih. Toda zdi se mi, da bi se morala še bolj, kot se je, ozreti tudi na takratni evropski okvir, v politiko in na Masarykov pokret na Češkem, od katerega je bil morda bolj odvisen, kot bi si kdo mislil. Ni morda zgolj naključje, da je bil Aškerce najbolj slaven slovenski poet, vreden celo Nobelove nagrade, pri Čehih še davno potem, ko je bil pri nas že mrtev. Pa tudi analogen primer pesnika Macharja, o katerem so danes novejši literarni zgodovinarji (Arne Novak) približno takega mnenja kot mi o Aškercu, bi bil zanimiv. In ali ni Aškerce zastopal svoj čas našo svobodno misel v Pragi? Tudi se mi je sprožila misel, kako bi človek notranje utemeljil Aškerčovo parabolično pesnitev domačih razmer v orientalski obleki, ter bi morda zato segel v tedanjo literarno modo parnasizma, začetnega realizma, ki je tedaj obvladala evropski pesniški Parnas, ter morda tudi tu našel evropsko predlogo. Toda to je samo vprašanje, ki bi zahtevalo posebne osvetlitve. Tudi se mi zdi konec prehitro zaključen, v primeri s podrobno analizo prvih zbirk. Toda ta sintetična študija, pisana z veliko ljubeznijo, poznanjem gradiva in nevsak-

Kaj pravite?

Če kdaj, potem je v takem času, kot ga sedaj živimo, potreben trezen in miren preudarek za vse, kar slišimo. Ravno miren in staren preudarek pa nam pravi, da je vojsko še vedno mogoče preprečiti. Za ta cilj z vso verno deluje veliko državnikov, ki bi za vsako ceno hoteli odvrniti nesrečo nove svetovne vojne od svojih narodov in vsega človeštva. Pa tudi če bi se mednarodni položaj poslabšal — česar pa ne verjamemo — kaj bi Slovenci mogli na mednarodnem položaju spreminiti. Zato je najbolje, da ohranimo mirno kri in trezno glavo in da se vsi strnemo trdno odločeni, da se med seboj podpiramo kot otroci istega naroda in iste domovine.

Nikar pa ne poslušajmo raznih čenč in govedačev, ki pošte prenašajo, delajo zmedo in razburjenje z izmišljotinami, ki jih trošijo okrog kot »informacije iz pregega vira«. Vsi ti nerazumni ali pa zlobneži slišijo stvari, ki se nikoli niso dogodile, in v svoji nesocialnosti in neodgovornosti uživajo nad tem, da povzročajo strah in paniko pri nepoučenem ljudstvu. Ogibajte se takih tipov, ali pa jim s krepko besedo zaprite preširoka usta. Naš tisk informira javnost vestno o vseh dogodkih, ki nikakor niso takšni, da bi bilo treba komu izgubljati glavo.

Nepreklicno zadnjikrat!
Ne zamudite!

Veseli vragi (Trije artiljeri v penzjonatu)

KINO MATICA
Danes ob 16., 19. in 21. uri!

Koledar

Petek, 30. septembra: Hieronim (Jerko), c. uš.; Zofija.

Sobota, 1. oktobra: Remigij, škof; Janez D., spoznavalec.

Od začetka tega meseca se je dan skrajšal za 1 uro 33 minut in je dolg 11 ur 47 minut.

Novi grobovi

† G. Janko Čirih, predsednik nadzorstva gor. radgonskih občinskih podjetij, je izdihnil večerj po kratki bolezni. Pogreb bo v soboto 1. oktobra na pokopališču sv. Petra v Gor. Radgoni. Naj počiva v miru! Svojcem naše sožalje!

† Idrna Josipina, vdova Prokop, rojena Kalmus, vdova po okroženem zdravniku, je 29. septembra mirno v Gospodu zaspala. Pogreb bo v soboto ob 4 popoldne iz mrtvašnice na Stari poti 2. Naj ji sveti večna luč! Sorodnikom naše sožalje!

† Ga. Jožefa Istenič, roj. Grimšič je umrla v Ljubljani ob pokopanih danes ob 4 popoldne iz mrtvašnice sv. Jožefa. Njeni duši večni pokoj, sorodnikom pa naše sožalje.

† Gdina Angela Oster je 28. t. m. došla v ljubljanski bolnišnici. Pogreb bo danes ob dveh popoldne. Pokoj njeni duši! Zalutotim svojim naše sožalje!

† Videm-Dobropole. V torek 27. septembra je mirno v Gospodu zaspal posestnik iz Vidma g. Valentin Hočevar v 80. letu svoje starosti. Naj mu sveti večna luč, prizadetim naše sožalje!

Osebnosti

— V Kamniku sta se poročila gđ. Nada Debečeva, hčerka ugledne kamniške restavratke, in g. inž. Franjo Dolenc, inšpektor gasilske zajednice v Ljubljani — iz Kranja. Zelimo obilo sreče!

— Poročil se je 22. septembra v frančiškanski cerkvi v Mariboru odbornik in vnet delavec naših organizacij v Dravogradu Weingerl Rajko, občinski delovodja, z gđ. Anico Maček. Poročil ga je njegov brat župnik. Novoporočencema obilo blagoslov!

KINO SLOGA telefon 27-80

Danes poslednjč
Po krivem obsojena
Zgodba o lepi dekletki, v katero je zaljubljen vodja gangsterske tolpe. — Ob 16., 19. in 21. uri.

— Odhod čeških voj. obveznikov iz Kamnika. Dne 28. septembra je odšla druga skupina čeških vojaških obvezancev, ki so se odzvali klicu domovine. S ponosom so segali v roke svojim prijateljem in znancom v slovo, težje pa so se ločili oni, ki so pustili tukaj svoje družine. Upamo, da njihova pomoč ne bo potrebna, ter jim kličemo na zdravo in veselo svidenje!

— Spominska svečanost v Zalcu ob priliki 100-letnice rojstva Janeza Hausenbichlerja združena z odkritjem spominske plošče in spominsko razstavo je odložena na nedoločen čas.

— Mizarski tečaj v Kamniku. Zaradi izpolnitve mizarjev v njih stroki bo v mesecu oktobru tedensko po osem ur tečaj za mizarske mojstre in pomočnike. Namen tečaja je, da se vsi izurijo in kalkulaciji del; posebna praktična pridobitve.

Razstava slovenske povojne knjige

V nedeljo bodo ob enajstih dopoldne odprli razstavo »Slovenska knjiga 1918—1938«, ki jo je priredilo Društvo slovenskih književnikov, da bi ob dvajsetletnici prevrata podalo v širokih obrisih obračun o snovanju umskih sil slovenskega naroda. Razstava bo v glavnih črtah pokazala razvoj vsega našega knjižnega tiska. Imela bo 26 oddelkov, ki jih bodo s pomočjo ravnatelja univerzitetne biblioteke uredili naši poštovovalni strokovnjaki. In sicer leposlovje prof. France Vodnik, Niko Kuret, dr. Tine Debeljak in Janko Samec, literarno zgodovino dr. Mirko Rupel in prof. Kalan, umetnostno zgodovino in umetnost dr. Rajko Ložar in dr. Josip Mal, muzikologijo Ljudevit Zepič in arhivar Koželj, mladinsko književnost Albert Širok, zdravstvo kot zastopnik obeh zdravniških zbornic dr. Ivo Pire, tehniko inž. Rudolf Škof, pravo inž. vrzitetni profesor dr. R. Sajovic, politično litera-

Tombola v Kranju preložena!

Dan igre bo objavljen kasneje!

bitev pa bo, v izdelavi modernega pohištva. Začetek tečaja bo v soboto 1. oktobra ob 1 popoldne. Vodil ga bo po odredbi banske uprave priznani tovrstni strokovnjak g. Kregar iz St. Vida nad Ljubljano. Tečaj bo v prostorih kamniške šole. Pričakujejo lepe udeležbe.

Najboljša hranilnica
Lutz-pec, Ljubljana VII., tel. 32-52.

— Na novoustanovljeni enorazredni šoli na Illovi gori se je 28. septembra začel redni pouk. Na tej šoli bo poučevala gđ. Olga Madon, ki je bila sem premeščena iz Trbovelj. Na novem službenem mestu ji želimo mnogo sreče in uspeha. V nedeljo 2. oktobra bodo zasilno šolo slovesno odprli. Vaščani prirede novodošli učiteljici lep sprejem.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravno »Franz-Josef« grenčice.

— Zaradi smrti vrhbosanskega kanonika g. msgr. Bekavca vise v vsem Sarajevu črne zastave.

— Maserski tečaj. Splošna državna bolnišnica v Ljubljani sporoča, da bo letos na ortopedskem odseku 6 tedenski maserski tečaj, ki se prične 15. oktobra 1938. Prijavljene se poslati neposredno ortopedskemu odseku, kjer se dobe tudi ustna navodila in potrebni podatki.

— 96 ur je igral na biljard kmet Mitar Filipovič v vasi Slejanovci pri Sremski Mitrovici. Mož je že celih 48 ur bil v kavarni in neprenehoma igral biljard. Kar ga ni bilo domov, ga je čez dva dni žena prišla v kavarno iskat. Velela mu je, naj gre domov, to je pa moža tako ujezilo, da je rekel, da bo sedaj nalašč še 48 ur igral biljard, kar je tudi storil.

— Zelva z dvema glavama. Iz Andrijevca v Črni gori poročajo: Zelvo z dvema glavama je ujel delavec Simo Stevovič, doma iz okolice Podgorice. Zelva je docela normalno razvita, ima pa dve glavi, kateri oboje lahko skrje v svoj oklep. Zelva je z usti obeh glav, ki sta enako veliki. Stevovič pravi, da je ta zelva dvospolna.

— Medmurske konje, teške in lahke so začeli kupovati v Čakovcu kupci za Nemčijo. Doselej so iz Medmurja izvozili že 950 konj. Plačevali so jih po 6.000 do 10.000 din.

— Pogozdovanje južne Srbije. Vsa vardarska banovina obsega 3.900.000 ha. Od tega je 1.200.000 hektarjev obdelane zemlje, drugega zemljišča je 2.400.000 ha, 300.000 ha pa je treba pogozditi. Doselej so pogozdili 11.500 ha. Treba pa bo še 50 let, preden bo južna Srbija pravilno pogozdena. S tem se bo tudi znatno izboljšalo tankajšnje podnebje.

— Gostilničar in natak obsojena. Lansko leto oktobra meseca je gostilničar Radičević v Novi vesi pri Zagrebu s svojim avtomobilom do smrti povozil črkostavca Petra Kunsta. Radičević je bil takrat pijan. Njegov natak Vladimir Ralič pa je vse to videl in je zahteval od gostilničarja 10.000 din, sicer bo policiji vse povedal, kako je bilo. Dne 28. septembra je zagrebško sodišče Radičevića obsojilo na 6 mesecev zapora, na stroške, medtem ko je natak Vladimir Ralič za svoje izsiljevanje dobil dva meseca strogega zapora.

— Posebno konjsko klavnico bodo zgradili v Osijeku, kakor je sklenil tamkajšnji občinski svet. Klavnica bo veljala 87.000 din.

— Vodno elektrarno nameravajo zgraditi v Dubrovniku. V ta namen strokovnjaki preizkušajo moč reke Ljute. Če se ta načrt posreči, bi Dubrovničani plačevali elektriko po 50 par, medtem ko je sedaj plačujejo po 9 din za kw. V ta namen so v Konavljah ustanovili vodno zadrugo.

— Potomka Zrinjskih v mestni ubožnici. V mestni ubožnici Marijin dom v Vinkovcih živi 70 leta stara Matilda Beidenhof, ki je njen stari oče bil Mihajlo Zrinjski iz rodu slavne hrvatske rodomovine.

— Žrtve krvnega maščevanja. V vasi Prača v Rogatiškem okraju v Bosni so 27. septembra tamkajšnji pravoslavni kmetje obhajali slavo. Pri tej priliki so se spopadli člani dveh rodov in Majkalovičev in Čvorov. Eden izmed Majkalovičev je bil v boju ubit, drugi pa hudo ranjen. Ti dve rodovini že dolgo vrsto let živita med seboj v velikem sovraštvi in se vsako leto krvavo spopadeta. V dvajsetih letih je bilo tako v obeh rodovinah ubitih že devetnajst ljudi, devet Čvorov in deset Majkalovičev. Sovražiti so se začeli pred dvajsetimi leti, ko so se nekoč na neki slavi spopadli, ko so plesali kolo. Sedanji poboj izvira torej iz krvnega maščevanja, ki je že dvajset let staro in ki je zahtevalo že devetnajst smrtnih žrtev.

— V mesecu oktobru se zbiramo pri Marijinih oltarjih in jo častimo z nazivom »Kraljica sv. rožnega venca«. Da bi se ta lepa oktobarska pobožnost še bolj razširila in poživila, je izšla na Rakovniku knjižica z naslovom »Sv. rožni venec«. Stane 1 dinar in se naroča v upravi »Knjižice«.

— Nove knjige: Dr. Fr. Grivec, Slovenski jezik I. letnik; Glasilo slavističnega društva, snop 1—4, 90 din; Čopič, Praktični učiteljski izpiti, veroučiteljski izpiti, in praktični izpiti za otroške vrtarice 10 din; Bevk, Bajtar Mihale in drugi spisi (Biblioteka za pouk in zabavo) 10 din; Tabu zvezek 14.; Na ognjeni zemlji 2 din, zvezek 15.; Ob jezerih srednje Afrike 2 din; zvezek 16. Ruanda-Urunda 2 din; Vrtee letnik 1937/38 20 din; Luč letnik 1937/38 10 din; Velikonja, Praktični nasveti za gospodinje 3 din; Strema — (Spomenica dr. Dolencu, dr. Kreku, dr. Škerlju) Prva knjiga 300 din; Dijaški kongregacijski koledarček 1938/39 8,50 din; Plus, Bog v nas, broš. 20, vezana 30 din; Velešovo, zgodovinski in cerkveni opis 12 din; Kos, Kanarček in mala papiga, njih vzgoja in reja 10 din; Roža z zelenega štajerja 1 din; List sv. apostola Jakoba 1 din; Človek ne jezi se 1 din; Lovšin, Katoliški verouk. Pomožno učilo za I., II. in III. razred strokovno-nadaljevalnih šol po 2 din; Kristus in delavec 1 din. Vse te knjige dobite v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— Enoletni Trgovski tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. (prostor Dopsne trgovske šole) priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraževati v stenografiji in strojeopisu ter dobiti res prvovrstno podlago za pisarniška dela. Redno vpisovanje v tečaj je 1., 3. in 4. oktobra med običajnimi urami. Šolnina mesečno 110 din.

— Izleti: Posebni vlak Trst v nedeljo 9. oktobra za 58 din. Prijave do 2. oktobra opoldne. — Avtobusni izlet 11. in 12. oktobra: Gorica—Sv. gora—Dobrodo—Trst, za 120 dinarjev. Prijave do 3. oktobra zvečer. Prijave, pojasnila in prospekti »Tourex-Slovenija« Tujskoprometna gospodarska zadruga v Ljubljani, Masarykova 12.

— Odgovor visokošolcem. Neka »večinac« visokošolcev je priobčila v časopisu poziv lastnikom kinematograf, da naj znova vpeljejo znižanje

Opoznost za naše dame,
senzacija za moške:
Predstave ob 16. 19 in 21

FILM LEPOTE IN MODE

KINO UNION

Telefon 22-21

Danes nepreklicno zadnjikrat!

Pri tem filmu so razpisane lepe nagrade za naše dame in sicer krasen plašč (pariski model), dežnik, klobuk, bluzo in čevlji; nakupljeno in razstavljeno pri tvrdkah Lukič, Vidmar, Mosan, Meta in Peko.

Najrazkočnejše toalete, najlepše žene sveta. Glasba, ples, varijete, jazz! Ta film mora videti vsaka dama in možki!

— Malaria se zdravi s kininom — to je danes že znano vsakemu otroku. Istega se tudi lahko poslužimo pri zdravljenju hripe, ki se pravkar širi po naših krajih. Zanimive so vesti, ki so v strokovnih medicinskih listih, da se s kininom lahko prepreči širjenje hripe. V te svrhe služijo male doze kinina, ki jih je treba redno jemati za časa epidemije hripe.

— Vse, ki se zanimajo za italijansko in italijansko korespondenco, obveščamo, da se prične tečaj v soboto 1. oktobra ob pol 4. Poučuje strokovnjak. Šolnina najnižja. Ravnateljstvo Trgovske učilišča in stenografskega instituta Robida, Ljubljana, Trnovska ulica 15.

Takoj jih lahko dobite
Lutz-pec, Ljubljana-Siška.

— Večerni trgovski tečaj na znanem trgovskem učilišču »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15. Ustne in pismene informacije ter novi prospekti brezplačno na razpolago. Vpisovanje vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer do 8 ure.

— Nova avtobusna proga Tržič, Kranj, Čirče, Hrastje, Trboje, Smlednik, Vikeče, Brod, Tacen, Sent Vid, Ljubljana prične z rednim obratom v ponedeljek dne 3. oktobra, z odhodom iz Tržiča ob 7.30, Kranja 8.10, Smlednika 8.35, prihod v Ljubljano 9.10. Povratek iz Ljubljane ob 15.30, Smlednika 16.—, Kranja 16.30, prihod v Tržič ob 17. Avtobus vozi zaenkrat samo ob delavnikih. Cenjeno obitvino ob tej progi vljudno naprošam, da se poslužuje te prepotrebne zveze v čim večjem številu, da mi omogoči redno in točno obratovanje. — Avtopodjetje I. Gorican, Tržič.

— Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2. — Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati pouka osebno, si more pridobiti s poukom doma vsega potrebnega znanja potom Dopsne trgovske šole. Navedena šola nudi vsakemu posameznemu bodisi pouk celotnih rednih dopisnih tečajev, ali dopisne dvoletne trgovske šole ali posameznih trgovskih predmetov in jezikov. Šolnina je tako nizka, da je dostopna vsem slojem. Redno dopisovanje v Dopsno trgovsko šolo je od dne 1. do 10. oktobra (razen nedelj) pismeno ali osebno v pisarni zavoda dnevno od 9 do pol 1 in od 4 do pol 8 zvečer. Izvenljubljanskim reflektantom pošlje vodstvo zavoda prospekt z vpisnico, potom katere se more učence polnovredno vpisati. Vsa pojasnila so interesentom brezplačno na razpolago.

— Zopet Vam lahko postrežemo z lepimi, okusnimi, namiznimi jabolki, kg 3,50, 4.—, — Fr. Kham, Kongresni trg 8.

— Dopisna trgovska šola v Ljubljani, Kongresni trg 2 vpisuje dnevno. Vsakdo, komur ni mogoče obiskovati ustnega pouka, si more pridobiti s poukom doma v Dopsni trgovski šoli potrebnega znanja in izobrazbe. Zato šolo vsem slojem najtopleje priporočamo. Vse informacije in prospekte daje zavod interesentom brezplačno na razpolago.

— Večerni tečaji pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (prostor Dopsne trgovske šole) nudijo potrebno izobrazbo vsem onim, ki so čez dan zaposleni in se pouku posvetijo lahko šele v večernih urah. Da ustreže naš zavod številnim interesentom, prireja poleg rednega večernega trgovskega tečaja tudi tečaje za: nemško stenografijo, italijansko, francosko, nemščino, strojeopis ter posamezne trgovske predmete (knjigovodstvo, korespondenco itd.). — Redno vpisovanje v vse večerne tečaje se vrši dnevno od 1. do 10. oktobra (razen nedelj) od 9 do pol 1 in od 4 do pol 8 zvečer. Pričetek rednega pouka je 15. oktobra. Prospekti in pojasnila so v pisarni zavoda interesentom pismeno in ustno na razpolago.

— Enoletni Trgovski tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. (prostor Dopsne trgovske šole) priporočamo vsem onim, ki se žele temeljito izobraževati v stenografiji in strojeopisu ter dobiti res prvovrstno podlago za pisarniška dela. Redno vpisovanje v tečaj je 1., 3. in 4. oktobra med običajnimi urami. Šolnina mesečno 110 din.

— Izleti: Posebni vlak Trst v nedeljo 9. oktobra za 58 din. Prijave do 2. oktobra opoldne. — Avtobusni izlet 11. in 12. oktobra: Gorica—Sv. gora—Dobrodo—Trst, za 120 dinarjev. Prijave do 3. oktobra zvečer. Prijave, pojasnila in prospekti »Tourex-Slovenija« Tujskoprometna gospodarska zadruga v Ljubljani, Masarykova 12.

— Odgovor visokošolcem. Neka »večinac« visokošolcev je priobčila v časopisu poziv lastnikom kinematograf, da naj znova vpeljejo znižanje

žane akademske vstopnice. V svojem pozivu izražajo domnevo, da smo ukinili znižane akademske vstopnice v pričakovanju, da bomo s tem kaj pridobili na vstopnini. Prizadetim lahko zaupamo, da nikakor ne računamo na to okolnost. Žal je predobro vemo, da je v Ljubljani več takih ljudi, ki si težko kaj privoščijo, kot pa tistih, ki si lahko. Vemo, da je približno takšno razmerje tudi med akademiki. Zato prav gotovo ne pričakujemo, da bomo s to ukinitvijo kaj pridobili. Da smo se pa kljub temu odločili za ukinitve, so bili merodajni prav tehnični razlogi. Ugodnost znižanih vstopnic se je namreč prav pridno izrabljala od raznih neupravičencev, katerim bi se sicer ne bilo potreba posluževati takšnih sredstev. Vsako opozorilo z naše strani, da se te ugodnosti ne smejo zlorabljati, pa je dosledno vodilo le do prekanj in včasih celo do zelo neprijetnih scen. Tudi sicer obnašanje tistih, ki so bili deležni teh ugodnosti, ni bilo vedno akademsko in smo morali zaradi tega slišati mnogo pritožb od ostalega občinstva. Da se izognemo vsem tem neprilicnostim, smo bili končno prisiljeni, da ukinito to ugodnost. Nam samim to ni ljubo, toda žal nismo imeli drugega izhoda. — Lastniki ljubljanskih kinematograf.

Strašna smrt šestletne deklice

V vasi Domaslovce pri Samoboru se je zgodila družini kmeta Ferkina huda nesreča. Šest let stara Ferkina hčerka Jana je šla na vaško gmajno krave past. Da je na paši ne bi zeblo, je od doma nesla lonec žerjavice, da bi se ob njej grela in pa da bi morda v njej spekla tudi kak storž koruze. Jana je na paši takoj hotela narediti ogenj. Ker pa je suhljad od jutranje rose bila še vlažna, ji ni hotelo goreti. Otroče se je balo, da bo žerjavica ugasnila, zato je začela netiti ogenj s tem, da je nad žerjavico mahalala v svojim krilcem. Naenkrat je šnil iz suhljadi in žerjavice plamen, ki si je prijel Janine obleke. Ko je dekletce videlo nesrečo, je začelo bežati in klicati na pomoč. Ko so drugi pastirčki videli, kaj se je zgodilo, so tudi oni pobegnili. Na bližnjih njivah so kmetje zaslišali kričanje in so brž prišli k otroku na pomoč. Pogasili so ogenj na njeni obleki in jo prenesli domov. Toda njene opeklino so bile po nogi, trebuhu, prsih in rokah tako hude, da je bil ves prednji del života ena sama rana. Otrok je v najhujših bolečinah umrl.

V zvezi z razstavo bodo tri predavanja, in sicer bo v ponedeljek, 3. oktobra ob 20 predaval o povojni slovenski književnosti docent dr. Anton Ocvirk, v sredo ob 20 dr. Lavo Čermelj o zamejni književnosti, v petek, 7. oktobra ob 20 prof. Anica Černejeva o mladinski književnosti. V ponedeljek, 10. t. m. se bo po vsej verjetnosti vršil recitacijski večer, ki bo posvečen v tej dobi umrlim pisateljem in bo še posebej objavljen.

Vabimo vse prijatelje slovenske knjige, da si ogledajo razstavo in se v kar največjem številu udeležijo prireditve, ki so v zvezi z njo.

Delo olomuških dominikancev. — Olomuški dominikanski samostan je znan vsem češkoslovanskim katolikom pa tem, da izdaja izbrano duhovno hrano ter da daje iniciativo za duhovno življenje po vsej državi. L. 1925 je ustanovil p. dr. Silverster Braito O. P. revijo za duhovno življenje »Na globoko« (Na hlubinu), ki je našla takoj velik odmev v občinstvu ter je bilo treba prve številke takoj ponatisniti. »Na hlubinu« je takoj zbrala krož sebe najnaprednejše in najboljše sodelavce iz vrst redovniških duhovnikov pa tudi iz svetne inteligence, med katero se je prvi odzval veliki pisatelj Jaroslav Durych, polkovnik zdravnik, ki je odslej za vsako številko napisal kakšno liturgično premišljevanje velike duhovne in slovne vrednosti. Zdej je revija priznana za najboljšo duhovno revijo na Češkoslovaškem, ter lepo spremlja in rešuje vse duhovne probleme za današnji čas. Kot njeno praktično glasilo so dominikanci začeli izdajati časopis »Vitez« (Vitezové), zbirko življenjepisov ljudi, ki so se v življenju odlikovali pri širjenju evangelija. Tudi ti življenjepisji so zelo priljubljeni in imajo veliko bralcev. Urednik lista je p. Dr. Prokop Svach O. P.

L. 1929 je bila katoliška javnost prijetno presenečena s prvo tevilko revije »Filozofska revija« (Filosofická revue), ki jo urejuje p. Dr. Metod

Habáň O. P. Ta revija zaradi velike svoje znanstvene vrednosti pride celo v vrste, kamor navadno nabožni listi ne prihajajo ter je deležna velikega priznanja. »Filozofska revija« pomeni veliko delo na uveljavljanju češkoslovaške filozofije na osnovi filozofske perennit. Velik korak k napredku pomeni tudi izdaja prevoda celotne Summae svetega Tomaža Akvinskega. Prevod izhaja v šestih. Urejuje ga prof. Emil Soukup O. P., prevajajo pa ga skoro vsi profesorji dominikanskega zavoda v Olomucu.

Založba »Kristal« izdaja dobre knjige iz duhovnega življenja in to izvirne ter prevedene. Izmed izvirnih del naj omenim na pr. Verouk za laike, ki ga je spisal dr. Reginald Dáček O. P.

Se dve stvari olomuških dominikancev zaslužita omembe v našem listu, namreč vsi verski tečaji ter akademski tedni. Višji verski tečaji so predavanja iz dogmatike in moralke, svetega Pisma in cerkvene zgodovine, ki jih prireajo profesorji dominikanci na različnih mestih v republiki ter pred izobraženim občinstvom. Akademski tedni pa se vrše samo na dveh mestih, namreč v Brnu ter na Svetem Kopečku pri Olomucu, kjer obravnavajo akademiki in bogoslovci zlasti filozofske in teološke probleme. Ne predavajo pa samo dominikanci, temveč tudi izobraženi katoliški kulturni delavci in znanstveniki, da omenjam same pisatelje Durycha, Čepa, ki danes predstavljata največje današnje češke pisatelje, pesnik Zahradniček, ki ga smatramo za pravega dediča Březinove poezije, ter znanstvenika takega ugleda, kakor je univ. prof. Miloš Weingert iz Prage.

Tako sem skušal podati v kratkih besedah delovanje olomuških dominikancev, ki je lahko tudi za zgled našim kulturnim delavcem-katolikom, zlasti kar se tiče izdajanja liturgičnih časopisov, stoječih na sodobni višini in iz sodobnega katoliškega duha.

Naloge vrhovnega socialnega sveta mesta Ljubljane:

Brezposelni, berači in otroci

Ustanovi se poseben dom za potrebne berače

Ljubljana, 29. septembra.

Snoči ob pol sedmih je bila sklicana seja Vrhovnega socialnega sveta za mesto Ljubljano, ki so se je udeležili skoraj vsi člani. Sejo je začel g. župan dr. Juro Adlešič, ki je najprej pozdravil vse navzoče, nato pa je imel daljši govor, v katerem je natančno opisal naloge Vrhovnega socialnega sveta in podal glavne točke današnje seje.

Vrhovni socialni svet naj ugotavlja, sistematično urejuje in določa način reševanja ljubljanskih socialnih razmer. Znano je, da se zelo močno širi z maraškanjem prebivalstva beda in da so zaradi tega socialne potrebe mesta vedno večje. Obseg socialnega skrbstva mestne občine se je v nekaj letih skoraj podvojil, kar dokazuje že na zunaj višina proračuna socialnega urada. Ta proračun je znašal leta 1928, tedaj pred desetimi leti, še 4 milijone 220.000 dinarjev, letos pa že 7.135.000 dinarjev.

Vrhovni socialni svet, ki je bil ustanovljen zato, da bi bilo socialno delo čim enotnejše ob sodelovanju vseh socialnih delavcev, je že takoj v začetku pravilno zajel dve najvažnejši vprašanji našega mesta, in sicer: brezposelnost in beračenje ter zaščito otrok. Zlasti peče je vprašanje brezposelnosti, kajti to socialno zlo raste iz leta v leto. Zaradi tega je ožji odbor uvidel, da je treba temu vprašanju posvetiti največjo pažnjo. Kolikor je bilo mogoče, se je to zlo tudi primerno blažilo, saj so javna dela mestne občine ljubljanske, ki so se opravljala v prid nezaposlenim delavcem, dosegla lani izdelek skoraj 900.000 din in so podprla v zimskem času v veliki večini nezaposlene delavce. Teh pa je po statistiki v Ljubljani bilo lansko leto 1200.

Ožji odbor se je še ponovno ukvarjal na svojih sejah s tem vprašanjem. Posvetoval se je tudi z zastopniki oblasti in ustanov, ki imajo opravka z brezposelnimi in z beračenjem, in po upoštevanju njih nasvetov je ugotovil, da je treba brezposelne delavce kar največ mogoče zaposliti ter jim tako nuditi pomoč za preživljanje. Javna in zasebna dela naj enotno služijo zaposlitvi brezposelnih. Podpora naj prejemajo le bolni, onemogli in le v skrajnem primeru oni, ki resnično nikjer ne morejo dobiti zaposlitve. V zvezi s tem je treba beračenje brezposelnih sploh odpraviti. Njih preskrba naj bo tako urejena, da ne bodo imeli ne prilike ne poviha in ne možnosti zlorabljanja dobrote občanov. Za izvršitev te socialne pomoči je treba najti dovolj denarnih sredstev. Njih dotok naj bi skušali poživiti vsi člani Vrhovnega socialnega sveta s tem, da bi vplivali na občane v svojem delokrogu. Razmere brezposelnih delavcev, ki naj dobijo v Ljubljani pomoč po navedenih smernicah, je treba točno pregledati glede njihovega domovinstva in dejanske potrebe. V tem je treba sodelovanja prizadetih oblasti.

Nato se je razvila živahna debata. Prvi je govoril g. prof. Levčnik, ki je svetoval, naj se ustanovi nekakšna mestna posvetovalnica, ki bi skupno z borzo dela dajala brezposelnim opravljanje manjših hišnih opravil, kakor žaganje drv in podobno. Gospod župan je obljubil, da se bo ta predlog g. profesorja proučil.

Nadaljnja govornica je bila g. Krotova, ki je predlagala, naj bi se vendar kako odpravilo beračenje po hišah, kajti kakšne dneve si berači prav dobesedno podajajo roke. Tiste tablice, ki jih imajo nekatere hiše, niso nič zalegle in bi bilo treba radikalnejših ukrepov. V zvezi s tem je povedala gđ. Meliharjeva, ki je na policijski upravi, da bi morala glede tega kaj ukreniti varstvena oblast in mestni socialni urad. Gospod župan je pojasnil, da bo mestna občina ustanovila posebno hišo, ki bo beračem nudila hrano in stanovanje.

Za tem se je več govornikov dotaknilo vprašanja, kako odvaditi otroke beračenja, kajti proti tej nadlogi in razvadi, ki je za mladino kar najbolj pogubna, ne zaleže prav nobeno sredstvo. Gospod župan je dejal, da se bo to vprašanje temeljito proučilo na prihodnji seji.

Gospod profesor Levčnik je podal nato še nekaj pojasnil k svojemu predlogu, za katerega se je gospod župan natančneje zanimal, nato pa je spet prišel na vrsto problem beračenja, ki je zelo zamotan in ga zlepa ne bo mogoče odpraviti. Poudarjal je po posameznih govornikih, tako g. Tumpej, ga. dr. Lunačkova in g. Čontala, da beračijo po Ljubljani predvsem berači, ki pridejo od drugod, in taki, ki niso najbolj potrebni. Nekatere ženske si izposojajo celo otroke in se postavljajo na vogale, da vzbujajo usmiljenje. To je treba vsakakor preprečiti.

Posebno pozornost je nato vzbudil govor mestnega svetnika g. Likarja, ki se je dotaknil vprašanja, kje dobiti sredstva za vzdrževanje res potrebnih beračev. Predlagal je, naj mestni socialni urad daje le hrano, ljudje pa naj berače enostavno pošiljajo tja, namesto da jim dajejo miloščino. Seveda pa morajo ljudje potem skrbeti, da bo imel socialni urad dovolj sredstev. Predlagal je, naj bi mestna občina vpeljala obvezno socialno davščino, kakršno

imajo tudi druga mesta v državi. Tako bi mestna občina lahko skrbelo za hrano in za zasilno streho.

Gospod župan je dejal, da je zelo hvaležen, da se je nekdo dotaknil tudi tega vprašanja, kajti beračem je treba podpora dajati ali na ta ali na oni način. Zaradi tega je nujno potreben zavod, kjer bi bila stanovanja in kuhinja. Tega pa občina iz lastnih sredstev ne bi mogla vzdrževati, zato je nujno potrebna obvezna socialna določila. Te pa za letošnjo zimo še ni mogoče uvesti, temveč šele s prihodnjim proračunom.

Nato je g. Likar predlagal, naj se naredi kataster dajalcev, tako kakor kataster posilcev. Ti naj bi se prostovoljno obvezali, da bodo stalno dajali svoje prispevke. G. Svetel pa je predlagal, naj se naredi neki prehod k davščini, to je, posameznim davkoplačevalcem

naj se sporoči, koliko bo znašala njihova socialna določila in to naj bi začeli plačevati prostovoljno že zdaj, ko se ni obvezna. Tudi ta predlog je bil sprejet.

Nato je gospod župan govoril še o sodelovanju pri razdeljevanju darov. Pri tem naj bi sodelovali vsi, tako društva kakor posamezniki, ker bi na ta način spoznali razmere in lahko veliko pomagali tudi z dobro razmero. Za to so bili vsi navzoči pripravljeni. Poudaril je tudi, da se mora narediti natančen pregled vseh brezposelnih in voditi točna evidenca. S tem je bil program izčrpan. Sklenjeno je bilo torej, da bo mestni socialni svet stopil v stik z borzo dela, da se bo ustanovil poseben zavod, da se bo ustanovila posebna davščina (za letošni le prehodno) in da bodo vsi člani sodelovali pri razdeljevanju.

Nato je gospod župan zaključil ob osmih sejo.

15 let boja zoper jetiko

Kako velike neke žrtve zahteva sušica, ki je kljub velikemu napredku sodobne medicine še vedno ostala ena najbolj zavratnih bolezni, more povedati le tisti, ki je imel priliko videti katero od naših zdravilišč za tuberkulozne.

Pri nas je gotovo najbolj znano zdravilišče Golnik in samo njegov razvoj nam dokazuje, da bo treba v boju proti jetiki žrtvovati še mnoga gmotnih sredstev in še več delovnih moči. Zdravilišče Golnik je bilo ustanovljeno po svetovni vojni. Lichen grad je bil preurejen v skromno zdravilišče, v katerem je tedanja zdravniška veda poskušala reševati bivše vojake pred jetiko. Veliko glavno poslojje je bilo šele 1. 1925 dograjeno. Tedaj bi zdravilišče moglo začeti z vse bolj uspešnim delovanjem, če se ne bi zgodilo, da je država s 1. aprilom 1926 ukinila zadnje kredite za vzdrževanje zdravilišča. Kljub temu pa je zdravilišče v zadnjih 10 letih zlasti na pobudo sedanjega ravnatelja in šef-zdravnika dr. Roberta Neubauerja nadvse lepo napredovalo in postalo v Sloveniji največji prvoborilec v boju proti tuberkulozi.

12 let se zdravilišče Golnik vzdržuje samo iz sebe, vendar je v teh letih s pomočjo nekdanje oblastne samouprave in banovine ter z dohodki iz lastnega gospodarstva nekdanji kompleks zdravilišča v marsičem povečalo in moderniziralo. Iz skromnih začetkov je zdravilišče naraslo v obsežen sanatorij, ki ima danes že 240 postelj. Počasi se v teku let prirastle nove zgradbe in prizidki.

V notranji ureditvi je zdravilišče v zadnjih 10 letih silno napredovalo. Poseben napredek pa je doživelo zdravljenje tuberkuloze samo. Dočim se je pred 20 leti zdravila jetika v glavnem tako, da je moral bolnik počivati, dobro jesti in čakati na ozdravljenje, ki je včasih res prišlo, včasih pa tudi ne, je sodobna medicina za zdravljenje jetike našla nova sredstva. Operacije so postale skoraj nekaj vsakdanjega in v mnogih primerih edini izhod za rešitev bolnika. Zaradi tega ima zdravilišče na Golniku danes dragocen operacijski instrumentarij in lepo urejeno operacijsko dvorano. V zvezi s tem pa so bile nujno potrebne rentgenske naprave za pregled bolnikov in za ugotovitve bolezenskih gnezov v pljučih. Letos si je zdravilišče na Golniku za okrog pol milijona dinarjev nabavilo najmodernejše rentgenske naprave, kakršnih na Balkanu nima nobeno zdravilišče. Med novimi pridobitvami je treba posebej omeniti rentgenski aparat, ki posname na ploščo vedno, seveda pa želji zdravnikov, le ozek, kakor 3 centimetre širok pas iz notranjosti bolnika. S tem je omogočena izredna preglednost, kakršne pri drugih rentgenskih posnetkih ni.

Letošnje leto pa je zdravilišče Golnik doseglo, kakor smo že poročali, nova pridobitev. Uprava bolniških fondov prometnega osebja se je odločila, da bo na Golniku ob sedanjem glavnem poslojju postavila velik paviljon, v katerem bo prostora za 60 postelj. V načrtih čaka le še paviljon za otroke, v katerem naj bi se uredilo otroško zdravilišče. Doselej imamo v naši državi za tuberkulozne otroke le dve zdravilišči in sicer Šumetlica pri Novi Gradiški in Topolšica.

Posebej moramo še omeniti iniciativno delo zdravilišča na Golniku v preventivnem boju proti jetiki. V zvezi s protituberkulozno ligo je zdravilišče na Golniku ob sodelovanju prizadetih činiteljev pomagalo sponovati protituberkulozne dispanzerje, katerih je sedaj v naši banovini že 16, od katerih sta državna le v Mariboru in Celju, dočim se vsi ostali vzdržujejo z raznimi podporami in prispevkom prebivalstva. Tem obstoječim dispanzerjem pripada danes že območje, v katerem živi nad 700.000 prebivalcev.

Zdravilišče na Golniku pa poleg tega, da dopira delo dispanzerjev, katere vodijo zdravniški specialisti, ali pa zdravniki, ki so bili na daljši praksi na Golniku, pa v svojem okolju pregleduje prebivalstvo in tako ugotavlja primere jetike. To je mogoče zaradi tega, ker si je zdravilišče nabavilo prenosni rentgenski aparat.

Tudi za specializacijo zdravnikov skrbi zdravilišče na Golniku, ne da bi se ustrašilo dela in gmotnih žrtv, in prireja tečaje.

Za ta lepi napredek zdravilišča Golnik in vsega boja proti jetiki med nami gre v prvi vrsti zahvala šef-zdravniku in ravnatelju zdravilišča dr. Robertu Neubauerju, ki slavi 30. septembra 15 letnico, odkar je prišel na Golnik. Njegovo požrtvovalno delo in njegova pobuda se pozna povsod v zdravilišču in ljubezen, a katero se je zavzemal v vseh 15 letih za bolnike in napredek zdravilišča je vsem poznana in mu je ustvarila veliko število hvaležnih prijateljev. Ustvaril si je tudi kader prav tako požrtvovalnih sodelavcev-zdravnikov, ki po njegovem zgledu delajo za dobrobit ljudskega zdravja. Ob lepem jubileju želimo, da bi v bodoče vodil zdravilišče k še lepšemu razvoju in da bi našel tudi pri vseh merodajnih činiteljih razumevanje za potrebe tega važnega zdravilišča.

Otok, ki je izpraznil vagon osebnega vlaka

Te dni se je v nekem vagonu osebnega vlaka, ki je iz Vinkovcev vozil v Belgrad, peljalo 18 ljudi. Med drugimi se je vozila tudi mati z malim otročičkom. Takoj ko je vlak zapustil Vinkovce, je otrok začel na ves glas jokati. Mati je poskušala otroka utešiti, pa se ni dal. Nato so priskočili na pomoč sopotniki in začeli otroku ponujati sadje, čokolado, bonbone itd., da bi ga umirili. Otok je darave mirnodušno sprejemal, jokati pa ni nehali. Popotniki so si začeli usesa masiti z vato, ker jim je otrokov krik šel skozi usesa. Ker vse skupaj ni nič pomagalo, so nazadnje popotniki drug za drugim začeli bežati iz nevarnega vagona.

Tisti, ki so bili bolj trdovratni, so poklicali na pomoč zdravnika, ki se je slučajno tudi vozil v tistem vagonu. Zdravnik je prišel, pregledal otroka in ugotovil, da je otrok popolnoma zdrav, da pa nobena zdravniška znanost popotnikom ne more pomagati, če se otrok dere. Nato so obupali še drugi potniki in se izselili iz nesrečnega vagona. V Belgradu so se v tistem vagonu pripeljali samo še trije potniki, ki so do zadnjega vztrajali. Ko so v Belgradu izstopili, je otrok nehaj jokati, in se zadovoljivo oziral po svetu, kakor bi hotel pokazati svojo zadovoljnost nad rekordom, da je prejel 150 km dolgo pot in da je sam izpraznil ves vagon.

22 milijonov igralnih kart bo zmletih v prah Na taksah izgubljeno nad 1.000.000 din, karte pa so vredne tudi toliko

Na hodniku Tyrševe ceste pred Ljubljansko kreditno banko so se danes začele zbirati večje in manjše skupine radovednežev, ko so zapazili, da dva krepka postreška na nosilki prenašata čuden zaboj in mečeta vsebino — zavitke igralnih kart — v velik tovrni avto, last vevških papirnic. Postreška sta metala igralne karte v prisotnosti organa finančne kontrole in je prišel tja tudi policijski stražnik, da je odganjal radovedneže in delal red. Takoj ob 8 so prispeli finančni organi v banko in so pričeli s svojim uradnim opravilom. Tam v podzemlju pri velikih jeklenih tresorih v posebni kleti se je zbrala posebna uradna komisija in je začela pod najstrožjo kontrolo sortirati igralne karte in jih nositi v spremstvu organa finančne kontrole ven v tovrni avto. Postreška sta bila močno zaposlena. Pridno sta našla zanimivo blago, ki je postalo brez vrednosti. Med radovedneži so se slišali najrazličnejši in najoriginalnejši komentarji in hudomušneže so zbijali šale na račun teh kart. Šla je kmalu po mestu čudna govorica:

»V Ljubljanski kreditni banki so zaplenili cel tovrni avto vtihotapljenih kart.«

Stvar je bila drugačnala. Poznavalec igralnih kart je takoj spoznal, da te karte niso bile zaplenjene, ker so zaviti bili uradno opremljeni s predpisanimi žigi finančne kontrole. Komisija je poslovala ves dan brez večjega odmora. Poslovala bo, kakor nam zatrjujejo poučeni činitelji, tja do polnoči. Ozadje tej nenavadni uradni manipulaciji je naslednje:

Ze pred vojno je bila v Ljubljani ustanovljena kmalu po znamenitem letu 1908 »Prva slovenska tovarna igralnih kart« kot konkurenčno podjetje dunajski, daleč po Evropi sloveči tovarni kart »Piatnik in Söhne«. Ta dunajska tovarna je zgradila v Radečah pri Zidanem mostu posebno drugo tovarno za izdelovanje specialnega papirja za igralne karte. Po prevaru je omenjena slovenska tovarna spremenila svoj naslov ter je obratovala naprej kot »Prva jugoslovanska tovarna igralnih kart«. Svoj obrat je imela ob Simon Gregorčičevi ulici, kjer je sedaj Cemažarjeva lito-graflja. Tiskala je igralne karte najrazličnejših vrst, tako »Primorka« (po tržaško »briskolac«), slovensko lipo za marjaš, tarok-karte in še druge vrste. Tovarna je prišla v konkurz. Velikanska

Ga. Copelandova dobila visoko odlikovanje

Ljubljana, 29. septembra.

Danes dopoldne so imeli v angleškem društvu intimitno slovesnost. Lektorica za angleščino na ljubljanski univerzi ga. Copelandova je prejela za svoje izredne zasluge, ki si jih je pridobila na polju zblíževanja med našim in angleškim narodom, najvišje odlikovanje angleškega imperija, to je »Officer of the Order of the British Empire«. Diplomato sta osebno podpisala oba angleška suverena, kralj Jurij VI., ki je vrhovni komandant tega reda, in kraljica, ki je veliki mojster reda.

Odlikovanje bi moral izročiti ge. Copelandovi sam angleški poslanik, ker pa je nujno zadržan, je poslal svojega zastopnika, angleškega konzula iz Zagreba g. T. C. Rappa. Gospa je v svoji skromnosti odvrnila veliko slovesnost in je povabila le svoje intimne sodelavce in prijatelje,

Ga. Copeland z angleškim konzulom g. Rappom po slovesnosti.

tako predsednika Angleškega društva g. Majarona, društvenega tajnika g. Šviglija, društveno knjižničarko go. Grahorjevo, ki je njena prva učenka, dirigenta radijskega orkestra g. Sijanica in še nekatere druge.

Ko je g. konzul Rapp izročil gospe visoko odlikovanje, je poudaril, da si šteje v izredno čast, ker izroča to odlikovanje v imenu Njnih Velicanstev. Dejal pa je, da če kdo, je gospa Copelandova zaslužila to odlikovanje, kajti neprecenljive so njene zasluge, ki jih je storila s svojim požrtvovalnim delom na slovenski univerzi za angleški in za slovenski narod. Njeno kulturno delo je še toliko bolj pomembno, če pomislimo, da je morala premagati obilo težkoč, ko je prišla v Ljubljano, kajti bilo je treba začeti prav od kraja in šele ustvariti pogoje za nadaljnje delovanje. Gospa je to nalogo odlično rešila in za to ji gre vse priznanje. Po teh besedah ji je pripel na prsi častni križec omenjenega reda in izročil diplomu.

Gospa Copelandova se je vidno ganjena zahvalila g. konzulu za visoko odlikovanje in poudarila, da je v svojem delovanju vršila le svojo dolžnost. To misli v prav isti meri nadaljevati še naprej.

Vsi navzočni so gospe nato čestitali in ji izročili lepe šopke cvetja. Nato pa se je med povabljenimi razvil živahen pogovor in vsa slavnost je potekla v najlepšem in pristrnem razpoloženju.

Prav v ponedeljek je minilo 17 let, odkar je miss Copelandova prišla v Slovenijo in začela s svojim požrtvovalnim delom. V kratkem pa namerava odpotovati v svojo domovino, kjer bo v nekaterih mestih, tako v Londonu, Edinburghu in Walesu imela več propagandnih predavanj za našo državo. Ta predavanja bodo za nas velikega pomena, ker bo z njimi seznanila angleško javnost z nami. Hvaležni smo marljivji gospe za njeno požrtvovalno delo in ji izrekamo k njenemu visokemu odlikovanju naše najprisrčnejše čestitke.

Veliki vrelci nafte v Medmurju

Ze dolgo časa izrabljajo najdene petrolejske vrelce v Medmurju. Spočetka niso mogli dobiti kaj več petroleja na dan. Letos pa se je produkcija nafte v Medmurju začela naglo dvigati. Medtem ko so lani dobili 240 ton nafte, so jo letos že v pol leta dobili 508 ton. Sedaj pa je samo meseca septembra znašala produkcija 200 ton. V zadnjih osmih mesecih so samo v vasi Pekenica in Pekenica dobili 740 ton nafte.

Kakor rečeno, producirajo v Medmurju petrolej že mnogo časa, že več desetletij. Največ nafte je v okolici Selnice in Pekenice. Koncesije za petrolejske vrelce v Selnici in Pekenici ima medmursko petrolejsko društvo že 50 let. Doselej so se del tega društva udeleževali inozemski kapitalisti, zlasti Nemci, ki so v ta namen porabili kakih 300 milijonov din. Dosedanji nemški finančniki pa so se sedaj umaknili in so sedaj na njihovo mesto stopili švicarski finančniki. Dejstvo, da tukaj že toliko let dobivajo petrolej, kakor tudi nekaj drugih okoliščin, dokazuje, da je v globokih tamkajšnjih zemlje nenavadno mnogo petroleja, katerega bodo sedaj skušali z modernimi stroji spraviti na dan.

Kakor poročajo, hočejo pri navadnih delih zaposliti zgolj domače delavce, medtem ko bi za sedaj inženirji bili še tuji. Pravijo namreč, da se morajo naši inženirji prej navaditi tega dela.

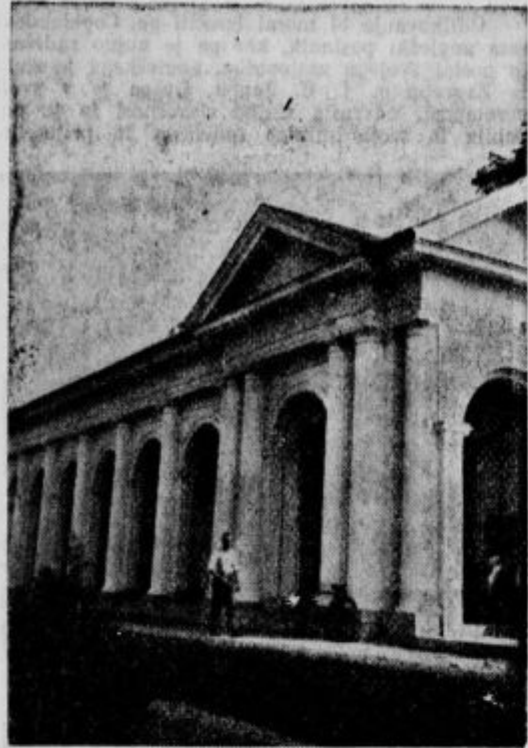
Kakih deset kilometrov od Selnice leži vas Pekenica. Tamkajšnji kmetje že mnogo let vedo, da iz zemlje teče nekako gosto črno in emrldjivo olje, katero kmetje že od nekdaj porabljajo za kolomaz. Kmetje pravijo, da tiesto olje prihaja iz pekla, zato mu tudi pravijo »pekels«. Ta »pekels« pa v resnici ni nič drugega kakor nafta, katero so kmetje na svoj način znali izrabiti v svoje namene. Šele pred nekaj leti so začeli v teh krajih z modernimi stroji vrtati petrolejske vrelce. Kakor hitro so prišli na delo moderni stroji, se je produkcija naglo dvignila. Za sedaj dobivajo že 200 ton mesečno.

Tudi na madžarski strani so začeli vrtati in tamkaj dobivajo že do 25 vagonov nafte na dan. Tamkaj pa deluje ameriški kapital. Vrtati pa so morali do 2000 metrov globoko v zemljo, preden so zadeli na prave vrelce. Sedaj so vrtali že štiri vreice, pelega pa pravkar vrtajo.

»Gaj zaslužnih« pri Sv. Krištofu v Ljubljani

Ljubljana, 29. septembra.

Ko se je opustilo staro pokopališče pri Sv. Krištofu, je nastalo vprašanje, kaj storiti z grobovi in pozemelskimi ostanke zaslužnih mož, tako pisateljev in raznih drugih kulturnih delavcev, ki počivajo pri Sv. Krištofu. S tem problemom se je ponovno bavil tudi mestni svet. Končno pa je podal sijajno idejo član mestnega sveta g. polkovnik Viktor Andrejka, ki je predlagal ureditev vojaških grobov pri Sv. Križu in prenos naših zaslužnih mož in žena s pokopališča pri Sv. Krištofu na pokopališče pri Sv. Križu.

Arkade x Gaju zaslužnih

Prvotno se je mislilo, naj se prenese pozemelski ostanke zaslužnih k Sv. Krištofu, pozneje pa se je vsa stvar v dogovoru s škofom g. dr. Rožmanom, ki je postal lastnik pokopališča pri Sv. Krištofu, preuredila tako, da ostanke pozemelski ostanke pri Sv. Krištofu in se v ta namen odloči

I Na rektoratu ljubljanske univerze naj se takoj zglase v zadevi štipendij: Bogomil Fatur, Danilo Požar, Bogomir Stopar, Vida Šturm in Josip Vitek.

I Nagel prevrat vremena. Na dan sv. Mihaela, včeraj, je nastopil vremenski prevrat. Naš mladi vremenski napovedovalec je to že 28. t. m. uganil, ko je zapisal: »Spremenljiva oblačnost, včasih dež. Toplota bo padla.« Tudi barometer v novi vremenski hišici Zvezde je kazal včeraj na spreminljivo vreme, ker sta bili rdeča in modra tekočina v ceveh skoraj na enaki višini. Ob zori je bilo včeraj nebo prepreno z zvezdami. Nikjer ni bilo za Barjane tako važne jutranje megle, ki prav nam garantira nekako lepo vreme. Stari, izkušeni Barjani namreč pravijo, da je lepo, kadar megle nizko na polju leži, slabo in spremenljivo, če se megle dvignejo zjutraj visoko nad Barjem. Jutro je bilo oblačno. Sonce je skušalo te oblake pretrpeti. Dopoldne je bilo še nekam čedno vreme. Opoldne se je naglo oblačilo. Barometer je padel. Začelo je ponižno rositi proti 14. Imeli smo od 10. t. m. prav lepe jesenske dneve. Le dva dneva sta bila, ko je padlo nekaj, niti ne 0,5 mm dežka. Za danes, 30. t. m., napoveduje vremenar, da se bo zjasnilo in obetno hladilo.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krci, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda mlo učinkuje in sigurno odvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

I Vsi načrti prijateljev narave prekrizani. — Med debatami o svetovnih in evropskih težavah so skušali mnogi prijatelji narave za prihodnjega Mihaelovo nedeljo pobegniti iz mestnega zidovja, pustili vnamar debate o vseh tegobah in se preseliti v jesensko naravo. Sprememba vremena je mnogim že zasnovane načrte prekrizala. Napoveduje prav deževno nedeljo. Prvi oktober, ki je drugače pri nas mesec z najvišjo mesečno povprečno padavino, bo najbrž uvel deževno dobo.

I Razširjenje Karlovske ceste. — Od mestne ubožne hiše naprej proti Rihtharju bodo Karlovska cesta razširili za 1,50 m. Podrli so že varnostno obzidje nad gradom pri hiši in tudi nadaljnje obzidje ter so zemljo začeli odvažati. Na pravili bodo novo podporno zidovje in kamnoseki že obdelujejo stare kvadre. O stari mestni hiši, ki so jo nekateri nazivali »Wasserkaserne«, kroži govorica, da je tam v podstrešni sobi stanoval znameniti kipar Robba. V tej hiši na dvorišču je bil vodnjak, kamor so hodili vsi stanovalci v okolici po vodo, dokler ni bil zgrajen vodovod.

Otroški zdravnik specialist
dr. Luka Bežič
zopet redno ordinira
Turnogradska 4 — Telefon 88 89

I S strehe je padel. V Kamniški ulici grade neko novo stavbo, ki je že skoraj dodelana in so krovej ravno opravljali zadnja dela. Krovski mojster Mihael Plestenjak iz Dravljaj 46, ki je rojen leta 1860, je nadzoroval delo, pri tem pa je nerodno stopil in padel s strehe. Pri padcu se je močno poškodoval. Zlomil si je levo nogo, iz ušes pa mu je tekla kri. Dobil je tudi hude notranje poškodbe. Reševalni avto ga je ob 9.30 prepeljal v ljubljansko bolnišnico.

I Nogo si je nalomila. Upokojenka tobačne tovarne Marija Krapež, ki je že precej priletna in stanuje na Grajski planoti 1, si je včeraj zjutraj nalomila nogo in so jo morali prepeljati v bolnišnico.

I Nesreča pri delu. Danes ob pol 8 zjutraj se je na stavbi pri Sv. Križu zgodila nesreča. Z odra, visokega nad 2 metra, je strnoglavlil delavec Jože Andrejka, doma iz Domžal. Padel je tako nesrečno, da si je prebil lobanjo; tla so namreč cementna in nastlana z gradbeno

poseben prostor, ločen od bodočega Baragovega semenišča. Po nasvetu univ. profesorja Jožeta Plečnika je bil odbran prostor ob arkadah ob Robbovi ulici. Ta del opuščena pokopališča je dolg 180 m, na širšem kraju širok 40 m, na ožjem kraju pa samo 6 m, tako da meri ves prostor okrog 4000 kv. metrov. Ves ta prostor je škof dr. Rožman daroval za »Gaj zaslužnih«, mestna občina ljubljanska pa je prevzela ureditve in dovolila za ureditev gaja zaslužnih potrebne vsote.

Z delom se je začelo takoj lanske pomladi. Razpadajoče arkade so bile popolnoma prenovljene in vse zemljišče je bilo po načrtih arh. Spinčiča in ravnatelja mestnih nasadov Lapa preurejeno v nasad, ki naj obdrži vse zgodovinske značilnosti. Prav tako je bila zasajena tudi živa meja. Dela so se nadaljevala prihodnje pomlad in tedaj so prenesli že vse spomenike in so jih tudi vzdicali v arkade, kar je bilo že popolnoma dobrih. Pod nadzorstvom načelnika dr. Moleta sedaj delavci ekshumirajo pozemelske ostanke in jih pokopujejo ob spomenikih, ki so že postavljeni. Nazadnje pa bodo preneseni še oni, ki bodo pokopani v grobnicah v arkadah. Vseh spomenikov in pozemelskih ostanke bo okrog 100.

Namen preureditve ni bil samo prenos zemeljskih ostanke zaslužnih mož in žena, temveč je projektant hotel dati vse okolici tudi ono zgodovinsko okolje prejšnjega pokopališča. Zato so bili preneseni tudi nekateri značilni spomeniki, ki so jih pustili lastniki na prejšnjem mestu. Pri tem se je odbor predvsem oziral na spomenike, ki imajo umetnostno vrednost. V splošnem pa naj bo to novo pokopališče neke vrste park, a ne vsakdanje pokopališče.

Pri vsestranskem varčevanju in uporabljanju tudi starega gradiva, saj so razna kamnoseška dela, kakor stopnice v parku in vrata pri vходу, izklesali izključno iz starih in zavrženih spomenikov, bodo znašali stroški za ureditev tega Gaja zaslužnih mož samo okrog 300.000 din.

»Gaj zaslužnih« bo priključen evangelijskemu pokopališču, tako da bo po eredi vodila lepo urejena Robbova ulica kakor po velikem parku. Robbova ulica bo združevala Vilharjevo cesto s široko Plečnikovo cesto, tako da bo med obema velik park. Ob vzhodni strani evangelijskega pokopališča bo tekla z Vilharjeve v Plečnikovo cesto nova 20 m široka cesta, ki bo namenjena prometu. Z vsu ureditvijo postane Robbova ulica z gajem umrlih in z evangelijskih pokopališčem slikovito, resnobno sprehajališče, ki bo delalo čast ljubljani. »Gaj zaslužnih« bo ob vseh evetih že lahko zbirališče vseh, ki hočejo počastiti za naše mesto in za vse Slovence zaslužne može in žene.

opeko. Bila pa je sreča v nesreči, da je vendarle ostal živ. Bil je dolgo nezavesten in odteklo mu je precej krvi. Prvo pomoč mu je nudil Okrožni zdravnik dr. Minač.

I Vincencijeva konferenca sv. Cirila in Metoda za Bežigradu v Ljubljani prositi, da bi ji kakšen plemeniti dobrotnik daroval ali pa za nizko ceno prodal že rabljen pisalni stroj. Brez pisalnega stroja ne zmore več vedno množičnega se dela, a iz lastnih sredstev si ga ne more kupiti.

Brandini - orade in vse druge vrste morskih rib pri Kmetu na Gosposvetski cesti

I Spodbudno praznovanje trgovskega jubileja. Jutri 1. oktobra praznuje znana ljubljanska specialna trgovina kave, čaja in špecerije Motos Bogomir na Vodnikovem in Krekovem trgu desetletnico svoje ustanovitve. Ko drugi jubilarji navadno darila pričakujejo in sprejemajo, je pa do brosrčni g. Bogomir Motos mestnemu socialnemu uradu poslal 10 nakaznic z željo, naj jih mestni socialni urad po svoji uvidenosti razdeli desetim revnim družinam, ki za te nakaznice dobe pri njem skupno za 1000 din živil, kakor si jih izbero. Mestno poglavarstvo se za velikodušno podporo mestnim revežem najiskrejeje zahvaljuje ter k svojim željam za zdrav napredek ugledne trdvice pridružuje tudi upanje, naj tako praznovanje desetletnice spodbode tudi druge jubilarje k posnemanju.

I Franciskanska prosveta M. O. v Ljubljani otvori v nedeljo 2. oktobra svojo dramsko sezono 1938-39, in sicer uprizori popoldne ob pol petih Schönthanova burko v 4 dejanjih »Ugrabljen Sabine« v prenovljeni režiji, zvečer ob 8 pa »Janino pesem«, dramo v 6 slikah iz angleških aristokratskih krogov po romanu »Rožni venec« od Barclayeve, ki je pred kratkim izhajal v »Slovenec« in vzbudil splošno zanimanje. Obe predstavi režira g. M. Skrbšek, režiser Nar. gledališče. Predprodaja vstopnic od 3 do 10 din v pisarni »Pax et bonum« v franciskanski pasaji. Člani z legitimacijami imajo na vse cene popust.

I Kitarist Stanko Prek priredi v ponedeljek, dne 3. oktobra t. l., ob 20 v mali filharmonični dvorani pod okriljem Glasbene Matice ljubljanske kitarski solistični večer, na katerem bo izvajal dela najrazličnejših skladateljev. Gospod Prek je priznan vsekar na tem instrumentu, ki ga poučuje tudi na šoli Glasbene Matice. O zgodovinskem razvoju in pomenu instrumenta — kitare bo govoril pred začetkom sporeda g. Josip Škafar. Vse, ki se zanimajo za kitaro, vabimo ta večer v malo filharmonično dvorano. Vstopnice od 20 din navzdol v knjigarni Glasbene Matice.

I Gostilna »Činkole« toči prvovrstno doljenjsko Portugalko.

Gledališče

Drama. Začetek ob 20: Petek, 30. sept.: Zaprt. Sobota, 1. okt.: »Izsiljena ženitev«. »Ljubzen - zdravnik«. Premiera. Premierski abonma. Nedelja, 2. okt.: »Žene na Niskavuorju«. Izven. Ponedeljek, 3. okt.: Zaprt. — Opera. Začetek ob 20. Sobota, 1. okt.: »Boris Godunov«. Red A. Nedelja, 2. okt.: »Prodana nevesta«. Izven. Znižane cene. Ponedeljek, 3. okt.: Ponedeljek: Zaprt.

Poizvedovanje

Zgubila se je v sredo popoldne v Trnovem zlata zapustnica od Gradaške ulice 24 do Gorupove. Prosi se proti nagradi izročiti gosp. Veharju v Gradaški ulici 24.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4; mr. Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Zahtevajte povsod naš list!

Boj za pravice stavbinskih delavcev

Videm ob Savi, 27. septembra 1938.

V občinski pisarni v Vidmu ob Savi je bila dne 27. septembra poravnana obravnava, katero je vodil g. Vojteh Jerc, pol. uradnik okrajnega načelstva v Brežicah. Podjetje je zastopal g. inž. Sirc, delavstvo pa štirje obratni zaupniki ter predsednik in tajnik podružnice. Centralo ZZZ pa je zastopal France Luzar.

Na obravnavi se je uradno ugotovilo, da spada Videm po kolektivni pogodbi v tretji mezdni razred, kjer morajo prejemati zidarji po treh letih po izužitvi din 5.50 na uro, a jim je podjetje plačevalo do 1. septembra le po din 5.— na uro. Navadnim delavcem, katerim pritiče plača po 8.25 na uro, je podjetje plačevalo do 1. septembra le po din 3.— na uro. Zaradi tega ima delavstvo pravico, v kolikor ni bilo plačano po kolektivni pogodbi, razliko sodno izterjati.

Razen omenjene ugotovljene kršitve kolektivne pogodbe s strani podjetja si je zastopnik podjetja tudi napuščno tolmačil čl. 8 točka 6 kolektivne po-

Skrivnosti mariborskih spiritistov

Plavalasi ženski medij, ki je imel 400.000 din v hranilnici, je izgnan

Maribor, 29. septembra. O skrivnostnih zadevah se že nekaj časa šepče po Mariboru: v tako imenovanih »višjih« krogih tukajšnjih Nemcev imajo spiritistični krožek, ki ima svoje sestanke ter se tam dogajajo čudne reči. Govorice so bile vsekakor pretirane, vendar pa se je za zadevo zanimala tudi mariborska policija ter je nekoliko odgrnila zaveso. Pogled za kulise pa je pokazal vendar precej zanimivosti, ki bodo Mariborčane zanimalo. O teh zadevah smo izvedeli sledeče:

Spiritistični krožek je res deloval, oziroma najbrž še deluje, samo da so ostali spiritisti sirote: medij — lepo plavalasa dama, ki je bila v Mariboru splošno znana, jim je policija izgnala čez mejo. V tem krožku so bile razne ugledne mariborske osebnosti, trgovci, trgovke, bogati zasebniki. Sestajali so se nekaj časa v mestu, zadnje čase pa so se shajali v Radvanju, kamor so se vozili v avtomobilih. Glavna oseba teh sestankov in vsega življenja v krožku je bila plavalasa dama, ki je nastopala kot medij. Živel je v

m Slomškova družba sporoča svojim članom, da je običajno stalnostno zborovanje za Slomškov dan, katero bi se moralo vsiliti letos 2. oktobra, preloženo na nedolgočas.

m Odelek Zveze Maistrovih borcev v Cirkovcih vabi člane ZMB iz Maribora in okolice, zlasti odbornike in namestnike centralnega odbora, da se polnoštevilno udeležijo vinske trgateve v nedeljo, 2. oktobra ob treh popoldne v prostorih kolodvorske restavracije tovaršiša Frasa. Udeležence opozarja, naj se poslužijo nedeljske karte, ki stane do Cirkovcev in nazaj le 10 din, in da se naj odpeljejo v nedeljo dopoldne z glavnega kolodvora ob 11.38.

m Uprava okrožnega odbora vztraja pri demisiji. Kakor znano, je svoječasno uprava okrožnega odbora obrtniških združenj v Mariboru podala demisijo, ker so nastale v odboru nevdružne razmere ter ni mogel več izhajati na podlagi pogojev, ki so nastali z uvedbo novega obrtnega zakona. Banška uprava pa demisije ni sprejela, temveč je naročila, da mora odbor vsiliti svoje posle naprej ter sklicati skupščino, na kateri se bo sklenil razid okrožnega odbora. Zaradi tega odloka se je v eredu sestal zopet okrožni odbor ter je vnovič sklenil, da vztraja pri svoji demisiji ter ne bo vsilil v bodoče nobenega upravnega čina.

m Najdena in ukradena kolesa. V veži hiše št. 3 na Kralja Petra trgu je stalo že dva dni moško kolo znamke »Rekord« brez gospodarja. Hišnik je potem obvestil policijo, ki je kolo spravila. Najbrž ga je spravil v dotični veži tat, ki si ni upal nadaljevati vožnje na ukradenem kolesu. — Tkalcu Dragotinu Lubeju je bilo ukradena moško kolo znamke »Prefekt« iz veže na Aleksandrovi cesti 11.

m Mlad begunec. 14letni Likon Franc je pobegnil od svoje tete Kristine Kozar v Delavski ulici. Fant se poteka po Mariboru ter se noče vrniti domov. Sedaj ga išče policija.

m Tudi to je izizivanje. Nek trgovec na Koroški cesti kar noče vedeti, da ima svojo trgovino v slovenskem mestu, pa zato vkljub predpisom v svoji trgovini noče govoriti slovensko. Tako se je neki slovensko govoreči stranki zgodilo, da ji je odgovoril v nemščini, kar je prenehal šele na vprašanje, zakaj neki ne govori slovensko, če ga ta slovensko ogovarja. Če se bo to še enkrat zgodilo, bomo njegovo ime objavili, stranka pa bo obvestila oblasti, ki bodo prizadetega že znale primerno podučiti.

m Vozilek je vrnil, z denarjem pa pobegnil. Trgovka Helena Lukež je poslala nekega brezposelnega delavca, ki je večkrat opravljal pri njej razna dela, z vozilkom v Melje po neko blago ter mu je dala 200 din, da to blago plača. Delavec pa je poslal po nekem svojem tovarišu vozilek nazaj, z denarjem pa je izginil.

m »Strokovnjaki« odšli. Okrog 40 v Mariboru v tekstilnih tovarnah zaposlenih češkoslovanskih državljanov, ki so po narodnosti sudetski Nemci, je odpotovalo iz naše države v Nemčijo. Govori se, da so se prijavili med sudetske dobrovoljce, ki jih organizira Henlein. Vsi so tako imenovani »neobhodno potrebni strokovnjaki«. Sedaj vidimo, da obrat v vseh tovarnah teče lepo brez vsakih ovir naprej, dasi je iz vsake tovarne nekaj »strokovnjakov« izginilo.

m Tovarnam primanjkuje surovin. Mariborske tekstilne tovarne naročajo svoje surovine — bombaž in volno — preko Hamburga ter jih dobivajo z železnico iz Nemčije. Ker pa so v Nemčiji vsi tovorni transporti ustavljeni, je začelo mariborskim tovarnam primanjkovati surovin ter so bile nekatere že prisiljene, da omeje obrat. Tako dela tovarna Docter in drug samo 3 dni na teden. Te ovire bodo trajale toliko časa, dokler se dobava surovin ne preusmeri na druge luke.

m Smrtina kosa. V Sodni ulici 23 je umrla zasebnica Marija Vnuč, stara 57 let. — V Slavenski 40 je ugrabila smrt 67letno zasebnico Rozo Pušnik. Naj počivajo v miru!

m Konjske dirke, za katere so se prijavili naši najboljši dirkači in konjereji iz Maribora, Ptuj, Ljutomer, Mestinja, Ljubljane in Zagreba, se bodo vsrile v nedeljo popoldne točno ob dveh popoldne. Dosedaj je prijavljenih 33 konj, od katerih bo štartalo najmanj 27. Z Glavnega trga bo na dirkališče na Težnem vozil od 13 naprej mestni avtobus. Prijatelji konjskega športa bodo gotovo v velikem številu obiskali to prireditel.

m Nova smuška karta Pohorja in Kozjaka. Znani mariborski kartograf g. Milan Werk je iz-

V Zagorju ob Savi bo v nedeljo, 2. oktobra t. l.

velika tombola

Med dobitki je tudi 20 koles. Tablica samo 2 din.

godbe, po katerem naj podjetje zaposluje pred vsem domače delavstvo, ter je izjavil, da hoče tudi v bodoče zaposliti svoj stalni delavski kader, med katerim se nahajata tudi dva *nedržavljana*. Poleg tega ni podjetje pristalo na sprejemanje in odpuščenje delavcev v sporazumu z obratnimi zaupniki.

Zastopnik okrajnega načelstva iz Brežice je odločno zahteval, da podjetje ugodl upravičenim in zakonitim zahtevam delavstva.

Mariboru precej časa na račun spiritističnih mecenov. Eden ji je baje dal na mesec 3000 do 4000 din, pa tudi od drugih je dobivala znatne denarje. Sestanki v Radvanju so bili vsak teden ob torkih.

Na sestankih sta fungirala neki mariborski trgovci kot »duhovni oče«, neka trgovka pa kot »duhovna matic« plavalaskega medija. Mariborska policija se ni zanimala za spiritizem, njo je zanimala plavalasa dama predvsem zaradi številnih telefonskih pogovorov, ki jih je imela skoraj vsak dan z inozemstvom. Ker ni bilo nobenih dohodnih dokazov, proti dami ni mogla nastopiti, pač pa jo je izgnala. Izkazalo se je, da je dama zelo premožna. Baje ima vlozne knjižice, ki se glase na 400.000 din. Policija je potem izvršila nekaj preiskav še pri ljudeh, ki so bili z damo v ožjem stiku ter so bili člani omenjenega krožka. Te preiskave so prinesle na dan druge zanimivosti. Tako na primer celo kartoteko z imeni nekaterih meščanov. Ta kartoteka je baje služila za dokazovanje njihovega rasnega porekla.

delal novo smuško karto Pohorja in Kozjaka, na kateri so označeni vsi tereni, gozdovi, goličave, planinske postojanke, ceste, železnice in višine. Karta je v vseh ozirih vzorna ter ba objavljena v letošnjem zimskem prospektu, katerega bo izdala mariborska Tujsko-prometna zveza.

m Špeharji spet na Mariborskem trgu. Mariborske gospodinjice bodo radostno pozdravile vest, da se prikažejo danes na mariborskem trgu spet špeharji. Z mariborskega trga jih je pregnala pred dobrim mesecem slinavka, ki se je pojavila v klavnici, zaradi česar so oblasti takoj prepovedale dovoz špeharjev na trg.

m Tatovi grozdja prijeti. V Mariboru so se v zadnjem času pojavili prodajalci grozdja, ki krošnjarijo s sladkimi sadjem od hiše do hiše. Ker pa so se pričeli vinogradniki iz okolice silno priteževati, da zaradi številnih tatvin po vinogradih trpijo ogromno škodo, je posvetila mariborska policija tem umizemcem vso svojo pozornost. Stalno je bdela nad krošnjariji, ki so prodajali grozdje, ter je v četrtke tri takšne prodajalce tudi aretirala. Izkazalo se je, da ti ljudje že več tednov krajejo grozdje po vinogradih in ga v ogromnih količinah nosijo v Maribor. Aretirani so 35letni Edmund Lorgier in 36letna Franciška Dernovšek, ki sta imela »svoje vinograde« za Kalvarijo in v Rošpahu. Se nevarnejši pa je 18letni Janez Maček, ki je nosil grozdje iz šentpeterskih vinogradov ter je povzročil tamkajšnjim vinogradnikom doslej že ogromno škodo. Maček je na policijo tudi povedal, da je včeraj vliomil v klet nekega gostilničarja na Glavnem trgu, pri kateri priliki je odnesel 40 jaso in dve steklenici ruma. Gostilničar ga je zasilil v kleti, pa se je Maček tako spretno skril za sod, da se mu je posrečilo potem pobegniti.

Gledališče

Sobota, 1. oktobra, ob 20: Kar hočete. Premiera. Otvoritvena predstava. Bloki. — Nedelja, 2. oktobra, 20: Dva ducata rdečih rož. Znižane cene. Bloki. — Ponedeljek, 3. oktobra: zaprt. — Torek, 4. oktobra, ob 20: Hudičev učence. Premiera. Bloki.

Premiera »Hudičevega učenca«. V nasprotju s Šekspirjevo klasično komedijo »Kar hočete«, s katero se to soboto otvori letošnja sezona, je »Hudičev učenec« gledališki komad sodobnega svetovna slovečega satirika Bernarda Shawa, v prevodu M. Skrbinskega. Premiera v režiji Vl. Skrbinskega, ki nastopi tudi v naslovni vlogi, se vrši v torek, 4. oktobra.

Abonenti za Narodno gledališče se še sprejemajo za nekaj sedežev v parterju, v ložah in na galeriji. Prijave sprejema dnevna blagajna.

Vlom v Rečici pri Polzeli

Rečica, 29. septembra.

Ni še dolgo od tega, kar smo poročali o vlovu v župnišče v Rečici pri Polzeli in v delavski konsum v Nazarijih, kjer so doslej neznanji vlovili prišli ekoci okno ter vliomili v železno blagajno in jo popolnoma izpraznili. Orožniki so se trudili, da bi vliomili tolpo, kar pa se jim doslej še ni posrečilo.

Včeraj popoldne okrog 2 je zopet neznanec vliomil v Koščevo hišo v Rečici pri Polzeli. Ko so popoldne vsi domačini odšli na polje, se je neznanec priklatil v hišo ter zlomil vrata pri kleti. V hiši je prebrskal vse in ni našel ničesar. V sobi se je lotil kovčega, v katerega je vliomil in odnesel 6000 din gotovine, ki je last Koščevega mlarnarja Rebnarja Alojzija, ki si je leta in leta trgal od ust prihranke. Tatvino so opazili takoj, ko so prišli domov. Poklicali so takoj orožnike, ki so pričeli preiskovati. Vse kaže, da je v Savinjski dolini organizirana tolpa tatov in vliomilcev, in trdno upamo, da jo bodo orožniki v najkrajšem času razkrinkali.

Kača z dvema glavama

Maribor, 29. septembra.

Posedniški sin Ludvik Volmajer na Rdečem bregu pri Sv. Lovrencu je ujel na polju kačo belouško, ki je imela dve glavi. Ujel jo je živo ter prinesel domov. To čudo narave so hodili gledat sosedje od blizu in daleč, nesreča pa je hotela, da je eden od njih stopil kači na eno glavo ter jo strl. Kljub »rezervni glavi« pa je kača poginila. Volmajer je prinesel kačo v Maribor, kjer jo bodo razstavili.

Novi trgovskopolitični ukrepi

z veljavnostjo od 1. oktobra 1938

Kot znano, je naša država uvedla dne 6. aprila 1936 kontrolo uvoza, na osnovi katere se ne morejo uvoziti gotove vrste blaga v našo državo, ako uvoznik ne razpolaga s predhodnim dovoljenjem Narodne banke. Ta kontrola se je začela izvajati s 25. junijem 1936 ter je prvi seznam predmetov obsegal 33 predmetov, katere v naslednjem navajamo:

Oluščen in neoluščen riž, zemeljski oreh (v luskah), limone, pomaranče in mandarine, banane, surova kava, neizdelana surova pluta, kolofonija, antracit, črni premog, koks, enožična, dvožična ali večžična bombažna predvija, bombažna predvija za nadrobno prodajo, gladke bombažne tkanine, bombažni žamet, pliš in podobno, enožični surov ali beljen ali tiskan kamgarn, enožični surov, beljen ali tiskan »Streichgarn«, volnene tkanine, predvija iz umetne svile (surovo, beljeno, belo), cevi in omotači za pnevmatiko, izdelki iz plute, zamaški iz plute, železna in jeklena pločevina, železne cevi in deli za spajanje železnih cevi, motorna kladiva, motorna dvigala, kompresorji, hladilni stroji, šivalni stroji, dinamostroji, alternatorji in elektromotorji, radijski aparati in njih sestavni deli, električne žarnice (razen žarnic za žepne svetilke) in končno avtomobili in njih rezervni deli.

Kasneje je bila uvozna kontrola razširjena še na tele predmete: amonijev nitrat, gotova zdravila in vsi dozirani kemični in apotekarski proizvodi, umetne organske barve, čiste svilene tkanine, kovan ali valjan aluminij v kosih, pločevini, ploščah ali palicah, parne sesalke, parne turbine, motorna vozila, motorne drezine itd.

Kontrola uvoza razširjena

Tako je bilo po skupno uvožno kontrolo poleg prvih 33 še 6 novih skupin, torej 39 skupin predmetov. Sedaj pa je finančno ministrstvo na predlog odbora za uvoz pri Narodni banki razširilo uvožno kontrolo še na celo vrsto predmetov, nova lista obsega 19 novih postavk, tako da se sedaj skupna uvozna kontrola nanaša na 58 predmetov, ozir. skupin predmetov. Nova lista obsega naslednje predmete:

carinska postavka	Predmet
7/2	paradižniki
7/8	čebula
27/1	kakao, surov
28	čaj
29	začimbe (dišave) v zrnu, v lupinah, oluščene, zdrobljene ali zmlete
183/1	prečiščen parafin
230	ekstrakti in snovi za strojenje kože, v kolikor niso nikjer omenjeni, in umetne snovi za strojenje
235/2	ostali organski kemični proizvodi in preparati ter lekarniški proizvodi, v kolikor niso drugje omenjeni, iz vzemši preparate za čiščenje parnih kotlov iz kamna
237	preparati za barvanje, razen umetnih organskih barv in posebej omenjenih

Zaposlenost v juliju

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je izdal statistiko o številu svojih zavarovancev za mesec julij 1938. Iz te statistike poznamamo, da se je število zavarovancev od junija na julij zmanjšalo (kar je običajen sezonski pojav) od 760.071 na 749.202. Lani se je število zavarovancev zmanjšalo od junija na julij od 713.835 na 707.429. V primeri z julijem lanskega leta pa je število zavarovancev znatno naraslo: za 41.773 (od junija 1937 na junij 1938 je znašal prirastek 44.236). Naslednja tabela nam kaže razvoj števila zavarovancev (v tisočih) in zavarovane mezde (v dinarjih) v prvih 7 mesecih zadnjih dveh let:

	Število zavarovancev	mezde
	1937	1938
januar	597	622
februar	607	652
marec	641	684
april	662	705
maj	693	742
junij	714	760
julij	707	749

Primerjava zaposlenosti po strokah kaže, da je od lanskega julija do letošnjega julija najbolj narasla zaposlenost v tobačni industriji, nadalje pri gradnji železnice in cest ter trgovini in gradbi prevoznih sredstev. Zmanjšanje zaposlenosti pa izkazuje oblačilna industrija, hišna služničar, tekstilna industrija, gostinstvo, higiena, papirna industrija in usnjarska industrija.

Največji dvig zaposlenosti izkazujejo uradi v Nišu, Beogradu in Dubrovniku, dočim izkazujejo padec Sušak, Petrovgrad in Zagreb.

Povprečna dnevna zavarovana mezda je zopet narasla, kot kaže gornja tabela. Skupna zavarovana mezda je znašala 446.11 milij. din. junija 1938 447.73 milij. din. julija 1937 407.04 milij. din.

Inozemske vesti

Blago za Češkoslovaško zastaja na poti. Nemški listi poročajo, da je poljska železniška uprava odklonila vse pošiljke, ki so bile namenjene za Češkoslovaško. To je posebno občutno prizadelo Češkoslovaško, ker se je že itak izogibala nemških pristanišč za vsak primer in je dirigirala svoje uvozne blago na Gdansk in Gdinijsko, računajoč, da bo tako dosegla varnost prevoza. Ono blago, ki je bilo n. pr. v Gdinijsko je iztovorjeno za Poljsko, se ni moglo naložiti v vagoni in je ostalo v skladiščih. Poleg tega Poljaki tudi niso dovolili, da bi ladje v njih pristaniščih razložile blago. Tako se sedaj ladje s tovorom za Češkoslovaško obračajo v skandinavske luke, kjer bi razložile tovore za Češkoslovaško v tamošnja pristaniška skladišča. Končno pišejo nemški listi, da se nahajajo v Gdansk in Gdinijsko velike količine starega železa, železnih rud in bombaža, ki čakajo na razjasnitev političnega položaja.

»Neues Wiener Journal« v arhijskih rokah. Z Dunaja poročajo, da je bila v tamošnji trgovinski register vpisana družba z om. zavezo »Neues Wiener Journal«, katere poslovodja je dr. Richard Turba. Nova družba je prevzela ta znani dunajski dnevnik, ki je bil doslej v judovskih rokah.

Uvoz vina. Po podatkih mednarodnega urada za vino je lani znašal uvoz vina v tele države: Francija 12.600.000 hl, Anglija 814.000 hl, Nemčija 937.000 hl, Avstrija 59.000 hl, Norveška 52.000 hl, Holandija 112.000 hl, Poljska 24.000 hl, Švedska 52.000 hl, Švica 920.000 hl in Češkoslovaška 85.000 hektolitrov.

261	puder, pomade, rdečila in bela lepota
329/1	predvija iz naravne svile, na drugem mestu neomejena, eno- ali večžična, surova
382	kožuhovina, izdelana ali neizdelana
418/1	trakovi za filme in filmi za kinematografe
526	odpadki, kosi razbitega stekla, steklena pena
646/1	parni kotli, tudi s priborom za parne stroje
672/674	bicikli, motocikli in njih priključni vozovi, kakor tudi deli
685	stroji za računanje, pisanje in razmnoževanje

Odlok je bil izdan iz bančnovolutnega oddelka finančnega ministrstva 27. septembra, kontrola uvoza se začne izvajati s 30. septembrom. Po tem dnevu se blago ne more iz neklirinških držav niti uvoziti niti ocariniti, če uvoznik ne razpolaga s predhodnim pooblastilom Narodne banke.

Izvoz predmetov, ki jih je plačati v prostih devizah

Ze 20. julija 1938 je odredil finančni minister, da se sme izvažati pšenica in koruza samo proti plačilu v prostih devizah. S kasnejšimi odloki je bila ta naredba razširjena še na celo vrsto drugih predmetov, med njimi na orehove les, kumna, neobdelanih govejih, konjskih, telečjih in svinjskih kosi, svežih oliv, oljnatih plodov in volne. Z ozirom na velike potrebe raznih klinirskih držav, ki so skušale važne naše proizvode, ki so jim bili nujno potrebni, dobiti za plačilo v klinirgu, je sedaj finančni minister izdal nov odlok, po katerem se poveča število predmetov, katerih izvoz iz naše države je mogoče le proti plačilu v prostih devizah. Seznam teh predmetov je naslednji: predelane telečje kože, predelane goveje kože, hrastovi šliperji, rafiniran špirit, denaturiran špirit, boksit v kosih in v prahu, manganska ruda, svinčena ruda, cinkova ruda, piritovala ruda, flotacijska piritovala ruda, črni premog, surov glicerol, usnje: podplatni kruponi, vravoti, okrajki od podplatov, blank, strojne goveje in telečje kože, celuloza, feromangan, obročno železo, staro železo, plemenito in specialno jeklo, koncentrat bakrene rude, cinkov koncentrat, antimon in aluminij.

Iz tega seznama predmetov je razvidno, da gre predvsem za izvoz raznih vrst kosi in usnja, nadalje naših rud in kovin. To so predmeti, ki so doslej bili v veliki meri v klinirskih državah in so nam bili plačani v klinirgu. Ker pa je za te predmete dobro povpraševanje, saj so to najvažnejše industrijske surovine, je prav, če nam uvozne države plačajo te predmete z zlatom, oziroma prostimi devizami, ki jih lahko tudi izpremenimo v zlato. Kajti pri dosedanjem načinu plačila so lahko te predmete klinirskih držav prodajale naprej za devize, mi smo pa dobili plačilo zanje v uvozu iz klinirskih držav.

Transiranska železnica

Gospodarski napredek azijskih držav na vseh poljih postaja zadnja leta vedno bolj očiten. Tako vidimo, kako se nam bližnja Turčija vedno bolj industrializira in krepi svoje gospodarstvo. Podobno dela Turčija sosedna Perzija (Iran), ki je ravno te dni dokončala veliko delo: dogradila je železniško progo skozi vso državo: od Kaspiskega morja do Perzijskega zaliva. Ta železniška proga je življenjska žila za ves Iran, katerega veže na dve najvažnejši morji, od katerega mu južno morje omogoča dohod na vsa tržišča ob Indijskem oceanu.

Železnica pa je tudi veliko tehnično delo. Njena dolžina je 1395 km in gre največ do višine 2212 m. Na njej je 225 tunelov, 4300 mostov in viaduktov. Železnico so gradili nad 10 let, z gradbo so namreč začeli leta 1927. V zadnjih petih letih je delalo na progi 50.000 delavcev, od tega 95% Irancev. Le tehnično in predelavsko osebje je bilo inozemsko. Pri tej gradbi je našlo zasluzku tudi mnogo naših rojakov, posebno iz južnih krajev države. Skupno je proga veljala 35 milijonov funtov Sterlingov ali v našem denarju 8400 milijonov dinarjev.

Pripominjamo pa, da to ni prva perzijska železnica. Že pred vojno je imela Perzija (Iran) krajšo železniško progo od ruske meje v notranjost države (52 km). Pričakovati je, da bo tudi ta železniška proga prišla v sistem iranskih železnic z zvezo do prestolnega mesta Teheran.

Priložena karta kaže, kako gre nova velika transiranska železnica skozi Iran.

Domače vesti

Naša rudarska proizvodnja. Po podatkih ministrstva za gozdove in rudnike je znašala v prvi polovici letos produkcija glavnih rud in premoga (v oklepajih podatki za prvo polovico 1937): črni premog 218.590 (195.964) ton, rjavi premog 1.884.509 (1.618.139) ton, lignit 575.890 (475.232) ton, železna ruda 306.449 (287.001) ton, kromova ruda 25.955 (25.421), boksit 168.152 (137.141), pirat 72.467 (61.914), bakrena ruda 365.032 (315.289), svinčencinkova ruda 449.799 (377.254), kromovi koncentraciji 7307 (5213), svinčni koncentraciji 50.107 (42.066), cinkovi koncentraciji 43.829 (34.827), surov magnezit 19.510 (18.152) ton. Nafta smo producirali v naši državi 508 ton, lani v prvi polovici 245 ton.

Izpremembe pri Elinu. Pri Elinu, jugoslovanski družbi za električno industrijo, d. d. v Zagrebu, ki je v interesni sferi dunajskega kapitala,

je bil izbrisan kot član uprave dr. Fritz Schlie-singer, vpisana pa kot člana uprave: inž. Willibald Neumann in inž. Leon Mandich.

Prenos sedeža. Watson Business Machines Corporation, jugoslovanska d. d., je prenesla svoj sedež iz Zagreba v Beograd. — Tehnična poslov-alnica in gradbeno podjetje inž. Kabin in Jamnik je prenesla svoj sedež iz Karlovca v Zagreb.

Gradba ceste Topola—Kragujevac. Gradbeno ministrstvo je potrdilo licitacijo za modernizacijo ceste Topola—Kragujevac in je že dan nalog, naj se z deli takoj začne.

Dobave. Štab vodje del v Ljubljani sprejema do 3. oktobra ponudbe za dobavo nafte, kompresorskega olja, cilindrskega olja, petroleja, kolofonije itd.; do 7. oktobra pa sprejema ponudbe za dobavo telefonskega materiala ter železne pocinkane žice.

Licitacija. Pri 39. pehotnem polku v Celju bo dne 1. oktobra ustna pogodba za dobavo alkoholnega kvasa za čas od 1. oktobra 1938 do 31. marca 1939. — Pri štabu dravske divizijske oblasti v Ljubljani bo dne 8. oktobra oterna licitacija za oddajo del instalacije in montaže avtomatske telefonske centrale v vojašnici »Vojvode Mišiča« v Ljubljani.

Borza

Dne 29. septembra 1938.

Denar

Notica Praga je na borzah večinoma črtana in tudi pri nas je od večerj dalje izpadla iz tečajnice. Tudi Curih, ki je dalj časa nominalno beležil Prago, je opustil notacije Prage že od 26. septembra dalje.

Na našem deviznem tržišču se opaža, da je promet zopet postal normalen, saj je bil znatno manjši kot večerj. Tako je znašal danes devizni promet v Zagrebu 1.161.858 din (večerj 8.666.950 dinarjev), v Beogradu 2.621.000 din (večerj 6 milijonov 562.000 din).

Danes so vse devize v Curihu narasle, edino Newyork je nekoliko popustil.

Na naših borzah je v zasebnem klinirgu ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 blago, v Zagrebu in Beogradu na 237.20 do 238.80.

Mariborski športni pregled

Maribor, 27. septembra.

Nogomet.

Po nedeljskih nepričakovanih rezultatih v prvenstvenem tekmovanju je stanje tabele mariborske skupine sledeče:

1. Čakovec	3	2	1	0	5:2	točk 5
2. Rapid	4	2	1	1	13:9	" 5
3. Železničar	2	2	0	0	6:1	" 4
4. Mura	4	2	0	2	12:11	" 4
5. Maribor	3	0	1	2	2:4	" 1
6. Slavija	4	0	1	3	4:15	" 1

Najbolje stoji zaenkrat še Železničar, ki je obe odigrani tekmi odločil v svojo korist. Čakovčani, ki sicer letos niso pokazali lanske forme, imajo izredno srečo ter še niso izgubili tekme. Rapid je iz 4 tekem pridobil 5 točk, je pa tudi pokazal prav zadovoljivo formo. Od Mure se je pričakovalo mnogo več, posebno v nedeljo, ko je izgubila z velikim rezultatom proti Železničarjem, je močno razočarala. Neverjetno slabo je startal Maribor. Moštvo sicer za okolo lepo igra, toda od same lepote brez golov se pač ne da živeti v prvenstvu. Zdi se, da malo in nepravilno trenira. Posebno taktika je močno zastarela. Slavija je zelo borbeno moštvo in ne igra najslabše vloge v prvenstvu.

V nedeljo je zopet izredno zanimiv spored. Slavija ima v gosteh Čakovečki SK, istočasno pa se odigra tudi drugi lokalni derby med Železničarjem in Rapidom. Upamo, da se bodo klubi sporazumeli ter izvedli obe tekmi na skupnem igrišču, s čimur bo ustrezno športnemu občinstvu, gotovo pa tudi klubskim blagajnam.

Maribor mora v Mursko Sobotu, kjer se bo potrudil proti Muri priboriti vsaj 1 točko. Menda ga bo spremljalo večje število pristašev.

Lahka atletika

V nedeljo 2. oktobra dopoldne prireja SK Železničar na svojem lepem stadionu zadnjo letošnjo lahko-atletsko prireditev. Gotovo bo odziv atletov zelo velik ter je z ozirom na odlično formo pričakovati izvrstnih rezultatov in novih mariborskih rekordov.

Tenis

ISSK Maribor se bo v nedeljo 2. oktobra odzval vabilu SK Ilirije iz Ljubljane ter poslal na prijateljski tenis turnir svojo moško in damsko ekipo. Priprčani smo, da bodo odlični igralci Maribora: Albanež, Tončič, Voglar in drugi, častno zastopali mariborske barve.

Po športnem svetu

Lista najboljših tenis igralcev na svetu v letu 1938. G. Edgar je v curiškem sportu sestavil listo najboljših igralcev na svetu v letu 1938 in je dodal k vsakemu posameznemu igralcu svoj komentar. V tej listi se nahaja med moškimi naj Punčec na devetem mestu, drugih naših pa med prvimi najboljšimi desetim, kolikor jih navaja ta lista, ni. Ogledimo si, kakšni sta ti dve listi (ena za moške in druga za ženske):

Moški: 1. J. Donald Budge (Amerika). 2. John Bromwich (Avstralija). 3. Robert L. Riggo (Amerika). 4. Adrian K. Quist (Avstralija). 5. H. Wilfred Austin (Anglija). 6. Sydney B. Wood (Amerika). 7. Gene Maho (Amerika). 8. Roderich Menzel (Češkoslovaška). 9. Franjo Punčec (Jugoslavija). 10. Henner Henkel (Nemčija).

Ženske: 1. Helen Moody-Wills (Amerika). 2. Alice Marble (Amerika). 3. Helen Jacobs (Amerika). 4. Hilde Sperling (Danska). 5. Sarah Fabjan-Palfrey (Amerika). 6. Jadviga Jedrzjowska (Poljska). 7. Nancy Wynne (Avstralija). 8. Simone Mathien (Francija). 9. Katherine Stammers (Anglija). 10. Dorothy Bundy (Amerika).

O Američanu Donaldu Budgeju se trdi, da je imel take uspehe, katerih nihče drugi pred njim ni mogel doseči. V enem samem letu je postal prvak Avstralije, Francije, Anglije in Amerike; zmagal je dalje v Davisovem pokalu in ni bil v nobenem važnejšem boju premagan. Celo Tilden ni v svojih najboljših časih dosegel tega, da bi vsa mednarodna srečanja izvojeval v svojo korist.

Tudi pri ženskah vodijo Američanke. Večkratna svetovna prvakinja Helen Moody je osemkrat zmagala v Wimbledonu.

Nemški čekl so danes na vseh borzah narasli. Tako so v Ljubljani beležili 13.55—13.75, v Beogradu 13.55—13.75, v Zagrebu pa 13.6050 do 13.8050, nadalje so v Zagrebu beležili za sredo oktobra 13.60—13.80.

Grški boni so beležili v Zagrebu 30.95 do 31.65, v Beogradu 31.50 blago.

Ljubljana — tečajji s primerci

Amsterdam 100 h. gold.	2382.65—2397.25
Berlin 100 mark	747.45—752.52
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	209.96—212.02
Newyork 100 dolarjev	4383.50—4419.82
Pariz 100 frankov	117.02—118.46
Trst 100 lir	230.95—234.03

Curih. Beograd 10.—, Pariz 11.79, London 21.05, Newyork 444, Bruselj 75, Milan 23.25, Amsterdam 239, Stockholm 108.50, Oslo 105.75, Kopenhagen 94, Varšava 83.25, Budimpešta 87.25, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.31, Buenos Aires 111.

Vrednostni papirji

Zaradi preokreta svetovnega političnega položaja je tudi na naših efektivnih borzah zavladalo živahnije razpoloženje. Tečajji so se vsi popravili od večerjnjega nizkega stanja in tudi promet je oživel. Tako beleži tudi Zagreb znatnejši promet, dočim je znašal v Beogradu 1.035.000 din.

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invst. pos. 92—94, agrarji 59—61, voj. šk. promptna 440—450, begl. obv. 81—83, dalm. agr. 80—82, 8% Blerova pos. 91—93, 7% Bler. pol. 85—87, 7% pos. Drž. hip. banke 95—97. — Delnice: Nar. banka 7100—7300, Trboveljska 160—180.

Zagreb. Drž. papirji: 7% inv. pos. 93.50 do 95.50 (93.50), agrarji 58—60, voj. šk. promptna 434—438 (426, 435), begl. obv. 81—82.50 (80, 82), dalm. agr. 79—82 (79), 8% Bler. pos. 90 denar, 7% Bler. posojilo 83.19 denar, Priv. agr. banka 203 denar.

Beograd. Drž. papirji: voj. šk. promptna 436.50—440.50 (434, 436), begl. obv. 85 den. (85), 7% Bler. pos. 85 denar. — Delnice: Narodna banka (7150), Priv. agr. banka (215).

Žitni trg

Novi Sad, Fižol bački in sremski 320—325; vse drugo neizpremenjeno. — Tendence mirna.

Sport

Zaradi prevelike nemoči Američanov so morali celo oni evropski igralci stopiti v ozadje, ki so tako rekoč že dosegli svetovni razred. Lista evropskih igralcev pa je takale:

Moški: 1. Austin (Anglija). 2. Menzel (Češkoslovaška). 3. Punčec (Jugoslavija). 4. Henkel (Nemčija). 5. Čejnar (Češkoslovaška). 6. Petra (Francija). 7. Metaxa (Nemčija). 8. Boussus (Francija). 9. Szizeti (Madžarska). 10. Hecht (Češkoslovaška). 11. Ellmer (Švica). 12. Mitit (Jugoslavija). 13. Drobny (Češkoslovaška). 14. Destreman (Francija). 15. Baworowski (Poljska).

Ženske: 1. Sperling (Danska). 2. Jedrzjowska (Poljska). 3. Muthien (Francija). 4. Stammers (Anglija). 5. Lumb (Anglija). 6. Scriven (Anglija). 7. Hardwick (Anglija).

Ženska lista ni tako bogata, ker je le sedem igralk, ki epadajo vanjo, medtem ko vse druge niso na taki višini, da bi jih lahko upravičeno uvrstili v listo najboljših tenis igralcev v Evropi.

Egipčanski telovadci so na letošnjem potovanju po Evropi, katerega namen je bil, da se čim bolj pripravijo za olimpiado, obiskali tudi Švico. Ustavili so se v Luzernu in Bernu, kjer so jih švicarski telovadci lepo sprejeli in pogostili. Obenem so priredili z najboljšimi švicarskimi telovadci telovaden nastop, kjer so Egipčani pokazali nekaj prav lepih in tekih stvari. Njihove orodne vaje še niso tako izpoljene kakor one od Švicarjev, vendar so pa pokazali velik pogum in veselje za napredek.

Olimpijske vesti iz Finske. Priprave za prihodnjo olimpiado so na Finskem v polnem razmahu, zlasti v Helsinkih. Finci so športni narod in zato vse dela na tem, da bodo prihodnje igre čim veličastnejše uspele. Največja vprašanja, s katerimi se sedaj bavi organizacijski odbor, so stadion, plavalni stadion in olimpijska vas. S povečavo stadiona bodo pričeli v prihodnjih dneh. Prostora bo imel za 63.000 gledalcev. V začetku prihodnjega leta bo do že začeli razpošiljati po vsem svetu prospekte glede vstopnic. V tem prospektu bo tudi navedeno število vstopnic, na katere lahko vsaka država računa. — Za olimpijsko vas so dospeli štirje načrti. Za katerega se bodo odločili, še ni znano, zgodilo se bo pa to kmalu, ker je stvar že nujna. Dalje se resno bavijo Finci, kako bi spremenili maratonski tek. Doslej so vedno tekli na eni progi, ki je peljala v veliki zanki ali pa po progi z obratom (na isti progi). Finci bi pa radi speljali maratonsko progo v obliki osmice, ki bi se morala petkrat preteti, nakar bi prišli tekači na izhodno točko v stadion. Kot prednosti take proge naštevajo lažje zasledovanje posameznih borb, spremetva ne bi bilo treba in od gledalcev se bo lahko pobirala vstopnina. — Sedaj se v Helsinkih mnogo zida, v glavnem zaradi bližajoče se olimpiade. V dveh mesecih je naraslo število prebivalcev za 2000. Lice mesta se bo do olimpiade močno spremenilo. Nove hiše rastejo, stare podirajo, tri široke ceste bodo zgradili na stadion.

Angleški kralj zelo rad obiskuje športne prireditve. Pri finalni tekmi med Preston North End in Huddersfield Townom je bil zraven tudi kralj, sedaj pa pravijo, da se angleška kraljevska dvojica udeležijo nogometne tekme med Norwich City in Millwallom, ki pripadata drugi ligi. Bo to 29. oktobra, ko bo slovesno odprta nova športna palača, in kralj bo sam prišel na nogom. igrišče.

»Tour de France« brez Italijanov. Italijanska koledarska zveza je sklenila, da se prihodnje leto ne udeležijo svetovno znane dirke »Tour de France«, ki se vrši vsako leto v Franciji. Zato pa bodo Italijani za svojo dirko okrog Italije razpisali boljša darila, da bodo pritegnili čim več inozemcev. Vzrok za nesodelovanje Italijanov pri dirki »Tour de France« je sprememba določil za omejeno tekmovanje.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

Kongres Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije, ki je bil določen na 1. in 2. oktober t. l., je zaradi obstoječih že objavljenih predpisov preložen na nedoločen čas. Vsa v Zvezi vključena planinska društva bodo pravočasno prejela obvestila o prihodnjem terminu kongresa Zveze. Istočasno je preložena tudi foto-razstava, ki bo odprta istočasno s kongresom Zveze, kadar

Filip Reis, izumitelj telefona pri svojem prvem poskusu.

Usoda iznajditeljev telefona in brzojava – in njih življenje

Pred 100 leti, 10. sept. 1838, je veliki franc63a francoski fizik Arago predaval vprico Akademije znanosti v Parizu elektromagnetni pisalni brzojav ameriškega iznajditelja, z imenom

Samuel Finney B. Morse

in 6. septembra 1873, torej pred 75 leti je nemški iznajditelj J. Filip Reis, ki je prvi uspešno sestavil telefonski aparat, vprico avstrijskega cesarja v Frankfurtu ob M., na sestanku knezov predaval o svoji iznajdbi. Vprav brzojav in telefon sta pa dva prava pravcat šolska zgleda za to, kakšna usoda skoraj zmeraj doleti znamenite iznajditelje.

Nemškemu učitelju Reisu, ki je spoznal pravilno pot za veliki tehnični preobrat in ki je po mnogih težavah prispel v bližino smotra, ni bilo usojeno uživati sadov svoje zamisli in svojega dela. Nepoznan, nič slaven in brez uspehov je še mlad umrl.

Aleksander Graham Bell

po rojstvu Skot, je čez 15 let kasneje razvil Reiso iznajdbo in jo usposobil za praktično uporabo. On je postal slaven in je imel uspehe; sreča mu je bila tako naklonjena, da ga je še zadnje uro obvarovala neuspeha. Dve uri pozneje, ko je Bell dobil patent svoje iznajdbe, se je oglašil neki drugi iznajditelj, ki je prav tako skonstruiral sličen, dobro delujoč telefonski aparat.

Slikar Morse se je s svojim problemom seznanil šele kot mož 40 let, in sicer slučajno, na vožnji po morju, ko je opazoval na ladji nekega profesorja, kako si je preganjal čas s poskusi z električnimi aparati. Filip Reis je podlegel jetiki, ko je bil komaj 40 let star in je zapustil nepre-

skrbnjeno družino. Samuel Morse je dosegel še enkrat toliko let in najvišji vrh iznajditeljske slave in je prehodil brez materialnih skrbi vso lestvico uspehov, kolikor jih je človeku moči doseči.

Filip Reis je iznašel telefon in je bedno umrl. Samuel Morse je le že obstoječim elementom dodal svojo iznajdbo, pa je umrl na svojem velikem posestvu v državi New York, in je še doživel, da so mu v Ameriki postavili dva spomenika. L. 1843 mu je kongres Združenih ameriških držav podelil 30.000 dolarjev za prvo preizkusno linijo med Baltimorem in Washingtonom. Uspeh te napeljave je povzročil ustanovitev velike brzojavne družbe, katere ravnatelj je postal Morse. Kasneje je postal profesor prirodoslovja na kolegiju Yale v New Heavenu. L. 1857 mu je 10 evropskih držav poklonilo 400.000 frankov, dasi je bil že jako bogat.

Filip Reis ni bil poslednji iznajditelj, ki ga svet ni priznal, in Morse in Bell nista bila poslednja, ki sta požela, kar so drugi posadili.

Sonce častijo

Poslednje duhovnice davnega obreda Inkov. Skrivnost v gozdovih Peruja.

Pred več sto leti so bili v krajih, ki so jim nekoč vladali Ink, večkrat na leto velike slavnosti v čast soncu. Imeli so templje visoko v gorah, templje v Cuzeo, samotane na morskem obali in v globokih dolinah. In povsod so molili sonce, medtem ko so druge nebesne prikazni, od bliska pa do lune častili le kot nekakšne vazale sonca.

Pred 200 leti so bili ljudje že trdno prepričani, da je davno češčenje sonca že izumrlo. A pred nekaj tedni so člani policijske patrulje v hribih našli v nekem samotnem kraju Peruja večje število žensk, ki so ondi živele v belih oblekah po starem obredu, kakršen je bil v davnih časih predpisan za »sončne device«.

Samotne ženske so spadale k najstarejšim družinam Inkov, kar jih je še dobiti v Peruju. Po odredbi posebnega družinskega sveta, ki je bil v davnih časih brez dvoma še bolj v navadi, kot je zdaj po teh družinah, so se morale dekleta odreči svetu in vstopiti v sončne samotane visoko v gorah.

V cvetoči dobi Inkov, je bilo samo po sebi umevno, da so bivala dekleta vsaj tri leta v ta-

Nova docentka za brezboštvo

Kakor poroča sovjetsko časopisje, je dobila sovjetskoruska komunistka Čerbaševa naslov »docent brezboštva«. Nova docentka je nedavno izdala obširno knjigo z naslovom: »Mednarodno versko časopisje in njen boj zoper brezboštvo«. Gospa Čerbaševa bo zdaj vodila referat o časopisju pri centralnem svetu »Zvezde bojujočih se brezbožnikov«. Vešča je več jezikov in bo imela v različnih krajih sovjetske države brezbožniška predavanja.

Obtoženo znanstvo in užaljeni letalci

Prirodosnanci v Ameriki so si ustanovili organizacijo, ki se širi bolj in bolj, in ki so se ji pridružili tudi znanstveniki drugih demokratskih držav. To gibanje je izšlo iz Amerike in si je spočetka nadelo nalogo, da z vsemi sredstvi brani znanost. Bramba se je doslej omejila samo na razne plamteče pozive in pa na pomožno akcijo za znanstvenike, ki so bili iz Nemčije izgnani, in ki jo je zamislil angleški lord Rutheford. V letih 1933–36 je bil v ospredju boj za svobodo znanstva.

V poslednjih letih pa si je to gibanje pridrdilo še drugo bojno znamenje na svoje zastave, kar kaže biti bolj izdatno in za kar so se združile ameriške in angleške zveze znanstvenikov. Znanstveniki so se začeli obtoževati zaradi iznajdb in odkritij, ki da niso le povzročile hude gospodarske krize, marveč so tudi pripomogle, da je dobilo sedanje vojskovanje takšno grozotno obličje. Na sebi občutijo krivdo, čeprav niso bili oni sami tisti, ki bi bili iznašli, kako je moči po njih iznajdene in najdene snovi uporabljati kot razstrelilne snovi, strupene pline in vžigalne bombe. Izmed predavanj je zlasti odjeknilo po svetu predavanje londonskega filozofa in psihologa E. E. M. Joada. Pravi, da človeštvo ni vredno, da bi dobilo

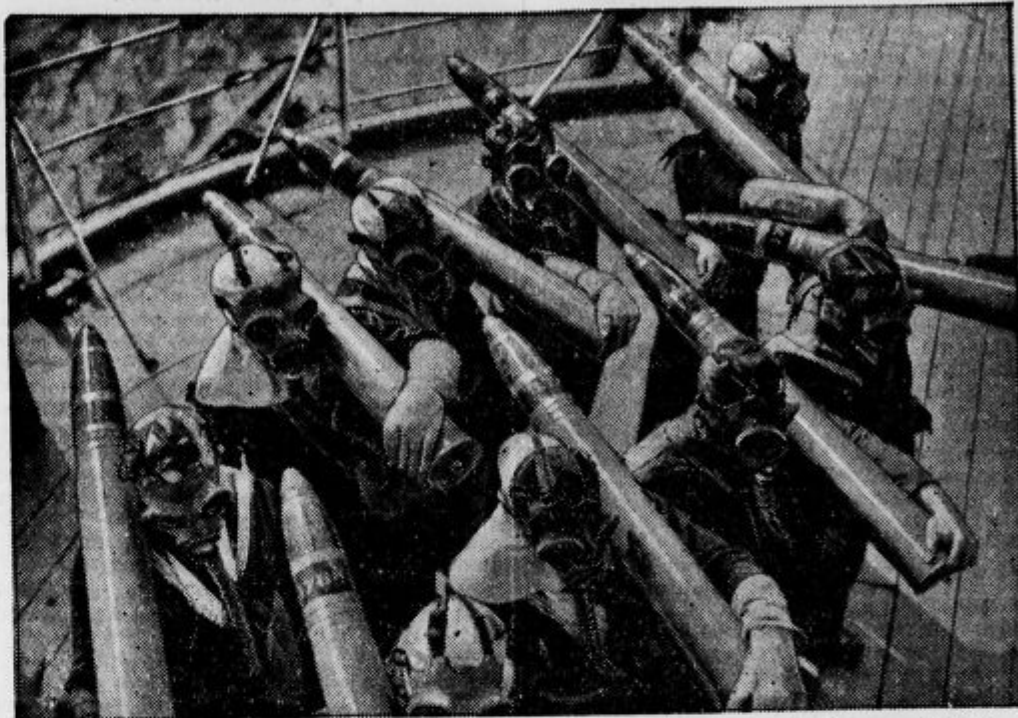
darila znanosti. Potrebna da je stroga cenzura, po kateri bi bilo v slehernem primeru moči določiti, katera iznajdba se sme človeku dati v roke. Dejal je:

»Človek je letalo zgradil, opica se je pa usedla vanj.«

Toda — angleške letalce je profesorjeva pripomba o opici v letalu na vso moč užalila. Ti letalci so zagnali velik krik po vsej deželi in so obmetali profesorja z vsemi mogočimi psovkami (najhujša se jim zdi psovka pacifist). Letalci pravijo, da je njih dolžnost, da zagovarjajo veliko važnost vojne v zraku.

Velikanski požar v Bariju

V Bariju, tako poročajo včeraj iz Rima, je blizu mestnih vrat, v tistem delu, ki je najbolj goste naseljen, izbruhnil velikanski požar. Ogenj je nastal zaradi eksplozije v skladišču petrolejskega podjetja »Anice«. Ze čez nekaj časa se je požar razširil tako močno, da so se dvigali vedno novi stolpi ognjenih zubljev in dima v načno nebo. Doselej še ni znano, koliko ljudi je izgubilo življenje v plamenih.

Angleška mornarica z orožjem zoper letala na vojaških vajah na Ivergordonu na Škotskem.

»Kaj bi radi od mene?«
»Jaz sem vaš zastopnik.«

Koliko je dosegla »Karimata«

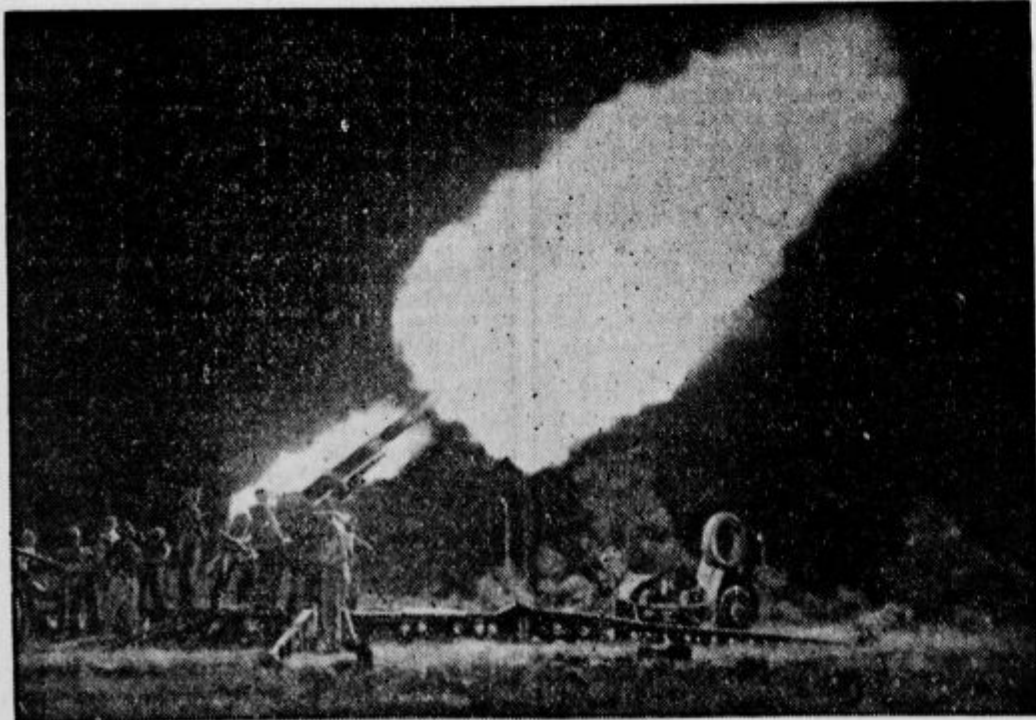
Nizozemska strokovna velebarka za dviganje ladijskih razbitin, »Karimata«, je nehala iskati zlati zaklad nekdanje ladje »Lutine«. Zdaj so izšli nekateri podatki o uspehih njenega prizadevanja. — Stroški, ki jih je imela »Karimata« z iskanjem »Lutinega zaklada«, so visoki 60.000 funtov, ki so pa kriti z zavarovalnino. Dne 29. julija 1938 je »Karimata« dvignila zlata vrednosti 800 funtov. Od onih 2 milijona funtov vrednega zlata in erebra, s katerimi se je »Lutine« l. 1799 na poti v Hamburg potopila, so po raznih poskusih v morju našli do sedaj 100.000 funtov. Pravijo, da se je po glavnini del zaklada po morskimi tokovi razpršil po morju in ga je pešek tako zasul, da je zlati zaklad pač za zmeraj izgubljen.

227.000 brezbožnikov v Moskvi

Po uradnih podatkih »Zvezde bojujočih se brezbožnikov« so do 1. avgusta 1938 našli na moskovskem področju 227.000 vpisanih brezbožnikov; med njimi je 77.000 žensk. Semkar niso prištet člani ateističnih celic Rdeče armade in oni iz komunističnih mladinskih zvez. Moskovsko okrožje je najbolj brezbožniško žarišče sovjetske Rusije. Vodja Zvezde brezbožnikov, Jaroslavski, je odredil, da morajo člani do 1. maja 1939 nabrati toliko novih brezbožnikov, da jih bo takrat 400.000.

Ognjišča sveta.

Pri Fortu Draggu v USA so preizkušali nove ameriške 7,6 centimetrske topove za obrambo proti letalom. To so topovi za streljanje v cilj, ki je v višini 5 tisoč metrov.

Stavka v pohorskih kamnolomih končana

Maribor, 29. septembra. V ponedeljek so se oddelili delavci v granitolomih v Ribnici na Pohorju, da končajo s stavko, ki je trajala že mesec dni. V pogajanjih, ki so bila med zastopniki delavcev in predstavniki obeh podjetij, še ni prišlo do končnega sporazuma, ker se podjetji branita sprejeti na delo vse delavstvo. Podjetje Res in drug iz Zagreba, ki je zaposlovalo poprej 140 delavcev, izjavlja, da nima naročil in bo delalo samo za zalogo, zaradi česar bo zaposlilo samo 100 delavcev, dočim jih je zaposlovalo poprej 140. Inž. Lenarčič, ki je imel v kamnolomu 200 delavcev, pa pravi, da bo delal samo s stroji ter ne bo namestil več kakor 100 delavcev. Vsekakor bi bil to znova hud udarec za delavstvo.

Ker je za prihodnje leto zaradi velikih javnih del pričakovati gotovo večjih naročil za granitne kocke (tlakovala se bo med drugim cesta Maribor—Pesnica), bodo granitolomi gotovo polno zaposleni, pa bi bila omejitev dela vsekakor nepotrebnost.

Celje

c. Martin Orebove. Včeraj na vse zgodaj ob 3 je zadelaka kap 56-letnega krznarja Oreboveca M. v Ozki ulici. Že v sredo večer je možu postalo slabo, včeraj jutraj pa so ga našli mrtvega. Pokojni je bil dolgoletni sanitetni vodja celjske gasilske čete, pri kateri je v svoji ljubljenski delal. Ljubil je tudi planine, na katere je prav pogosto zahajal. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto ob 4 popoldne iz Gasilskega doma na dvorišču mestnega poglavarstva, kjer so ga njegovi tovariši položili na pare. Naj v miru počiva!

c. Kino »Union«. Danes: »Simfonija ljubenzne«. Dvodnevna vaja za zateknitve mesta Celja bo po naročilu kr. banske uprave v torek in v sredo 4. in 5. oktobra. Zateknitve bo trajala vsa noč. Mestno poglavarstvo je skupno s predstojništvom mestne policije odredilo, da mora biti ti dve noči vsa reklama razsvetljava naprave, izloži in podobno odklopljena. Vsa privatna stanovanja, trgovska in industrijska poslopja morajo biti popolnoma zatemnjena. To se doseže z omejitvijo in zasenčenjem notranje razsvetljave, z globinskimi reflektorji, optičnimi filtri modre barve, zakritjem oken in gornjih svetil. Pri vhodih v razsvetljene prostore direktno s ceste se morajo napraviti dvojni svetlobni zastori. Zarometi vozil, zastirni s črno zaslonko, morajo imeti v sredini odprtino horizontalne širine 5—8 cm, višine 1 in pol cm. Predpisi za zasenčenje žarometov vozil veljajo samo za vozila iz občine Celje. Zunanja vozila morajo voziti z lučmi za parkiranje. Za čas vaje bo vsa javna razsvetljava ukinjena, prav tako pa morajo biti odklopljene luči na dvoriščih, vrtovih itd. Dovajanje toka in svetilnega plina podjetjem in privatnikom ostane neprekinjeno. Vsi prestopki se bodo kaznovali z globo do 1000 dinarjev, oziroma z zaporo do 20 dni.

c. Katoliško prosvetno društvo priredi v veliki dvorani Ljudske posojilnice v nedeljo, 2. oktobra popoldne in v ponedeljek zanimiva predavanja o požarovalnem delovanju za blagor trpečega človeštva. Občinstvo opozarjamo na ta predavanja, da se ga polnoštevilno udeleži!

c. Ne pozabite še danes iti v Slomškovo tiskovno zadrugo, kjer dobite v predprodaji vstopnice za koncert, ki ga priredi Celjski orkester pod vodstvom dirigenta g. Cerjara v soboto ob 8 zvečer v veliki dvorani Ljudske posojilnice. Na spored so slovenske narodne in umetne pesni.

c. Nadaljevanje predavanja o obrambi proti plinskim napadom bo v ponedeljek, 3. okt. ob 8 zvečer v Domu v Samostanski ulici. Prvo predavanje je bilo v sredo ob 8 zvečer. Udeležilo se ga je skoraj vse članstvo FO in tudi nekaj starostnikov. Predava g. kapitan Toš. Ker je predavanje zelo važno, ponovno opozarjamo vse članstvo, da se tudi v ponedeljek zanesljivo udeleži nadaljevanja tega zanimivega in v današnjem času tako aktualnega predavanja. Vabljeni!

c. Skopljanski škof g. dr. Gnidovec v Celju. V sredo popoldne se je pripeljal v Celje skopljanski škof g. dr. Gnidovec. Na kolodvoru je sprejel g. škofa celjski župan g. Mihelič. G. škof je bil do večera v Celju, nakar se je odpravil z vlakom.

c. Obnovitvena dela magistratnega poslopja. Celjska mestna občina razpisuje slikarska in plesarska dela sejne dvorane. Ponudbe je vložiti do 3. okt. v vložišču mestnega poglavarstva.

c. Ustanovni občni zbor društva združenih in zasebnih nameščencev je bil v sredo ob lepi udeležbi nameščencev iz Celja. Zborovanja se je udeležilo 44 nameščencev. Uvodoma je govoril g. dr. Hanzelič. V svojem spodbudnem govoru je poudarjal pomen nameščenske organizacije in dokazal potrebo iz sedanje narodnega položaja. Te organizacije ne snujemo zato, da bi kaj rušili, ampak zato, da bi se delavstvo vzgajalo v slovenskem in katoliškem duhu. Zastopnik centrale, predsednik g. Smersu iz Ljubljane, je ugovarjal, da se je v Celju, nakar se je odpravil z vlakom.

govoril, da se je ustanovila v Celju že 14. nameščenska organizacija, ki šteje že 1330 nameščencev. Skromni so bili začetki, a organizacija je s svojim delom dosegla lepe uspehe, se močno razširila in dobila v raznih socialnih zavodih in drugod svoje zastopnike. Govoril je tudi o težavnem delu nameščenske organizacije, ki se bori za pravice svojega članstva z velikimi uspehi, vključno temu, da je delo za nameščence, ki so individualisti, težje, kakor pa pri delavskih organizacijah. Glavni namen nameščenske organizacije je, predvsem vplivati na socialno zakonodajo in dobiti v socialnih ustanovah čim več zastopnikov. Sledile so volitve novega odbora. Izvoljenih je bilo 8 odbornikov s predsednikom g. dr. Hribovškom, zdravnikom OUZD v Celju. Društvo bo imelo redne 14-dnevne sestanke.

CERKVENI VESTNIK

Rožnenska in mirovna pobožnost v mestni župni cerkvi sv. Jakoba. Pobožnost se začne v soboto popoldne in traja do nedelje zvečer. Vsa ta čas se zamorejo prejeti porcijski odpusti. V nedeljo se začne sv. maše ob 5 ob 6 bo govor (g. župnik Barle) in sv. maša pred Najsvetejšim. Ob 10 govor (dr. Sorli) in slovesna sveta maša. Popoldne ob 4 (16) govor prevzvošnega g. škofa dr. Gr. Rožmana. Po govoru procesija s kipom rožnenske Matere božje po poti kakor o veliki noči; med potjo se bo molil sveti rožni venec. Po procesiji bodo v cerkvi pete litanije M. B., molitve za mir in zahvalna pesem. K popoldanski pobožnosti so povabljene vse ženske Marijine družbe kakor tudi drugi verniki. Kraljica miru, prosí za nas!

Na smrtni dan sv. Male Terezije na Selo!

V petek, 30. septembra, je smrtni dan svete Male Terezije. Ko je pred 41 leti v tihi samostanski celici v Liziej umirala, je med njenim smrtnim bojem zbralo na drevesu nasproti široko odprtemu oknu bolniške sobe mnogo pticov. Bilo je ob 7.20 zvečer, ko ptice navadno že utihnejo. Ta zbor krilatih pevcev je pa na ves glas prepeval, dokler Mala Terezija ni izdihnila. Sestre so dejale: »Se nikoli nismo slišali na našem vrtu takega koncerta.« — Težko jim je bilo nasprotje v bolniški sobi takšno trpljenje, — tam spevi radosti. — To je bilo res nenavadno. Ali niso bili ti spevi simbol spevov ljubezni, ki jih je Terezija pela božji Ljubezni? Saj je dejala: »Jaz sem škranček, ki radostno peva v prelestno stvarstvo svoje himno sreče.« — Ali niso drobne ptice ob smrti Male mučenice oznanjale pesem ljubezni, ki jo bodo po vsem vzoru Jezusove ljubljene prepevale neštete duše po širni zemlji? Ali niso simbol tiste hvalečnosti, ki odmeva v dušah, za šopke milostnih nebeških rož, ki jih prejemamo iz Terezijinih svetniških rok. Terezija! Dejala si, da boš prihajala iz nebes in nam trosila rož po zemlji čez in čez. Trosila si jih res, trosila še jih boš, vsa zemlja čez in čez dehti od tvojih rož.

Polni hvalečnosti se bomo v petek spominjali Terezijinega rojstnega dneva za nebesa. S proročnimi, željami in zahvalno pohitimo v nedeljo, 2. oktobra ob 4 popoldne v Karmel na Selo, kjer bo že na predvečer godu sv. Male Terezije, torej v nedeljo, pridiga, blagoslov rož in pete litanije z blagoslovom.

V ponedeljek, dne 3. oktobra, na praznik svete Male Terezije, bo na Selo:

Ob 5.30 sveta maša pred izpostavljenim Najsvetejšim.

Ob 6.30 slovesna sveta maša.

Ob 8.30 in 10.30 sveta maša.

Ob 4 popoldne govor, blagoslov rož svete Male Terezije in pete litanije.

Sv. stolica je dovolila, da na praznik sv. Male Terezije, 3. oktobra, prejemajo v Karmeličanski cerkvi na Selo popolni odpusti vsi, ki obiščejo ta dan karmeličanske cerkev, molijo v papežev namene in prejemajo sv. zakramente. Ta privilegij je karmeličanska cerkev šele letos dobila. Pridite počastiti Čudodelko naših dni, ki že pripravlja zaželene rože. Izročimo ji vse svoje prošnje in skrbí, saj jih razume in bo gotovo pomagala.

Dravograd

Občni zbor fantovskega odseka bo v nedeljo 2. oktobra 1938. Pozivljamo vse člane odseka in somišljenike, da se vabilu odzovejo. — Vsi in točno!

Rimske toplice

Fantovski odsek Šmarjeta pri Rimskih uprizar v nedeljo 2. oktobra 1938 ob 3 popoldne v hotelu »Nova postaja« v Rimskih toplicah igra v štirih dejanjih z medigro »Podrti križ« v režiji požarovalnega predsednika fantovskega odseka. Upamo, da bo ta igra prav lepo uspeša, zato na uprizaritev vladno vabimo vse somišljenike laškega okraja. — Odbor.

Potres preluknjaj vodnjak?

Dobrepolje, 28. septembra 1938

Pri posestniku Novaku Alojziju v Zdenki vasi imajo prostoren betonski vodnjak — ki drži več hektolitrov vode. V ta vodnjak se izteka voda s streh po pripravljenih žlebovih.

V petek, dne 23. septembra popoldne je bil vodnjak še skoraj poln vode. Proti večeru so hoteli domači iz vodnjaka zajeti vodo in so s silnim začenjem odpravili, da je skoraj 4 m globoka kapnica, ki so jo šele pred nekaj leti napravili, popolnoma prazna. Iz doslej še nepojasnjenega vzroka se je na enem koncu na dnu vodnjaka napravila manjša luknja, skozi katero je voda docela iztekla brez sledu v podzemlje. Saj intamo pri nas dosti kraških podzemskih jam.

Ni izključeno, kakor nekateri domneva, da je povod temu bil manjši potresni sunek v preteklih dneh, ki ga je spremljalo zamolklo podzemsko bobnenje. Ta potresni sunek so nekateri znatno občutili. Prizadeti posestnik je sedaj brez vode in mora hoditi k sosedu po potrebno vodo za kuho in živino. Sedaj, ko je vodnjak prazen, je gospodar to priliko porabil, da je kapnico temeljito popravil in očistil.

Kamniki

Naši mladi umetniki bodo pod vodstvom ž. s. usmiljenk zopet razvedrili naše mešane in okoličane s krasno 5 dejansko igro »Lurška pastirica«, ki bo uprizorjena v proslavo 80 letnice lurških prikazovanj. Igra bo v Kamniškem domu v nedeljo 2. oktobra ob 4 popoldne za odrasle, v ponedeljek 3. oktobra pa za šolsko mladino. — Na svidenje!

Iz Julijske krajine

Pri Sv. Barbari na Hribu blizu Milj je umrl 83 letni Jožef Korošec. Bil je dolgo vrsto let cerkveni ključar in podružni cerkve, vnet za čast in službo božjo, mož poštenjak in značen narodnjak. Njegov pogreb ob veliki udeležbi znancev in prijateljev in ob spremstvu treh duhovnikov je pričal, kako je bil pokojni od vseh ljubljen in spoštovan. Močan mešani zbor iz Plavij mu je zapet pet žalostnih doma, v cerkvi in ob grobu, kjer se je v ganljivih besedah poslovil od njega g. dekan iz Ospa F. Malalan. Bil je nepopisen prizor, ko je po grobuh odnevala žalostinka, a ob vznjožju hriba je valovilo morje, se je blestel Trst z okolice in žarkih zahajajočega sonca, a v daljavi so se belile bovske gore v novo zapadlem snegu. — Počivaj mirno ob našem morju!

Končič Ahačič:

Bumček in Bunkica

VI. Kraljica Snežinka.

Tudi v gozdu je medtem postajalo vse bolj mrzlo.

V veliki jami so si že v toplih dneh pridne živali nabrale mnogo žita, sladkih korenin in suhega sadja, da bi imela Bunkica, ki je medtem postala že prava gospodinja, dovolj hrane za zimo. Hrček ji je največ pomagal, ker se mu je dobrodušna siročica hudo smilila.

Komaj so bile kašče in šrambe polne, je nekaj belega priletelo z neba. Počasi se je lovilo po zraku in končno sedlo na zeleni mah. Bunkica je radovedno stekla tja — a že ni bilo več bele snežinke. No — padla je druga in zopet druga. Vse so bile enako bele, mehke, mokre in mrzle.

Pismo je potovalo 24 let

Delavec Jovo Banatski iz Kule pri Novem Sadu je te dni prejel iz Amerike čudno pismo. Pismo je bilo pisano dne 26. junija 1914, torej takrat, ko se je začela svetovna vojna. Na ameriški znak je dobro viden žig pošte v Filadelfiji z datumom 27. 6. 1914. Ves ovitek pisma je poln živog vsakovrstnih pošt celega sveta. Pismo je v teh 24 letih prepotovalo vseh pet zemeljskih celin, preden je prišlo naslovniku v roke.

To pismo je pred 24 leti Banatskemu pisal iz Amerike njegov sorodnik, ki je v tem že zdavnaj umrl in je že davno strobel v ameriški zemlji, medtem ko je njegovo pismo še neumorno romalo po svetu. V roke naslovniku je prišlo z zamudo 24 let, 2 meseca in 20 dni.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 30. septembra: 12 Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi, poročila — 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 15 Pisan spored, igra Radijskega orkestra — 15.40 Zenska ura: Zena pri kulturnem delu (gđa. Anica Lebarjeva) — 16 Napovedi, poročila — 16.30 Nac. ura: Domača obnova v Jugoslaviji (dr. Jevdokim Kušič) — 16.30 Zanimivosti — 17 Plošče, Igor Stravinski: Capriccio za klavir in orkester — 17.30 Baladni večer, Soldejevo: g. Vekoslav Janko, član Nar. gled., prof. M. Lipovšek (spremljavalci) in Radijski orkester — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Sobota, 1. oktobra: 12 Plošče na tekoči trak, da bo zadovoljen vsak! — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Plošče na tekoči trak, da bo zadovoljen vsak! — 14 Napovedi — 15 Zelo pomembna! Igra Radijskega orkestra — 15.40 Socialno skrbstvo in Skandinavija (gđa. Zlata Pirnatova) — 16 Napovedi, poročila — 16.30 Nac. ura — 16.30 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. uradnik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 Prenos akademije Zdravstva vojnih invalidov iz Novega mesta — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dober konec, igra Radijskega orkestra.

Drugi programi:

Petek, 30. septembra: Belgrad: 21 Zabavni koncert, 22 Koncert lahke glasbe — Zagreb: 20 Pesmi in dueti, 20.30 Komorna glasba, 21 Koncert zagrebških madrigalistov — Praga: 20 Koncert orkestra, 21.25 Trio za violino, violončelo in klavir — Sofija: 19.25 Verdi: »Trubadur« — Dunaj: 20.10 Pester večerni koncert, 21 Slušna igra, 22.30 Plesna in zabavna glasba — Budimpešta: 20 Odločki iz oper, 21.35 Ciklanski orkester — Milano: 21 Koralni koncert, 21.50 Koncert godbe na pihala — Rim: 21 Pristanjski koncert —

Sobota, 1. oktobra: Belgrad: 20 Skadarski večer, 21.30 Zabavna glasba, 22.30 Slagerji — Zagreb: 20 Koncert s sodelovanjem Alkmena Pešl (sopran) in Rad. orkestra, 21 Prenos iz Turina: Donizetti: »La Favorita« — Praga: 20.15 Potpuri — Sofija: 19.30 Violinski koncert, 20 Solopetlje sopran — Budimpešta: 21.45 Koncert

Naenkrat pa nekaj nepopisno lepo zavzorni med njimi. Spoštljivo se odmaknejo snežinke in že prilete bele ptice s srebrnimi sanmi in s tisoč in tisoč steklenimi zvončki. V saneh sedi bajno krasna, vsa z biseri posuta medvedja kraljica Snežinka.

Ko dospe k Bunkici, ustavi sani in reče: »Bunkica, revica, ali si sama? K meni prisedi, lepo bo nama!«

»Kraljica Snežinka! Rada bi šla, če ne bi tu Bumčka čakala. Če ti je moja družba mila, bom raje v jami te pogostila.«

Kraljici so zelo ugajale prisrčne besede debeluhaste medvedke. Stopila je iz sani, objela Bunkico, jo poljubila in rekla: »Moj poljub bo storil to, da Bunkice nikdar več zeblo ne bo.«

Ise von Stach:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

»Luter je gostoljuben,« odvrne Margareta, »in raznovrstni ljudje, duhovski in neduhovski, se zbirajo v njegovi hiši. Marsikdo je prišel tudi kot menih, ki se je zopet vrnil kot svobodan mož.«

»No, to me ne mika, pripomni Benjamin.«

»Morda,« odgovori deklica, »mika pa mene, da bi bila zraven, ko mu ne boš mogel ugovarjati in nasprotovati!«

Benjamin odvrne in prepričan sem, da je spremljal besede z nasmeškom. »Ali se doktorju Lutru res ne more nasprotovati? Zdi se mi, da ni vaša navada, da bi dali možem kaj veljati.«

Zdaj se je usedla k njemu in rekla zaupno: »Če mi naj ugaja kak možički, bi se moral zaupljivo mežikanja z očmi in svobodnih kretanj skrivaj naučiti od doktorja Lutra.«

Tako sta začela Benjamin in Margareta iz prostega razgovora o verskih vprašanjih v ožek krog ženskih srčnih želja in zdelo se je, da sta čutila oba veselje nad tem predmetom.

»Ali ste povedali tudi snubcu Luku,« pravi nato Benjamin, »v kateri šoli se lahko nauči umetnosti, da bo ugajal vašim očem?« Mogoče bi se tudi on potrudil, da bi se usedel k Lutrovim nogam, če bi mogel s tem dobiti nevesto!

»Ta že ne,« odvrne Margareta, »to je potuhnjene v katoliška šola s palico je zanj kar prav.« »Toda kako morete misliti,« devica Margareta, »nadaljuje Benjamin, »da vas bo dal oče nekatemu namenu možu v zakon, in vendar ni vaša volja, da bi šli samski in deviški skozi to življenje?«

»Saj ni treba, da bi bil nekoliški,« odvrne deklica, »če le ve svoje o novem času in nauku in to uporabljal! Saj smo bili vendar nekoč vsi katoliški!«

Pravkar se je vrnil oče. Ko ga je Margareta zagledala, je v tem trenutku hitro zapustila klop in vrt, kot da je goni vstrel pred očetom. Ta je stopil k Benjaminu in smehljaje se rekel, ko je kazal na zadnja vrata, skozi katera je izginila deklica:

»Saj sem še videl konec predpasnika v zraku! — Brat, ženske so vse topoglave in ne poslušajo vedno na besede očeta ali prihodnjega moža. Mogoče pristoji prav tebi kapka tako k obrazu, da Margareta z veseljem sprejme, kar ji praviš ti in zapoveš. Glej, kar norel bi, kadar se prestrašim za življenje in blaženost svojega otroka. Če se tebi posreči, da deklico poiščiš, si zaslužil božje plačilo v tej hiši.«

Nagnil sem uho nekoliko v stran, da bi bolj zanesljivo slišal Benjaminov odgovor, toda k meni je šumelo iz vseh ograj samo cvrčanje mušic v travi. Ko sem obrnil pogled k našemu bratu, sem ga videl s sklonjeno glavo na klopi.

Od te ure je skušal dobiti kako priliko, da je mogel pustiti Margareto in Benjaminu sama. Četudi je na zvito mežikanje očetovo odgovarjal z bledim, razrvanim obrazom, se vendar ni mogel odtrgati od ljubke družbe z deklico.

Giorgio je zdihoval in podpiral glavo z obema rokama, in tudi priporja je vleklo, da bi se v srcu jezil na Benjaminovega angela varuha, ki je pustil hudiča, da je tako brez ovire nastavljal mreže.

»Vrh tega je prišel strašni večer,« je nadaljeval Giorgio po kratkem molku, »ko so se odpravila nama ostrženecema Lutrova vrata. Dan poprej mi je povedala Margareta Benjaminovo željo, da bi stopil preden in prisluškoval besedam njegovih ust. In s tisto velikodušno, njemu lastno kretnjo naju je povabil pod Margaretinim vodstvom po zavitih stopnicah. Kmalu smo prišli v neki prostor, ki sem ga smatral za obednico zaradi dolge mize, ki ga je skoraj napolnila s štirimi ogli. Tukaj je stanovala in delala pač tudi gospodinja, ker sem videl na oknu nedokončano pletivo. Petrolejka je že z lahko svetlobo razsvet-

ljevala sobo; kajti šipe so bile majhne in zunanja pojava dnevna svetloba je bila preslabotna, da bi mogla razjasnjevati tudi notranje prostore. Lutrovi gostje so se že zbrali okrog mize, pri kateri so bili prazni sedeži samo še za naju in hišnega očeta. Gospa Kateca nas je prijazno pozdravila in rekla, da soproj kmalu pride; malo se je zamudil v svoji sobici, ker ga je čez dan zelo mučila žolena bolezen, da je potreboval nenavadnega mira.

Medtem sva lahko gledala z očmi in mislimi okrog omizja. Videla sva vrsto mož, ki so spadali k Lutrovemu inventarju in so se zato ponašali z njegovo slavo in pomenljivostjo. Razen teh so bili tu še Filip Melanthon, Justus Jonas, Anton Lauterbach in Gian Aurifaber. Vsi so pričakovali mojstra. Gospod, nikoli še nisem čakal v predsobi kakega močnjaka v krogu njegovih kretni, kdaj se prikaže on; vendar me je prevzelo v tej preprosti meščanski sobi čudno čustvo, kot bi sedel na preprogi in brokatih, da se mora čez nekaj časa prikazati na pragu francoski kralj.

»In ti, Giorgio?« ga prekine prior. »Ne bojte se nič,« odvrne Giorgio, »razumel sem pa zato tam laže izraz spoštljivega strahu na dečkovem obrazu, s katerim je zasledoval razgovor navzočih.«

Pripovedovali so si o nekem propovedniku v Eislebnu, ki je imel po vrsti štiri žene, slednjič ga je pa kaznovala svetna oblast s strogim zaporem zaradi novega, grdega preuštva.

»Bog bodi nam Nemcem milostljiv,« pravi Anton Lauterbach, »če prezmemo čas našega obiskanja. Judom je poslal Elija, poganom apostola Pavla, nam je dal pa doktorja Lutra, da se mu damo kaznovati in boljati in z velikim strahom poslušamo njegovo duhovno prognostifikacijo? Ne-

1. Luter (1483—1546). Drugi najvažnejši reformatorji: Melanthon (1497—1560), Lauterbach, Jonas, Aurifaber.

2. Iz gršč: prò gignóska = sporazum vnaprej, prihodnosti; prerokujem.

kateri pravijo, da je prerokoval Nemcem zlo samo iz otočnosti; toda ti naj pomislijo, da teče res njegov govor iz božje besede, in se kmalu spreobrnejo, da jim ne bo treba trpeti časne in večne škode.«

»Ah, nemška nevaležnost,« se vmeša Lutrova gospodinja, »teži draga evangeljina noč in dan v duši. Preteklo noč sem se prestrašila, če sem postavila preden za večerjo pretežkih in preobilnih jedi. Mislila sem že poslati dečka k brivcu, da bi mu pušal in tako pregel kri iz glave. Toda branil mi je in rekel preroko o vseh, ki nočejo sprejeti ljubega evangelija: »Bog bo potegnil krvavi zatič, da se boste dosita napili kravega sokak.«

»Da, tako je,« pravi nato Aurifaber, »ljudstvo je zakrknjeno, njegov prerok pa napoveduje bližnji konec sveta. Ker niso hoteli luči, jih bo udaril Bog z večjo slepoto kakor pod papeštvom, in zgodilo se bo po Kristusovi besedi: »Poslednje bo hušje kot prvo« — tako smo večkrat slišali Lutra, in ali ni prišlo tako? Če se je pa eno uresničilo, zakaj naj bo drugo napačno? Ko nastopijo zadnji dnevi, se bomo spomnili vsi gromovitih besed božjega bojevnikar.«

Ker je začel pogovor na Lutrove prerokbe, je vedel povedati vsak kako grožnjo ali obljubo »reformatorjevo«, ki so se že izpolnile ali se bodo vsak dan sredi med nami uresničile.

Benjamin je bil bel kot prt, ki je pregrinjal mizo. Zamisljenemu so prevemale srce najstrašnejše domisljive vročevrčne duha in narvarne napovedi navadnega človeškega razuma. Jaz sem srečno ohranil jasno sodo in ločil prvo od drugega. Gospod, sodite sami, če je treba preroka, da se razlaga kot slaba znamenja tiista, ki jih govori jeza božja neveselim užesom človeštva, če so povodnji na Nizozemskem, če prestopi Tibera bregove, če so videli na Vestfalskem človeški izrodek z repom in kopiti. Kakor ima Jehova vsak čas dovolj vzroka, da se razjezi nad zemljo, tako so bile tudi vsake čas povodnji in izrodki.

Ostanke štofov

za moške obleke in posamezne blače, razne ostanke volnenega blaga za damske obleke in kostume, za plašče, kakor tudi vse vrste manufakturno blago razprodaja po globoko znižanih cenah pred vselitvijo v nov lokal trvdka

F. I. Goričar, Ljubljana

Sv. Petra cesta 29.

Novost

Sredstvo za
čiščenje zob

Okusno, peneče, osvežujoče
Že en poizkus Vas navduši

Sreča je pred vrati!

Nove srečke držav. razredne loterije so dospele! Dobite jih v največji izbiri Pri VIRU SREČE »PUTNIKU« v Mariboru in njegovih podružnicah v Celju, Ptuj in Gornji Radgoni.

Zahvala

Ob prebriski izgubi draga soproga,
gospoda

Luke Kekeca

smo prejeli toliko izrazov sožalja, za katere se tem potom vsem iskreno zahvaljujemo. Posebno zahvalo izrekamo gg. zdravnikom in častitim sestram za trud in pomoč v bolezni. Enako se zahvaljujemo čč. duhovščini, pevskemu društvu »Luna«, krčevinskemu izobraževalnemu društvu in vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Meljski hrib, Maribor, 29. sept. 1938

Žalujoči ostali

Vsem sorodnikom, prijateljem in znanec naznanjamo žalostno vest, da je v sredo, 28. septembra, umrla gospodična

Angela Osterc

previdena s tolažili svete vere. Pogreb drage pokojnice bo v petek, 30. sept. ob 2 izpred mrtvašnice spl. bolnišnice.

V. Ljubljani, dne 29. septembra 1938

Žalujoča mati
bratje in sestra, ter
ostalo sorodstvo

DoKončal je svojo življenjsko pot moj ljubljani soproga,
brat in stric, gospod

JANKO ČIRIČ

posestnik in gostilničar

Pogreb dragega pokojnika, ki je danes zjutraj, 64 let star, pokopan s tolažili svete vere in globoko vdan v neizprosno usodo, izdihnil svojo blago dušo, bo v soboto, 1. oktobra, ob 10 iz hiše žalosti do cerkve, kjer bo maša zadušnica, in potem na pokopališče Sv. Petra.

Gornja Radgona, 29. septembra 1938.

Žalujoča žena Ivanka in sorodstvo.

Gor. Radgonska občinska podjetja v Gor. Radgoni
naznanjajo žalostno vest, da je po kratki bolezni umrl gospod

JANKO ČIRIČ

predsednik nadzorstva Gor. Radgonskih občinskih podjetij

Pogreb bo v soboto, dne 1. oktobra 1938, iz hiše žalosti na pokopališče Sv. Petra v Gor. Radgoni.

Vestnemu sodelavcu v Gor. Radgonskem javnem delu bodi ohranjen trajen spomin!

Gor. Radgona, dne 29. oktobra 1938

MALI OGLASI

V malih oglasih volja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo**Dekle z dežele**

žel službo. Šla bi v pomoč gospodinj. Jeretina Rezika, Lokavec, Rimske toplice. (a)

500 din nagrade

dam onemu, ki mi preskrbi službo v tovarni. Sem izučen pleskar. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13933 (a)

Kuharica

pridna, poštena, z dolgi mi in dobrimi spricvali, bi menjala službo k bolj. sh. manjši družini. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Zanesljiva« št. 15158. (a)

Absolventka mešč. šole

in Christofovega trgovskega tečaja išče službo v pisarno ali v kakšno trgovino ali podjetje v Ljubljani ali v Kranju. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15122. (a)

Službo dobe

Dva mizarska pomočnika takoj sprejememo. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15429. (b)

Pekovski pomočnik

mlad, pošten — se takoj sprejme. — Predstaviti se osebno. Prestert A., Radovljica 2. (b)

Kamnoseka

dobrega, za umetni kamen, sprejemem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15213. (b)

Vajenci**16 letno dekle**

se želi izučiti v trgovini. Stanovanje in hrano v hiši. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 15127. v

Radio

Radio aparati svetovnih znamk » po najugodnejših pogojih pri

KLEINDIENST & POSCH

Maribor

Aleksandrova cesta 44.

Zasluzek**Fina šivilja**

se priporoča za na dom za šivanje oblek, plašev in kostimov. Gre tudi v provinco. — Florjanska 9 (v mlekarini). (z)

Pouk**Nemščino**

angleščino, francosčino in italijansčino ter klavir poučuje dipl. učiteljica, Kolodvorska ul. 11, pritičje. Informacije dopolne. (u)

Akademik - filozof

instruiral za vse razrede srednjih šol, predvsem matematiko. Ponudbe v upravo »Slov.« v Ljubljani pod »Uspeh« 15.079.

Denar**Posojila**

različna, preskrbim hitro in brez kakšnega predplačila

Hranilne knjižice

vnovčujem proti takojšnji gotovini. Oblast. dovoljena pisarna

Rudolf Zore

Ljubljana, Gledališka 12

Znamka 3 din

Kupimo**Bukove pragove**

2,60 m dolge za eksport, stalno kupujem v manjših in večjih količinah. Pismene ponudbe pod št. »50900« na Publicitas — Zagreb, Illica 9. (k)

Božična drevesca

2000 kom. po 1 m visoka, 2000 kom. 1 1/2 m visoka, 1000 kom. po 2 m visoka, 1000 kom. po 3 m visoka, dostavljanje do 5. nov. Ponudbe na: »Bandura«, Pančevo. (k)

Posestva

Nova enodružinska vila, komfortna, v Celju, 10 minut od postaje, napredaj. Polzve se v upravi »Slovenca« v Celju. (p)

Manjše posestvo

s hišo, pripravno za upokoje, v okolici mesta Ljubljane — kupim. Ponudbe z navedbo cene v upravo »Slovenca« pod »Mestni teritorij« 15.225.

Zidana hiša

pritlična z gospodarskim poslopjem, zelenjadinim in sadnim vrtom v ljubljanski okolici, po primerni ceni napredaj. — Prikladno za obrtnika ali upokoje. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15024. (p)

Hiša

z dobro ideo trgovino, novim gospodarskim poslopjem in 3 orali zemlje — zaradi selitve ugodno napredaj ali se odda v najem. Vilko Rozman, Osek 46, Sv. Trojica v Slov. goricah. (D)

Prodamo**Stare knjige**

prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »2000« — št. 15.415. (1)

Hijacinte, tulpe, narcise

in druge holandske gomelje nudi Sever & Co., Ljubljana. (1)

Bosanske slive

la, zrele, za marmelado in žganjekuho bodo samo še kratek čas. Pohitite! Zganjekuharji, zahtevajte ponudbe takoj! — Jugosad, Resljeva cesta 4 — telefon 48-27. (1)

KOLESA

najnovjši letošnji modeli v največji izbiri napredaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina

Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

Čevljarski stroji**transmisije****in****železje za stroje**

ugodno napredaj pri »INDUS« družba z o. z. Ljubljana, Sv. Petra c. 72

Kislo zelje, repo

in cele glave za sarmo novo, prvovrstno, dobavljiva po brezkonkurenčnih cenah G. Erklavca, Ljubljana, Povšetova ul. 47. telefon 25-91. (1)

KAPPEL**pisalni stroji**

najodličnejše kakovosti najugodnejše pri

KLEINDIENST & POSCH**Maribor**

Aleksandrova cesta 44.

Prvovrstni trboveljski premog**brez prahu**

koks, suha drva nudi

I. Pogačnik

Bohoričeva 5 Telefon 20-59

Stanovanja**IŠČEJO:****Solidna gospodična**

išče enosobno stanovanje v središču mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15.413. (8)

SOBE**IŠČEJO:****Visokošolka**

išče sobo v Ljubljani. — Ponudbe upravi »Slov.« pod »V Ljubljani« 15.380.

Dijaki**Dijak**

se sprejme na stanovanje z zajtrkom. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 15.385. (D)

Razno**Najcenejši zajtrk**

najboljše mlečne izdelke, dnevno sveže čajno maslo v mlekarini »Drama« — Erjavčeva c. 2. (r)

Poizvedbe**Informacije**

privatno in trgovsko ter ureditev vseh zadev pri vojaških in drugih oblastih, poizvedovanja itd. izvršuje informacijska pisarna »Fides«, Ljubljana, Gosposvetska 14. (r)

V šesti letnik že stopa naša gledališka revija

„LJUDSKI ODER“

Iz vsebine prvega zvezka:

Stiri igre: Dr. Jože Lovrenčiča »Vstajenje« (za proslavo 20-letnice zedinjenja), Emila Schwartza »Naj živi Kristus Kralj« in »Naš vodja Kristus Kralj« (za proslavo praznika Kristusa Kralja), Rudolfa Mirbla »Za narod svoj« (za narodne spominske dneve) — Clanki: Kurel, Andrej Šuster Drabosnjak (ob 170 letnici rojstva); Margreiter, »Laična igra...«; Schreyer, Igra in vzgoja značaja. — Rubrike: Kronika z velezanimivim Petančičevim orisom »Fara Vojnik pri Celju v svojih igrah 1937—1938«; Slovstvo; Razgled; Kaj bi igrali (nasveti in podatki).

„Ljudski oder“ bo prinesel v 6 zvezkih na skupno 240 straneh drobnega tiska za letno naročnino

samo 80 dinarjev

poleg člankov, nasvetov, beležk in drugega gradiva

najmanj 10 iger!

Za vsak oder je zato „Ljudski oder“ najcenejši in neobhodno potreben vir poučnega gradiva in iger.

Prvi zvezek bo zaradi spremembe tiskarne izšel šele 15. sept., in ne 1. septembra, kakor je bilo napovedano.

Zahtevajte prvi zvezek na ogled! Pišite dopisnico

JUGOSLOVANSKI KNJIGARNI

(Uprava „Ljudskega odra“)

LJUBLJANA

V naši podružnici na Miklošičevi cesti

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-ljubca« in »Bogoljubca«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 ajutraj do pol 1 pop. in od 2 do 6 pop.

Telefonska številka 30-30

Umrla nam je naša ljubljena sestra in teta, gospa

Jožefa Istenič

roj. Grimšič

Pogreb drage pokojnice bo v petek, 30. t. m., ob 4 popoldne izpred mrtvaške veže Zavetišča sv. Jožefa (Vidovdanska cesta) na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 29. septembra 1938.

Žalujoči ostali

Brez posebnega obvestila,

S tužnim srcem sporočamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da nas je za vedno zapustila naša ljubljena sestra, teta itd., gospa

Josipina Indra

vdova Prokop roj. Kalmus

vdova po okrožnem zdravniku

dne 29. t. m., po kratki in mučni bolezni, previdena s tolažili svete vere.

Na zadnji poti jo bomo spremili v soboto, 1. oktobra, ob 4 popoldne, izpred mrtvaške veže, Stara pot št. 2, na pokopališče k Sv. Križu, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

Ljubljana, dne 29. septembra 1938.

Jaroslav Kalmus, brat; Ana Vilhar vd. Ulrich roj. Kalmus, Friderika Kalmus, sestra, in ostalo sorodstvo.